

SAJRE HANJU

GIANI SOHAN SINGH SITAL

ਤਤਕਰਾ

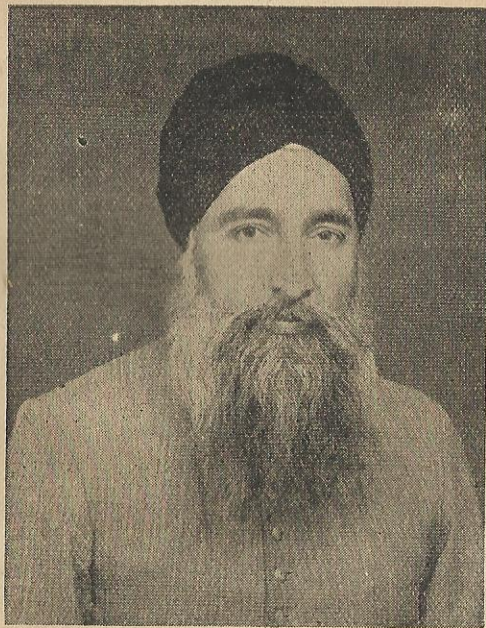
ਭੋਟਾ	੪	ਸੌਂਕਣ ਵਸੇਬਾ	੫੩
ਤੇਰਾ ਦਰ	੫	ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ	੬੦
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ	੬	ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ	੬੩
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜਨਮ	੯	ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹੋਰਾ	੬੫
ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ	੧੧	ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈ	੬੮
ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਤਾਰਦਾ	੧੩	ਚਿੱਠੀਆਂ	੭੧
ਮਾਛੀਵਾੜਾ	੧੫	ਨਿਆਰਾ ਦਿਲ	੭੩
ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ	੧੭	ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲਾ	੭੬
ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ	੧੯	ਸੱਸੀ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ	੭੭
ਖੰਡੇ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ	੨੧	ਦਿਲ ਨੂੰ	੭੯
ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ	੨੪	ਮਜਨੂੰ ਤੇ ਰੱਬ	੮੦
ਜੋਗਨ ਦਾ ਗੀਤ	੨੬	(ਕਲੀ) ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝਾ	੮੨
ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ	੨੮	ਰਾਂਝਾ ਹੀਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ	੮੩
ਵਤਨ ਦੀ ਯਾਦ	੩੮	ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ	੮੫
ਗ਼ਰੀਬ ਕਵੀ	੩੯	ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ	੮੭
ਬਾਲ ਵਿਧਵਾ	੪੨	ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ	੯੪
ਲਾਲਨ ਦੀ ਯਾਦ	੪੫	ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਖੁਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ	੯੫
ਬਈ ਵਾਹ	੪੮	ਵਸੀਅਤ, ਮਨਸੂਰ ਤੇ ਸੂਲੀ	੯੭
ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ	੫੦	ਚੌ-ਬੰਦ	੯੮

ਸੱਜਰੇ ਹੰਝੂ

ਮੇਰੀ ਪਿਆਰੀ ਬੋਲੀ
ਐ ਮਾਤ - ਪੰਜਾਬੀ
ਕੁਝ ਸੱਜਰੇ ਹੰਝੂ
ਇਹ ਤੇਰੀ ਭੋਟਾ

ਰਾਖ - ਗਿ. ਸ਼ੰਤ ਸਿੰਘ 'ਸੀਤਲ'

ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ “ਸੀਤਲ”

ਤੇਰਾ ਦਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਆਪੁੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਵੇ
ਮੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਰਾ ਕੋਈ, ਬੈਠਾ 'ਆਸਾ' ਗਾਵੇ
ਤਾਰ, ਸਤਾਰ, ਸਤਾਰ ਕਿਸੇ ਦੀ, 'ਨਾਨਕ, ਨਾਨਕ' ਕਰਦੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਕੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਵੇ

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਰ ਹਰਦਮ, ਹਰ ਬਦਲੇ, ਹਰ ਕੋਈ ਆਵੇ ਜਾਵੇ
ਨਾ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ, ਨਾ ਕੋਈ ਹਟਕੇ, ਨਾ ਕੋਈ ਅਟਕਾਵੇ
ਚੰਗੇ-ਮੰਦੇ, ਬੁਰੇ-ਭਲੇ ਦੀ, ਸਭ ਦੀ ਹੋਏ ਸਮਾਈ
'ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ' ਹਰ ਕੋਈ ਆਦਰ ਪਾਵੇ

ਇਕ ਅਦਨਾ ਕੰਗਲਾ ਮੰਦ-ਹਾਲਾ, ਰੋ ਰੋ ਨੂਰ ਗਵਾਇਆ
ਦਰ ਦਰ ਰੁਲ ਰੁਲ ਧੱਕੇ ਖਾ ਖਾ, ਇਸ ਦਰ ਆਖਰ ਆਇਆ
ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਨੀਚ ਨੀਚ' ਕਹਿ ਕੋਈ, ਨੇੜੇ ਛੁਹਣ ਨਾ ਦੇਂਦਾ
ਇਸ ਮੰਦਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ਉਸਨੂੰ, ਘੁੱਟ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ

ਬੀਤਿਆ ਹੁਨਾਲ, ਆਈ ਰੁੱਤ ਹੈ ਸਿਆਲੇ ਦੀ
ਠੰਢੀ ਠੰਢੀ ਪੈਣ ਨਾਲ ਲਹਿਰ ਪੈਂਦੀ ਪਾਲੇ ਦੀ
ਤਪਦੀ ਹੈ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਹਿੱਕ ਮਤਵਾਲੇ ਦੀ
ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਹੈ ਖੁੰਨ ਦੇ ਉਬਾਲੇ ਦੀ
ਨੂਰੀ ਮੁਖ ਵਾਲੇ ! ਆਣ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਣੀ ਪਾਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਲੋਕੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਪੱਤ-ਝੜ, ਆਖਾਂ ਮੈਂ, ਬਹਾਰ ਆ
ਸੀਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਵੇਖ ਖਿੜੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਆ
ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਭੱਠੀ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਗਿਆਰ ਆ
ਨਹੀਂ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ ਨੇ ਪਿਆਰਿਆ
ਸੱਧਰਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਗਲ ਪਾਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਸਾਡੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਮਾਹੀਆ, 'ਕੇਰਾਂ ਮੱਝੀ' ਚਾਰ ਜਾ
ਹਰੀ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਜਾ ਤੇ ਉੱਜੜੀ ਸੁਆਰ ਜਾ
ਡੁੱਬੀ ਜਾਂਦੀ ਬੇੜੀ ਭੋਲੇ ਜੱਟ ਦੀ ਵੀ ਤਾਰ ਜਾ
ਭੂਰੀ ਸੁੱਟ ਵਣ ਛਾਵੇਂ ਧੁੱਪ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਜਾ

ਸੱਪ ਤੋਂ ਕਰਾ ਕੇਛਾਇਆ, 'ਰਾਏ' ਭਰਮਾਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

'ਖਰੇ ਸੌਦੇ' ਕਰਨਿਆਂ ! ਜੇ ਬਾਪ ਘਰੋਂ ਮਾਰਿਆ ?
ਓਥੇ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਸੇ ? ਰੱਬ ਦੇ ਸੁਆਰਿਆ
ਚੱਲ, ਹੱਟ ਮੱਲ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਪਿਆਰਿਆ !
ਪ੍ਰੇਮ ਸੌਦਾ ਲੈਣੇ, ਹੱਟੀ ਖੁਹਲ ਵਣਜਾਰਿਆ !

ਤੇਰੀ ਹੱਟੀ ਆ ਕੇ ਅਸਾਂ ਘੱਟ ਨਾ ਲਿਜਾਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਏਧਰ ਨਾ ਜਾਵੀਂ, ਠੱਗ ਠੱਗ ਲਊਗਾ ਰਾਹੀਆ !
'ਸੱਜਣ' ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਜੀ ਦੁਹਾਈ ਆ
ਕਈਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਪਤ ਓਸ ਤੋਂ ਲੁਹਾਈ ਆ
ਠੱਗਾਂ ਤਾਈਂ ਠੱਗਣਾ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਏਂ ? ਮਾਹੀਆ !

ਤਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਕੇਰਾਂ' 'ਕੌਡੇ' ਵੱਲੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਝੱਲਿਆ ਜਾਵੇ ਦੁੱਖ ਭੁੱਖ ਹੈਂਸਿਆਰੀ ਦਾ
ਅੱਕ ਖਾਣੇ ਪੈ ਗਏ, ਇਹ ਸੁਆਦ ਤੇਰੀ ਯਾਰੀ ਦਾ
ਮਰ ਗਏ ਤਿਹਾਏ, ਕੇਹਾ ਦਿਲ ਹੈ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ
ਸੁੱਕ ਜਾਏ ਹੋਜ਼ ਰੱਬਾ ! ਵਲੀ ਦੀ ਅਟਾਰੀ ਦਾ

ਪੱਥਰਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਘੁੱਟ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਪਿਆਵਣਾ
ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਰੂਹਾਂ ਛਲੀਆਂ
 ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਧਾਂ ਅਜੇ ਤਕ ਖਲੀਆਂ
 'ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ' ਕਰਨ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੀ ਗਲੀਆਂ
 ਰੇਠੇ ਹੇਠ ਸਿੱਧ ਬੈਠੇ ਪਾਵੰਦੇ ਨੇ ਜੱਲੀਆਂ

ਮਿੱਠੇ ਰੇਠਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਰਾ ਸੁਆਦ ਤਾਂ ਚਖਾਵਣਾ
 ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਤੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ ਬਗ਼ਦਾਦ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ
 'ਐਥੇ ਵੱਸੇ ਬਾਬਾ' ਕੰਧਾਂ ਮੱਕੇ ਦੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ
 ਤੇਰੇ ਨੂਰ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ
 ਲੁਕੀਆਂ ਲੁਕਾਈਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਨਾਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ

ਇਹ ਵੀ ਕਰਾਮਾਤ 'ਕੋਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਾਰ ਜਾਵਣਾ
 ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਵੇਖ ਵੇਖ 'ਸੀਤਲ' ਦੀ ਅੱਖੀਆਂ
 ਹੋਈਆਂ ਤੇਰੇ ਜੋਗੀਆਂ, ਨਾ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਰੱਖੀਆਂ
 ਬਿਰਹੇਂ ਸੁਗਾਤਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਮੈਂ ਚੱਖੀਆਂ
 ਮੋਹ ਲਿਆ ਏ ਮਨ ਤੇਰੀਆਂ ਨੂਰਾਨੀ ਅੱਖੀਆਂ

ਚਰਨ ਛੁਹਾ ਕੇ ਤਪੇ ਸੀਨੇ ਠੰਢ ਪਾਵਣਾ
 ਨਾਨਕ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ! ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਆਵਣਾ

ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜਨਮ

ਨਾ ਹੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਚਾਹ, ਨਾ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ
 ਰਾਜੀ ਰਜਾ 'ਤੇ ਰੱਬ ਦੇ ਯਾਰ ਰਹਿੰਦੇ
 ਦੁੱਖ, ਸੁੱਖ ਤੇ ਸੁਰਗ ਤੇ ਨਰਕ ਅੰਦਰ
 ਦਰਸ਼ਨ ਯਾਰ ਦੇ ਦੇ ਤਲਬਗਾਰ ਰਹਿੰਦੇ
 ਲਾਹ ਕੇ ਇਕ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਖੱਲ ਦੇਵਣ
 ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਯਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿੰਦੇ
 ਪਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ
 ਜਿਉਂਦੇ ਸੜਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ

ਸੜਦੀ ਲੋਹ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਨੂਰ ਰੱਬੀ
 ਤੱਕ ਕੇ, ਕਥਾ ਕੋਹਤੂਰ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ
 ਲੰਬੂ ਸਿਰੋਂ ਉੱਚੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ
 ਭੁੱਲੀ ਸੂਲੀ ਮਨਸੂਰ ਵੀ ਯਾਦ ਆਈ

ਕਿਸੇ ਸੁਹਲ ਨੇ ਤੱਤਿਆਂ ਰੇਤਿਆਂ ਨੂੰ
 ਫੁੱਲ ਯਾਰ ਦੇ ਸਮਝ ਕੇ ਸਹਿ ਜਾਣਾ
 ਸਿਦਕ ਵਾਲਿਆਂ, ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਅੰਦਰ
 ਸਮਝ ਗੋਦ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਬਹਿ ਜਾਣਾ
 ਸਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਜਿਉਂ
 ਭਰ ਕੇ ਛਾਲਿਆਂ ਫਿੱਸਣੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ
 ਉਹਨਾਂ ਨਿੱਕਿਆਂ ਨਿੱਕਿਆਂ ਹੀਰਿਆਂ ਨੇ
 ਨੂਰ ਲਾਲ ਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਛਹਿ ਜਾਣਾ

ਜੱਰੇ ਰੇਤ ਦੇ ਚਮਕਣੇ ਛਾਲਿਆਂ 'ਤੇ
 ਮੋਤੀ ਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਖਿੱਲਰੇ ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ
 ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੰਬਰੀ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ
 ਵਿਚ ਡਲ੍ਹਕਣਾ ਛੰਭਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ

ਸੌਮਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੌਤ ਗੁਫਾ ਅੰਦਰ
 ਕਿਸੇ ਲੱਭਿਆ ਰਾਵੀ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚੋਂ
 ਕਿਸੇ ਸੋਹਣੇ ਦੇ ਤੀਰ ਦੀ ਨੌਕ ਵਿਚੋਂ
 ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਤੇਗ ਦੇ ਵਾਰ ਵਿਚੋਂ
 ਜਾ ਕੇ ਕਹੋ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭਟਕੇ
 ਚਾਨਣ ਮਿਲੂ ਨਾ ਧੁੰਧਲੀ ਗ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ
 ਏਥੇ ਕੌਧਰੇ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਸਿੰਮੇ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਸਦਾ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚੋਂ

ਆ ਕੇ ਏਸ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ 'ਸੀਤਲ'

ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ
 ਸੱਤਾਂ ਪੀੜ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਜੱਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ
 ਪਾਟੀ ਗੋਦੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ

ਆਪਣੇ ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਤੋਲ ਦਿਤਾ
 ਪਿਆਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ-ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ
 ਜ਼ੋਰ, ਜਬਰ, ਹੰਕਾਰ 'ਤੇ ਫਤਹਿ ਪਾਈ
 ਅੱਲਾਹ ਵਾਲਿਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ
 ਕਿਲ੍ਹਾ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਢਾਹ ਦਿਤਾ
 ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ
 ਖੁਦੀ, ਦ੍ਰੋਹ, ਵਡੱਪ ਤੇ ਕਾਇਰਤਾ ਨੂੰ
 ਰੁਹੜ ਛਡਿਆ ਰਾਵੀ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ

ਲਿਆ ਜਨਮ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਦੇਗ ਵਿਚੋਂ
 ਤੇਗ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਵਿਚੋਂ ਭਲਾਈ ਨਿਕਲੀ
 'ਸੀਤਲ' ਜੀ ਇਕ ਉਲਟੀ ਤਾਸੀਰ ਵੇਖੀ
 ਲੋਹ ਦੇ ਸਾੜ ਵਿਚੋਂ ਸੀਤਲਤਾਈ ਨਿਕਲੀ

ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ

ਯਾਦ ਰੜਕਦੀ ਏ ਅਤੇ ਰੜਕਦੀ ਰਹੂ
 ਦਰਦੀ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਉਪਕਾਰ ਵਾਲੀ
 ਵੱਸੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ ਹਰਦਮ
 ਆਗੂ ਹਿੰਦ ਦੇ ਨੌ'ਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਵਾਲੀ
 ਇਕਧਰ ਕੂਕ ਸਤਾਇਆਂ ਦੀ ਪਵੇ ਕੰਨੀਂ
 ਇਕਧਰ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਤੇਗ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੀ
 ਇਕਧਰ ਕੁੱਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਸੀ
 ਇਕਧਰ ਜੋਤ ਸੀ ਇਕ ਕਰਤਾਰ ਵਾਲੀ

ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬਣਨ ਹਜ਼ਾਰ ਲੀਡਰ
 ਔਖੀ ਬਣੀ 'ਤੇ ਸੁਣੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕੋਈ
 ਉੱਜੜੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਬਦਲੇ
 ਝੁੱਗਾ ਆਪਣਾ ਕਰੇ ਬਰਬਾਦ ਕੋਈ

ਓਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਲੋੜ, ਜੋ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ
 ਜਾਨ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੇ
 ਬੁਝੀ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਫੇਰ ਮੁੜ ਕੇ
 ਪਾ ਕੇ ਖੂਨ ਦਾ ਤੇਲ, ਜਗਾ ਦੇਵੇ
 ਪਰਾਧੀਨਗੀ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ
 ਮਰਨਾ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿਖਾ ਦੇਵੇ
 ਲੈ ਕੇ ਝੰਡਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਵਧੇ ਅੱਗੇ
 ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਦੀ ਕਾਇਆਂ ਪਲਟਾ ਦੇਵੇ

ਕਿਸੇ ਸੁਣੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਕੂਕ ਨਾ ਜਾਂ
 ਨਾ ਕੋਈ ਡਿੱਗਿਆਂ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਿਆਂ
 ਤਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮ, ਨਿਮਾਣੇ, ਨਿਓਟਿਆਂ ਦਾ
 ਜੱਗੋਂ ਧੱਕਿਆਂ ਦਾ ਤੂੰਹੋਂ ਯਾਰ ਬਣਿਆਂ

ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਹਿੰਦ ਦਾ ਕੋਣ ਦਰਦੀ
 ਦਰਦ-ਮੰਦ ਬਣ ਦਰਦ ਵੰਡਾ ਗਿਓਂ ਤੂੰ
 ਦੁਖੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਕੇ
 ਪਿੱਛੇ ਲਹਿਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਚਲਾ ਗਿਓਂ ਤੂੰ
 'ਜੀਵੋ ਅਣਖ ਬਦਲੇ, ਮਰੋ ਅਣਖ ਬਦਲੇ',
 ਖੁੰਨ ਡੁਹਲ ਕੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਗਿਓਂ ਤੂੰ
 ਜਿਹੜੇ ਘਰੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਿਲਨ ਗੱਫੇ
 ਉਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਵਿਖਾ ਗਿਓਂ ਨੂੰ

ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਜਿਉਣ ਗੁਲਾਮ ਦਾ ਜੱਗ ਅੰਦਰ
 ਕੋਈ ਗੁਲਾਮ ਦਾ ਪਰਮ-ਈਮਾਨ ਨਾਹੀਂ
 ਐਵੇਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ
 ਮਹਿੰਗਾ ਦੇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਕੁਰਬਾਨ ਨਾਹੀਂ

ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ
 ਸਿੱਖਿਆ ਸਿੱਖ ਉਹਦੀ, ਖਬਰਦਾਰ ਹੋ ਜਾ
 ਜਿਵੇਂ ਧਰਮ 'ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ
 ਓਵੇਂ ਮਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ
 ਨਹੀਂਗਾ ਸਿੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣਾ
 ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਪਛਾਣ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋ ਜਾ
 ਲੱਤ ਮਾਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਚੂਰੀਆਂ ਨੂੰ
 ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪੈਣ ਦਾ ਹੁਣ ਤਲਬਗਾਰ ਹੋ ਜਾ

ਏਸ ਨਿੱਤ ਦੀ ਸਹਿਕਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ
 ਇੱਕੇ ਵਾਰ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਜਰਨ ਚੰਗਾ
 'ਸੀਤਲ' ਏਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜਿਉਣ ਨਾਲੋਂ
 ਲੱਖਾਂ ਹਿੱਸੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਰਨ ਚੰਗਾ

ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਤਾਰਦਾ

ਤਾਰ ਤਾਰ ਸਾਰੰਗੀ ਦੀ ਤਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕ ਹੋ ਕੇ

ਤਾਰ ਤਾਰ ਕੂਕਾਂ, ਪਿਆਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਤਾਰਦਾ

ਤਾਰਦਾ ਨਾ ਠਾਰਦਾ ਪਿਆਰਦਾ ਪੁਚਕਾਰਦਾ ਨਾ

ਕਾਹਨੂੰ ਪਿਆ ਐਵੇਂ ਹੈ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਮਾਰਦਾ

ਦਰ ਦਰ ਭੌਂਦਿਆਂ ਨੇ ਦਰ ਮਸਾਂ ਲੱਭਿਆ ਏ

ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਜਾਈਏ, ਛੱਡ ਦਰ ਦਿਲਦਾਰ ਦਾ

ਹਾਰ ਕੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗਲ ਓਸ ਦੇ ਦੇ ਹਾਰ ਹੋਏ

ਹਾਰ ਲੱਥਾ ਜੱਗ ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਹਾਰਦਾ

ਨੀਂਵੀਂ ਕੀਤੀ ਧੋਣ ਅਸਾਂ, ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਵਾਰ ਕਰੇ

ਮੁੜ ਗਿਆ ਮੂੰਹ ਭਾਵੇਂ ਓਸਦੀ ਕਟਾਰ ਦਾ

ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਉਹ

ਕੀਤਾ ਸਸੁ ਅੱਗੇ 'ਕੇਰਾਂ ਵਾਰ ਤਲਵਾਰ ਦਾ

ਮਾਰ ਕੇ ਜਿਵਾਲਣੇ ਪਏ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਫੇਰ ਆਪੇ

ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਡਿੱਠਾ ਸੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਰਬਾਰ ਦਾ

ਇਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ, ਆਮ੍ਹੋ-ਸਾਹਵੇਂ ਵਾਰ ਹੋ ਗਏ

ਹਿੱਲਦਾ ਨਾ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਹੁੰਦਾ ਮਤਭੇਦ ਬੜਾ

ਕਈਆਂ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਵਾਰ ਕਈਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰਦਾ

ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਨਸ਼ਾਨੇ ਬਣੇ

ਡਿੱਠਾ ਸੈਦ ਖਾਨ ਹਾਲ ਹਾਲ ਸੀ ਪੁਕਾਰਦਾ

ਆਏ ਜੋ ਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ, ਹੋਵੰਦੇ ਸ਼ਕਾਰ ਡਿੱਠੇ

ਵਾਹ ਓ ਸ਼ਕਾਰੀਆ, ਇਹ ਢੰਗ ਕੀ ਸ਼ਕਾਰ ਦਾ

ਪ੍ਰੇਮ ਦਿਆਂ ਫੱਟਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਤ ਅੱਲੇ ਘਾਹ ਰਹਿੰਦੇ

ਮੰਨ ਲਿਆ, ਮਿਲ ਜਾਂਦੈ ਫੱਟ ਤੇਜ਼-ਧਾਰ ਦਾ

ਆਵੇ ਇਤਬਾਰ ਨਾ, ਤਾਂ ਛਾਤੀ ਮੇਰੀ ਫੋਲ ਵੇਖੋ
 ਫੱਟਿਆ ਪਿਆ ਏ ਦਿਲ ਓਸੇ ਦੀ ਕਟਾਰ ਦਾ
 ਮੌਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇ
 ਏਹਾ ਹੈ ਸੁਆਦ ਓਸ ਥਾਂਕੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ
 ਓਸ ਦਿਆਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਾਂ ਨਿਭਣ ਨਾ ਮਨਸੂਰ ਜਹੇ
 ਥੱਕ ਖਲੇ ਬੱਸ ਲੈ ਕੇ ਇਕੋ ਝੂਟਾ ਦਾਰ ਦਾ
 ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ—ਬਈ !—ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦਾ ਸੁਆਦ ਨਾਹੀਂ
 ਕਾਹਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ? ਡਿੱਠਾ ਮੁੱਖ ਵੀ ਨਾ ਯਾਰ ਦਾ
 ਛਾਤੀ ਵਿਕ ਛੇਕ ਹੋਵੇ, ਧਾਗੇ 'ਚ ਪਰੁੱਚਾ ਰਹਾਂ
 ਕਿਆ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ! ਹੋਵਾਂ ਫੁੱਲ ਉਹਦੇ ਹਾਰ ਦਾ
 ਵੱਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਵੀ ਓਸੇ ਨੇ ਈ ਦੱਸਿਆ ਏ
 ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਮਾਣ ਜਿੰਨ੍ਹੇ ਮੁਗਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
 ਇਕ ਪੁੱਤ ਮਰੇ, ਜੱਗ ਰੋ ਰੋ ਫਾਵਾ ਹੋਂਦਾ ਏ
 ਹੱਸ ਹੱਸ ਸੀ ਨਾ ਕੋਈ ਚਾਰੇ ਪੁੱਤ ਵਾਰਦਾ
 ਪਾਲ ਪਾਲ ਹੱਥੀਂ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ
 ਭੁੱਖ ਲਹਿੰਦੀ ਸੀ—ਜੀ,—ਮੁੱਖ ਵੇਖਿਆਂ ਜੁਝਾਰ ਦਾ
 ਕੁੱਲ ਨਾਲੋਂ—ਆਖਦੇ ਨੇ—ਜਾਨ ਹੈ ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ
 ਵਾਰੇ ਪਿਆਰਾ ਜਾਨ ਅਵਤਾਰ ਉਪਕਾਰ ਦਾ
 ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਨਿਕਲੇ ਪਰੇਮ ਪ੍ਰੇਮ-ਭੋਰਿਆਂ ਲਈ
 ਧਰਮ ਦੀ ਚਟਾਨ ਉੱਤੇ ਸੋਮਾ ਸੀ ਪਿਆਰ ਦਾ
 ਸੱਚ ਜਾਣੋ, ਸਾਵੇਂ-ਸਾਵੀਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਵੇ ਜੇ, ਤਾਂ
 ਤਾਂ ਵੀ ਮੁੱਲ ਥੋੜਾ ਓਸ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਦਾ
 ਇਕ ਸੁਹਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀ ਏ 'ਸੀਤਲ' ਜੀ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਲੱਖ ਜਿੰਦਾਂ ਓਸ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਵਾਰਦਾ

ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ

ਰਾਹੀਆ ! ਚਿਰਾਂ ਦਿਆ ਸੁਤਿਆ, ਜਾਗ ਹੁਣ ਤਾਂ
 ਦਿਲ ਉਛਲਦੈ ਵੇਖ ਇਹ ਹਾਲ ਤੇਰਾ
 ਕੋਮਲ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਜਖਮ ਨੇ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ
 ਜਾਮਾ ਭਿੱਜਿਆ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ
 ਮੱਲ ਪਿਆ ਏਂ ਗੋਦ ਉਜਾੜ ਦੀ ਤੂੰ
 ਜਿਵੇਂ ਮਾਂਉਂ ਨੂੰ ਭੁਲਿਆ ਖਿਆਲ ਤੇਰਾ
 ਤੈਨੂੰ ਕੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਤਾ ਵੇਖ ਤੜਫੇ
 ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇਕਬਾਲ ਤੇਰਾ

ਨੀਂਦਾਂ ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਦਸਦੀਆਂ ਨੇ
 ਇਹ ਵੀ ਮਿਲੀ ਤਰਸੇਵੇਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੈਨੂੰ
 ਲਾਡੀਂ ਪਾਲਿਆ ! ਪਾਟ ਜੈ ਦਿਲ ਉਹਦਾ
 ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਵੇਖੇ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਤੈਨੂੰ

ਕੋਮਲ ਖਿਆਲ ਤੋਂ, ਸਿੱਕ ਤੋਂ ਸੋਹਣਿਆਂ ਵੇ
 ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਜੇ ਬਹਿਣ ਜੋਗਾ
 ਤੇਰਾ ਨਰਮ ਸਰੀਰ ਤਾਂ—ਰੱਬ ਜਾਣੇ—
 ਹੈਸੀ ਰੇਸ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਜੋਗਾ
 ਧਰਮ-ਆਤਮਾ, ਸੁੱਖਾਂ ਦਿਆ ਦਾਤਿਆ ਵੇ
 ਨਹੀਂ ਸੈਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿਣ ਜੋਗਾ
 ਤੂੰ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਖ ਕਰ ਜਾਣਦਾ ਏਂ
 ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਿਣ ਜੋਗਾ

ਟੁੱਟੇ ਹਾਰ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਹਿਬਾ !
 ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੋ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲਾਲ ਤੇਰੇ
 ਮਿਲੀ ਦਾਤ ਇਕੱਲ ਤੇ ਦਰਦ ਤੈਨੂੰ
 ਬਣੇ ਦੁੱਖ ਪੱਕੇ ਭਾਈਵਾਲ ਤੇਰੇ

ਇਹਨਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਹਨ੍ਹੇਰੀਆਂ ਵਿਚ
 ਚਾਨਣ ਸਬਰ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਏ
 ਕੋਮਲ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਓਵੇਂ
 ਚੰਦ ਮੁੱਖੜੇ ਤੇ ਨੂਰ ਡਲ੍ਹਕਦਾ ਏ
 ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਨਾ ਸੀਨੇ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਦੱਸੇ
 ਉਮਡ ਉਮਡ ਪੈਂਦਾ ਪਿਆਰ ਖਲਕ ਦਾ ਏ
 ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਦਰਦ ਮਿਲਵਾਂ
 ਮੇਰੀ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਨੀਰ ਛਲਕਦਾ ਏ

ਸ਼ੇਰਾ ਸੁੱਤਿਆ ! ਅਜੇ ਵੀ ਤੇਗ ਤੇਰੀ

ਪਈ ਵਿਚ ਮਿਆਨ ਦੇ ਫਰਕਦੀ ਏ

ਜਦੋਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਹਿੱਲੇ ਕਮਾਨ ਤੇਰੀ

ਅਰਸ਼ ਕੰਬਦਾ ਏ, ਦੁਨੀਆਂ ਥਰਕਦੀ ਏ

ਉੱਠ ਉੱਠ ਮਾਹੀਆ ! ਜੰਗਲ ਜੂਹ ਬੇਲੇ

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਤੇਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਸੀ ਵਾਸ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਦਾ

ਬੰਜਰ ਲਾਇਕ ਇਹ ਤੇਰੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਦੂਰ ਵਸੋਂ ਤੋਂ ਵਾਸ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਦਾ

ਰਹਿਣ ਜੋਗ ਇਹ ਥਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨਹੀਂ

ਸੁਹਲ ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨ ਮਲੂਕ ਤੇਰੀ

ਕੰਡੇ ਸਖਤ ਦਿਲ ਇਹ ਕਦਰਾਂ ਜਾਨਦੇ ਨਹੀਂ

ਹੱਛਾ ! ਹੋਰ ਸੌਂ ਲੈ ਘੜੀ ਪਾਂਧੀਆ ਵੇ

ਮੈਂ ਵੀ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ

ਹੈ ਇਸ ਨੀਂਦ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਤ ਰੱਬੀ

'ਸੀਤਲ' ਭੰਗ ਨਾ ਪਵੇ ਸੁਆਦ ਅੰਦਰ

੨-੧-੩੩ ਈ.

ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ

“ਮੇਰੇ ਲਾਡਲੇ, ਲਾਲ, ਦੁਲਾਰਿਓ ਓ !
ਜੋ ਕੁਝ ਕਹੇਂ, ਸੋ ਹੁਣੇ ਭੁਗਤਾ ਦੇਵਾਂ
ਬਾਕੀ ਚਾਹ ਹੈ ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਣੇ ਦੀ
ਆਏ ਕਾਲ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂ ਪਰਤਾ ਦੇਵਾਂ
ਜੇਕਰ ਕਹੇਂ, ਜਹਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਬਖਸ਼ਾਂ
ਜੇਕਰ ਕਹੇਂ, ਤਾਂ ਸੁਰਗ ਪੁਚਾ ਦੇਵਾਂ
ਰਿੱਧੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ, ਨਿੱਧੀਆਂ ਚਰਨ ਚੁੰਮਣ
ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤ ਉਲਿਆ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਸੀਸ ਦੇ ਜਿੱਤਿਐ ਤੂੰ
ਉੱਚੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਵਸਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲੋਂ
ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਬੇਟਾ !
ਪਿਆਰਾ ਲਗਦੈਂ ਮੈਨੂੰ ਜੁਝਾਫ ਨਾਲੋਂ ।”

ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਅੱਗੋਂ
“ਹੋਰ ਜਿਉਣ ਦੀ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਲੋੜ ਨਾਹੀਂ
ਬਾਕੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਰਾਜ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀ
ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਦੀ ਥੋੜ ਨਾਹੀਂ
ਤੇਰੀ ਧੂੜ ਵਿਚ ਪੀਰੀਆਂ ਵਸਦੀਆਂ ਨੇ
ਰਿੱਧੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਦਾ ਏਥੇ ਮੌੜ ਨਾਹੀਂ

ਫੇਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ
ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਤੋੜ ਨਾਹੀਂ

ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਨਾਹੀਂ ਹੋਰ ਕੋਈ
ਸਾਰਾ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਜਗਤ ਹੰਢ ਦਾਤਾ
ਤੇ ਜੇ ਤੁੱਠਾ ਏਂ ਮੰਨ ਅਰਦਾਸ ਮੇਰੀ
ਟੁੱਟੀ ਗੰਢ ਦਾਤਾ, ਟੁੱਟੀ ਗੰਢ ਦਾਤਾ ।”

ਸੁਣ ਇਹ ਵਾਕ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਗੋਂ
“ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘਾ !
ਆਹ ਲੈ, ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਮੈਂ
ਟੋਟੇ ਕਰਾਂ ਬੇ-ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿੰਘਾ !
ਜਦ ਤਕ ਕਾਇਮ ਇਤਿਹਾਸ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ
ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ ਤੇਰਾ ਉਪਕਾਰ, ਸਿੰਘਾ !
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿਖਰ ਪ੍ਰੇਸ ਦੇ ਆਪ ਤਰਿਓਂ
ਬੇੜ ਕਈਆਂ ਦੇ ਚੱਲਿਐਂ ਤਾਰ ਸਿੰਘਾ !

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ‘ਸੀਤਲ’
ਲੋਕੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤਾਈਂ ਮੁਕਤੇ ਕਹਿਣਗੇ ਜੀ
ਤੇਰੀ ਏਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ
ਭੈਣ ਏਸ ਥਾਂ ਪਰਸਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜੀ ।”

ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉੱਤੇ
 ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਤੇ ਤੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੋਵੇ
 ਐਸਾ ਵਾਰ ਹੋਵੇ, ਆਰ ਪਾਰ ਹੋਵੇ
 ਪਾਰ ਵਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਦੁਸਾਰ ਹੋਵੇ
 ਲਾਉਂਦੀ ਤਾਰੀਆਂ ਫਿਰੇ ਤਲਵਾਰ ਤੇਰੀ
 ਮੇਰੇ ਖੂੰਨ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਧਾਰ ਹੋਵੇ
 ਜਿਵੇਂ 'ਪੰਜਾਂ' ਨੂੰ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦਰਸ਼ ਹੋਇਆ
 'ਕੇਰਾਂ' ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਓਵੇਂ ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ

ਮੇਰਾ ਸੀਸ ਹੋਵੇ ਚਰਨ-ਭੇਟ ਤੇਰੀ
 ਪਰਸਾਂ ਚਰਨ ਤੇਰੇ ਏਹੋ ਚਾਹ ਮੇਰੀ
 ਜਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪਰਾਣ ਪਾਵੇਂ
 ਹੈ ਪਰਤੱਖ, ਗੁਰੂਆ ! ਕਰਾਮਾਤ ਤੇਰੀ

ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਵਾਂ, ਕੋਈ ਵਾਰ ਹੋਵਾਂ
 ਮਰ ਕੇ ਹੋਵਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਤੇਰੇ ਵਾਰ ਬਦਲੇ
 ਬਾਂਹ ਉੱਲਰੀ ਰਹਿ ਤੇਰੀ ਵਾਰ ਬਦਲੇ
 ਮੇਰੀ ਝੁਕੀ ਰਹਿ ਧੌਣ ਤਲਵਾਰ ਬਦਲੇ
 ਪਹਿਲਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਿਕਲੇ
 ਸੀਸ ਦੇਹ 'ਚੋਂ ਨਵਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲੇ
 ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਵੇ
 ਜੋ ਕੁਛ ਹੋਵੇ, ਹੋਵੇ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਬਦਲੇ

ਏਸ ਖੂੰਨ ਵਿਚ ਪਾਪ ਨਹੀਂ, ਪੁੰਨ ਹੀ ਹੈ
 ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਫੇਰ ਜਵਾਲ ਮੈਨੂੰ
 ਐਪਰ ਮੂਸਾ ਨੇ ਵੇਖੀ ਜੋ ਤੂਰ ਉੱਤੇ
 'ਕੇਰਾਂ' ਓਹੋ ਜਹੀ ਝਲਕ ਵਿਖਾਲ ਮੈਨੂੰ

ਤੇਰੀ ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਹੈ ਉਹ
ਜਿਹੜਾ ਪੀਤਾ ਸੀ 'ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ' ਨੇ
ਜੀ ! ਉਹ ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਵਾਰਦੇ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇਰੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ
ਸੀਸ ਸੀਸ ਉੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੀਸ ਦਿੱਤੇ
ਪ੍ਰੇਮ-ਰੱਤਿਆਂ, ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੇ
ਖਬਰੇ ਮਰਨ ਵਿਚ ਕੇਹਾ ਸੁਆਦ ਆਇਆ ?
ਕੀਤੀ 'ਸੀ' ਨਾ ਤੇਰਿਆਂ ਮਾਰਿਆਂ ਨੇ

ਬੇ-ਸ਼ੱਕ ਸੀਸ ਲੈ ਲੈ, ਬਿਨਾਂ ਫੀਸ ਲੈ ਲੈ
ਓਵੇਂ ਮੰਗ ਕੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਅੰਦਰ
ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰ ਰਹਿਮਤਾਂ ਵਾਲਿਆ ਓ !
ਦਿਹ ਦੀਦਾਰ ਸਜ ਕੇ ਆਨ ਸ਼ਾਨ ਅੰਦਰ

'ਕੇਰਾਂ ਮਾਰੇਂ ਤਾਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਈਏ
ਅੱਗੇ ਮਰੇ ਪਏ ਆ ਕੇਈ ਵਾਰ ਮਰ ਮਰ
ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਰਦੇ ਮਰਦੇ ਮਰ ਲੱਥੇ
ਫਿਰਦੇ ਭਾਲਦੇ ਤੈਨੂੰ ਦਿਲਦਾਰ ਦਰ ਦਰ
ਲੱਥਾ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰ, ਤਾਂ 'ਮਰਨ' ਕਿੱਥੇ ?
ਮਰਦੇ ਪਏ ਸਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਯਾਰ ਡਰ ਡਰ
ਤੇਰੀ ਤੇਗ ਜਿਹਾ ਕਿਤੇ ਸੁਆਦ ਨਾਹੀਂ
ਅਸਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਏ ਕੇਈ ਵਾਰ ਮਰ ਮਰ

'ਸੀਤਲ' ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ
ਮਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜੇਕਰ ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ
ਹਾਂ, ਦੀਦਾਰ ਹੋਵੇ, ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇ
ਤੇ ਛੁਟਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਹੋਵੇ

ਖੰਡੇ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ

ਮੌਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਸੁਆਲ ਓਥੇ ?
ਜਿੱਥੇ ਨਸ਼ੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਵਣ
ਉਹਨਾਂ ਜੱਗ ਨਾਂ ਵੰਡ ਵਿਹਾਰ ਕਾਹਦਾ ?
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਲੜੇ ਹੋਵਣ
ਨੱਸ ਜਾਵਣਾ ਕਿੱਧਰ ਤਲਵਾਰ ਹੇਠੋਂ ?
ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਫੜੇ ਹੋਵਣ
ਪਾਲਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਦਰ ਉਤੇ
ਧੌਣਾਂ ਇਉਂ ਝੁਕਾਇਕੇ ਖੜੇ ਹੋਵਣ

ਅੱਗੋਂ ਪਾਰਖੂ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਘੱਟ ਕਰਦੇ
ਵੇਖਣ ਆਸ਼ਕਾਂ ਤਾਂਈਂ ਅਜਮਾਇ ਕੇ ਤੇ
ਦੇਵਣ ਫੇਰ ਖਿਤਾਬ 'ਪਿਆਰਿਆਂ' ਦਾ
ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਲੇਘਾਇ ਕੇ ਤੇ

ਸੇਜ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਿਚ ਸੁਆਦ ਨਾਹੀਂ
ਜੇਹੀ ਮੰਜ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਉੱਤੇ
ਸੁੱਖ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ
ਚੜ੍ਹਿਆ ਫੇਰ ਮਨਸੂਰ ਸੀ ਦਾਰ ਉੱਤੇ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਤੇਗ ਦੇ ਵਾਰ ਝੱਲੇ
ਸੀਸ ਵਾਰ, ਰਹੇ ਫੇਰ ਵੀ ਵਾਰ ਉੱਤੇ

ਆਸ਼ਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ ਹੋਏ
 ਖੇਡਣ ਹਾਲ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਉੱਤੇ
 ਕਿੱਥੇ ਜੱਗ ਦੇ ਭੋਗ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ
 ਆਇਆ ਨਸ਼ਾ ਜੋ ਬੰਦ ਕਟਾਨ ਅੰਦਰ
 ਗੁਰਾਂ ਦਸ ਦਿਤਾ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਤਾਈਂ
 ਜੋ ਆਨੰਦ ਸੀ ਪੁੱਤ ਕੁਹਾਨ ਅੰਦਰ

ਹਰੀ ਚੰਦ ਨਾ ਮਰਦਿਆਂ ਵਾਰ ਪੁਛਿਆ
 ਲੜੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਤੀਰ ਭੁਜੰਗ ਬਣ ਕੇ
 ਸੈਦ ਖਾਨ ਨਾ ਮੋਇਆ, ਨਾ ਰਿਹਾ ਜਿਉਂਦਾ
 ਘਾਇਲ ਕਰ ਗਏ ਬਚਨ ਤੂਫੰਗ ਬਣ ਕੇ
 ਜਦੋਂ ਤੇਗ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਸਮ੍ਹਾਂ ਬਾਲੀ
 ਡਿੱਗੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਸੀਸ ਪਤੰਗ ਬਣ ਕੇ
 ਅੱਗੇ ਤੀਰਾਂ ਦੇ 'ਬੰਦੇ' ਜਹੇ ਬੀਰ ਹਾਰੇ
 ਢੱਠੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਦਰ ਦੇ ਮਲੰਗ ਬਣ ਕੇ

ਵਾਹ ਓ ਪਿਆਰਿਆ ! ਤੇਰੀ ਕਮਾਨ ਅੰਦਰ
 ਸ਼ਾਹ ਮਵੱਕਲਾਂ, ਬੀਰਾਂ ਦੇ ਬੀਰ ਸਨ ਕੋਈ ?
 ਤੇਰੇ ਤੀਰਾਂ ਦੇ 'ਚਰਜ਼ ਹੀ ਖੇਲ ਡਿੱਠੇ
 ਤੀਰਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਤੇਰੇ ਉਹ ਤੀਰ ਸਨ ਕੋਈ ?

ਓਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਅਸਲ ਆਨੰਦ ਆਇਆ
 ਜਦੋਂ ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਅਸਵਾਰ ਹੋਏ
 ਓਦੋਂ ਸਿੱਖ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਮੌਜ ਵੇਖੀ
 ਜਦੋਂ ਤੀਰ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਪਾਰ ਹੋਏ
 ਲਾਲੀ ਚੜ੍ਹੀ 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ
 ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਵਾਰ ਹੋਏ
 ਮੌਤ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦਿਲਦਾਰ ਦਿੱਸਿਆ
 ਤਾਹੀਏਂ ਤੇਗ ਦੀ ਭੇਟ 'ਜੁਝਾਰ' ਹੋਏ

ਤਲੀ ਸੀਸ ਧਰ, ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਗਲੀ ਵੜਿਆ
ਮਾਣੀ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੌਜ ਪਿਆਰ ਦੀ ਏ
ਪੰਜ ਘੁੱਟ ਖੰਡੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸੱਭੋ
ਬਰਕਤ ਬਾਣੀ, ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਏ

ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਮੌਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮੇ
ਰਹਿੰਦੀ ਖਲੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਜਾਮ ਭਰ ਕੇ
ਤੇਰੀ ਸਾਕੀਆ ! ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਉਹਨਾਂ ?
ਪੀਤੇ ਵਾਹਦਤ ਦੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਡਰਾਮ ਭਰ ਕੇ
ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕੈਰਾਂ ਨੁਹਾ ਦਿਤਾ
ਬੀਰ ਰਸ ਦੇ ਗਰਮ ਹਮਾਮ ਭਰ ਕੇ
ਮੈਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ
ਬੈਠੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰ ਕੇ

ਉਹਨਾਂ ਸੁਰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਰਹੀ ਕੋਈ
ਮੁਕਤੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਲੀ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਕੇ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾ ਲਿਆ ਏ
'ਸੀਤਲ' ਜੱਗ ਤੇ ਫਿਰਨ ਗੁੰਮਨਾਮ ਹੋ ਕੇ

੧੫-੧੨-੩੦ ਈ.

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ

ਮੌਤੀ ਭੱਜਿਆ ਭੱਜਿਆ ਬੁਰਜ ਵੱਲੇ
ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਨ ਆਇਆ
ਉਹਦੇ ਸੁਹਲ ਲਡਿੱਕੇ ਜਰੇ ਪੋਤਿਆਂ ਦੇ
ਵੱਡੇ ਹੋਂਸਲੇ ਕਰਨ ਬਿਆਨ ਆਇਆ
ਨਦੀਆਂ ਖੁੰਨ ਦੀਆਂ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਵੇਖ ਅੱਖੀਂ
ਵਿਚ ਤਰਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਖਾਨ ਆਇਆ
ਹੈਸੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹਿਰਦਾ 'ਸੀਤਲ' ਵਾਂਗ ਭਾਵੇਂ
ਸੀਨੇ ਧੁਖਦਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੂ ਲਾਨ ਆਇਆ

ਆਉਂਦਾ ਮਾਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਸੀਸ ਧਰਕੇ
ਕੇਰ ਗਰਮ ਹੰਝੂ ਛਾਲੇ ਪਾਨ ਲੱਗਾ
ਡਾਢੇ ਜੁਲਮ ਤੇ ਸਬਰ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ
ਰੋਇ ਰੋਇਕੇ, ਇਉਂ ਸੁਣਾਨ ਲੱਗਾ

“ਮਾਤਾ ! ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠੀ ਉਡੀਕਦੀ ਏਂ !
ਤੇਰੇ ਲਾਲ ਦੇ ਲਾਲ ਦੁਲਾਰੇ ਲੁਕ ਗਏ
ਤੇਰੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ
ਤੇਰੀ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਤਾਰੇ ਦੇ ਤਾਰੇ ਲੁਕ ਗਏ
ਤੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਲੁਕ ਗਏ
ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਸਹਾਰੇ ਲੁਕ ਗਏ
ਜੁਲਮ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਧੁੰਦ ਉਹਲੇ
ਤੇਰੇ ਪੰਧ ਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਲੁਕ ਗਏ

ਮਾਤਾ ! ਅੰਤ ਦੀ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾ ਗਏ ਨੇ
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਉਹ ਛੈਲ ਸਰਦਾਰ ਦੋਵੇਂ
ਉਹ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਸਾਗਰੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ
ਹੋ ਕੇ ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਅਸਵਾਰ ਦੋਵੇਂ

ਤੇਰੀ ਜਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ ਲਾਲ ਸੁੱਚੇ
ਜ਼ਾਲਮ ਮੌਤ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿਤੇ
ਤੇਰੇ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਖਿੜੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ
ਦੋਵੇਂ ਟਹਿਕਦੇ ਫੁੱਲ ਨੇ ਤੌੜ ਦਿਤੇ
ਆਸ ਮਿਲਨ ਦੀ ਰਹੀ ਨਾ ਫੇਰ ਮੁੜਕੇ
ਚੰਨ ਸਦਾ ਦੇ ਲਈ ਵਿਛੋੜ ਦਿਤੇ
ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੁਛੜੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਤੇ
ਦਾਦੇ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਤੇ

ਦੇਸ ਕੌਮ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਆਨ ਬਦਲੇ
ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ
ਸਰਮਦ ਜਿਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਉਸਤਾਦ ਬਣ ਗਏ
ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਏ ।”

ਮਾਤਾ ਜੀ :—

“ਮੌਤੀ ! ਸੱਚ ਆਂਨੂੰ ? ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ?
ਐਪਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਟਾ ਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਨੇ ?
ਸੱਚ, ਉਹ ਖੁੰਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਸਨ
ਪਰ ਮਾਸੂਮ ਸਨ, ਚਿੱਤ ਡੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਨੇ ?
ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬੀਰ ਸਨ, ਬੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ,
ਸੁਕਰ ਏ ਆਪਣਾ ਆਪ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਨੇ
ਪਰ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ, ਕੱਲ੍ਹੇ ਕਿਉਂ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ ?
ਸਾਬਣ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਨੇ ।”

ਹੰਸ ਮਾਨ-ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਉੱਡਿਆ ਸੀ
ਮਗਰੇ ਹੰਸ ਦੇ ਹੰਸ ਦੀ ਛਾਂ ਚੱਲੀ
'ਸੀਤਲ' ਦੇਸ ਦੇ ਹੇਤ ਸਰੀਰ ਤਜਿਆ
ਮਗਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਚੱਲੀ

੧-੧-੩੩ ਈ.

ਜੋਗਨ ਦਾ ਗੀਤ

ਜੋਗਨ ਵਜਾਂਦੀ ਬੀਨ ਹੈ, ਪਰਬਤ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਖਲੀ
ਰਸਲੀਨ, ਕੀਲੀ, ਝੂਮਦੀ, ਇਕ ਇਕ ਲਿਟਾ ਨਾਗਨ ਪਲੀ
ਹੈ ਨੂਰ ਦੀ ਦੇਵੀ, ਪੁਜਾਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਨਿਰਛਲ-ਛਲੀ
ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹਵਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਧਮੀਟੀ ਕਲੀ

ਅਵਤਾਰ ਧਰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ

ਹੈ ਹੁਸਨ ਮਾਨੋ ਆਇਆ

ਹੈ ਬੀਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਸੁਰ ਦਰਦ ਮਿਲਵੀਂ ਪਿਆਰ ਦੀ
ਆਵਾਜ਼ ਭਰਦੀ ਤਾਲ ਹੈ ਝਰਨੇ ਦੀ ਡਿਗਦੀ ਧਾਰ ਦੀ
ਰਖ ਬੀਨ ਬੈਠੀ ਜੋੜ ਹਥ, ਬਣ ਮੂਰਤੀ ਸਤਕਾਰ ਦੀ
ਜਿਉਂ ਕਰਨ ਭਗਤੀ ਸ਼ਿਵ ਸਮਾਧੀ ਲਾਇਕੇ, ਕਰਤਾਰ ਦੀ
ਫਿਰ ਗੀਤ ਬਣ ਇਉਂ ਬੁੱਲੀਆਂ 'ਤੇ
ਦਰਦ ਦਿਲ ਦਾ ਆਇਆ ।

“ਐ ਵਤਨ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ 'ਤੇ ਮੈਂ ਵਾਰੀਆਂ, ਮੈਂ ਵਾਰੀਆਂ
“ਐ ਹਿੰਦ ! ਤੇਰੀ ਖਾਕ 'ਤੇ ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ, ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ
“ਤੇਰੀ ਗੁਲਾਮੀ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀਆਂ
“ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ 'ਤੇ ਵਲੈਤਾਂ ਵਾਰ ਦੇਵਾਂ ਸਾਰੀਆਂ
“ਇੰਦਰ ਦੇ ਨੰਦਨ-ਬਨ ਦੀ ਛਾਂ
ਹੈ ਬੇਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ।

“ਮਿਲ ਨਾਲ ਜਮਨਾ ਦੇ ਹੈ ਗੰਗਾ ਭਾਗ ਤੈਨੂੰ ਲਾ ਰਹੀ
“ਤੇ ਗੋਦ ਤੇਰੀ ਵਿੱਚ ਰਾਵੀ ਜੱਲੀਆਂ ਹੈ ਪਾ ਰਹੀ

ਕੰਢੇ ਝਨਾ ਦੇ ਹੀਰ ਬੈਠੀ ਗੀਤ ਤੇਰੇ ਗਾ ਰਹੀ
 ਕਰ ਬਾਂਹ ਉੱਚੀ ਲਾਠ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਸਮਝਾ ਰਹੀ
 ਤੇ 'ਤਾਜ' ਤੇਰੇ ਮਾਣ ਸਾਰੇ
 ਜੱਗ ਅੰਦਰ ਪਾਇਆ

ਸਰਦਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਿਮਾਲਾ ਨੇਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹੈ
 ਤੇ ਹਿੰਦ-ਸਾਗਰ, ਪਿਆਰਿਆ ! ਬੇ-ਗ਼ਰਜ਼ ਸਵਾਦਾਰ ਹੈ
 ਤੇ ਤੇਰਿਆਂ ਬਾਗ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਨਿੱਤ ਖਿੜੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੈ
 ਕਣਕਾਂ ਕਪਾਹਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ
 ਇੰਦਰ ਹਿਮਾਲਾ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ
 ਭਾਗ ਤੈਨੂੰ ਲਾਇਆ ।

ਤੂੰ ਸੂਰ-ਬੀਰਾਂ, ਧਰਮ-ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਅਸਥਾਨ ਹੈ
 ਬੁੱਧ, ਰਾਮ, ਨਾਨਕ, ਸ਼ਾਮ, ਕਾਲੀਦਾਸ ਤੇਰਾ ਮਾਨ ਹੈ
 ਅਰਜਨ, ਤਿਲਕ, ਟੈਗੋਰ, ਗਾਂਧੀ, ਬੋਸ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ
 ਸਤ, ਧਰਮ ਤੇ ਪਤਿਬਰਤ, ਸੁੱਚਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਤੇਰੀ ਜਾਨ ਹੈ
 ਪਰ ਵਰਣ-ਵੰਡਾਂ ਨੇ ਹੈ
 ਕਾਲਾ ਦਾਗ਼ ਤੈਨੂੰ ਲਾਇਆ

ਮੈਂ ਹਾਂ, ਤੇ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਸੱਧਰ ਹੈ, ਪੂਜਾ ਪਯਾਰ ਹੈ
 ਦਿਲ ਹੈ, ਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੈ, ਸਿਮਰਨ ਹੈ, ਤੇ ਸਤਕਾਰ ਹੈ
 ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੌਸਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮ-ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧਾਰ ਹੈ
 ਤੇ ਵਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਿਰੀ ਇੰਦਰ ਦੀ ਗੱਦੀ ਯਾਰ ਹੈ
 'ਸੀਤਲ' ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਵਤਨ
 ਲਿਖਿਆ ਨਜ਼ਰ ਮੈਨੂੰ ਆਇਆ"

ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ

ਕਿਸੇ ਛੈਲ ਦੇ ਉਦੇ ਦੁਪੱਟੇ ਉਤੇ
ਜੀ, ਉਹ ਚਮਕਣਾ ਸਿਲਮੇ-ਸਤਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਪੇਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੱਗ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣੇ ਜਾਂ
ਝੜ ਝੜ ਡਿੱਗਣਾ ਅਬਰਕ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਕਿਸੇ ਪਰੀ ਦੀ ਮਖਮਲੀ ਸੇਜ ਉੱਤੇ
ਰੁਲਨਾ ਮੋਤੀਆਂ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਓਵੇਂ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਗੋਦ ਅੰਦਰ
ਦਵਾਲੇ ਚੰਦ ਦੇ ਚਮਕਣਾ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ

ਉਡਣਾ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਦਾ
ਇਹ ਸਬੂਤ ਹੈ ਲੱਗਿਆਂ ਲੰਬੂਆਂ ਦਾ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੰਦ ਦੇ ਚਾਨਣੇ ਚਮਕਣਾ ਉਹ
ਡਿੱਗਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ

ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦਰਦਾਂ ਮਾਰਿਆਂ ਨੇ
ਆਣ ਚੰਦ ਦਵਾਲੇ ਪਰ੍ਹੇ ਲਾ ਦੇਣੀ
ਸੁਹਲੇ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ
ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਰਾਤ ਲੰਘਾ ਦੇਣੀ
ਤਕਦੇ ਤਕਦਿਆਂ ਰਾਤ ਸਵੇਰ ਤੀਕਰ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਚਮਕ ਗੁਆ ਦੇਣੀ
ਜਾਂ ਕਹੁ, ਰਾਤ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅੰਦਰ
ਖਾਣ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਲੁਟਾ ਦੇਣੀ

ਬਿਟ ਬਿਟ ਤੱਕਣਾ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਣਾ ਉਹ
ਫਸਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਜਾਲ ਅੰਦਰ
ਗਾਹ ਮਾਰਨਾ ਅੰਬਰਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਸੁਹਣੇ ਦੀ ਰਾਤ ਭਰ ਭਾਲ ਅੰਦਰ

ਯਾਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਿਚ ਕਮਾਨ ਬਣ ਕੇ
ਬਹਿ ਕੇ ਅਰਸ 'ਤੇ ਤੀਰ ਚਲਾਵਣਾ ਉਹ
ਲੋਕਾਂ ਸੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਡਰਦੇ ਡਰਦਿਆਂ ਹੀ
ਲੁੱਕ ਲੁੱਕ ਕੇ ਝਾਤੀਆਂ ਪਾਵਣਾ ਉਹ
ਭੱਜੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਅੰਦਰ
ਮੁੜ ਮੁੜ ਪਿਛ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹੰਦਿਆਂ ਜਾਵਣਾ ਉਹ
ਇਕ ਰਾਤ ਸੀ ਜੋਬਨ ਲੁਟਾਇ ਉਹ ਵੀ
ਮਲਣੇ ਹੱਥ ਤੇ ਫੇਰ ਪਛਤਾਵਣਾ ਉਹ

ਚੰਦ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਭਾਲ ਅੰਦਰ
ਭੌਂ ਭੌਂ ਅੱਬਰੀਂ ਹਾਲ ਵੇਜਾਈ ਜਾਣਾ
ਸੁੰਦਰ ਮੁੱਖੜੇ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਉਹ
ਕਿਸੇ ਆਪਣਾ ਨੂਰ ਲੁਟਾਈ ਜਾਣਾ

ਸਾਰੀ ਚਾਨਣੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਉਤੋਂ
ਆਣ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚ ਲੁਟਾ ਦੇਣੀ

ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਣਕੇ ਜ਼ਰਾ-ਕੁ ਅਝਕ ਜਾਣਾ
 ਕਿਸੇ ਮਾਹੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣੀ
 ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵਣਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ
 ਝੱਟ ਨੂਰ ਵਾਲੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦੇਣੀ
 ਚੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹਦਿਓਂ ਉਹ
 ਲਹਿੰਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨੀਂਵੀਂ ਪਾ ਦੇਣੀ

ਭਾਂਬੜ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲ ਜਾਣੇ
 ਤਪਦੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਠਾਰ ਜਾਣਾ
 ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਚੰਦ ਨੇ ਵੀ
 ਏਥੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਲ ਪੁਕਾਰ ਜਾਣਾ

ਓਧਰ ਓੜ੍ਹ ਕੇ ਡੋਢਣਾ ਰੰਗਲਾ ਉਹ
 ਫਿਰਨਾ ਪੈਣ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ
 ਲਾ ਕੇ ਹਾਰ ਸੰਗਾਰ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਜਿਉਂ
 ਫਿਰਨਾ ਤੋੜਦੀ ਫੁੱਲ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅੰਦਰ
 ਲੈ ਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਜਿਵੇਂ ਮਾਲਣ
 ਫੇਰੀ ਪਾਵਣੀ ਗਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੰਦਰ
 ਸਬਜ਼-ਪਰੀ ਨੇ ਸੋਲਾਂ ਸੰਗਾਰ ਲਾ ਕੇ
 ਕਰਨਾ ਨਾਚ ਜਿਉਂ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ

ਰੱਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਬਾਵਰੀ ਨੇ
 ਕਰਦੀ ਓਸ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਭਾਲ ਫਿਰਨਾ
 ਦੂਰ ਦੂਰ ਸੁਗੰਧੀ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਲਪਟਾਂ
 ਗਲੇ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਵਾਲ ਫਿਰਨਾ

ਫੋਲ ਫੋਲ ਕੇ ਪੱਤੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ
 ਕਿਸੇ ਮਾਹੀ ਨੂੰ ਲਭਦਿਆਂ ਜਾਵਣਾ ਉਹ
 ਅਧ ਮੀਟੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਕੁਆਰੀਆਂ ਨੂੰ
 ਛੇੜ ਛੇੜ ਕੇ ਪਈ ਹਸਾਵਣਾ ਉਹ

ਕਿਸੇ ਘੁੱਟ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈਣਾ
 ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਦਿਆਂ ਜਾਵਣਾ ਉਹ
 ਕਿਸੇ ਸੁਹਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਨਾਲ ਬੁੱਲੇ
 ਨਾਲ ਕੰਡਿਆਂ ਪੱਛਿਆ ਜਾਵਣਾ ਉਹ

ਸਾਂ-ਸਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁੱਲਿਆਂ ਲੰਘ ਜਾਣਾ
 ਅਗੂਂ ਗਿਆਂ ਨਾ ਪਰਤ ਕੇ ਆਵਣਾ ਫਿਰ
 ਖੜ-ਖੜਾਇਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਚੁੱਪ ਕਰਨਾ
 ਉਹਨਾਂ ਗਿਆਂ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਵਣਾ ਫਿਰ

ਓਧਰ ਉਠ ਕੇ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਭੋਰਿਆਂ ਨੇ
 ਆਣ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਛਾਉਣੀਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਉਹ
 ਜਿਵੇਂ ਰਾਤ ਵਿਜੋਗ ਦੇ ਵਿਚ ਬੀਤੀ
 ਛੇੜ ਦੇਣੀਆਂ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਹ
 ਓਧਰ ਪੀਹਣ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਅੰਦਰ
 ਰੁੜ ਜਾਵਣਾ ਘਰੀਂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਉਹ
 ਕਈਆਂ ਉੱਠ ਕੇ ਚੱਕੀਆਂ ਝੋਣੀਆਂ ਚਾ
 ਪੈਣਾਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚ ਮਧਾਣੀਆਂ ਉਹ

ਥਪਕ ਥਪਕ ਸੁਆਉਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
 ਮਾਂਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਲਾਡ ਵਿਚ ਲੋਰੀਆਂ ਨੀ
 ਫਿਰਨਾ ਭਾਲਦੇ ਕਿਤੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ
 ਰਾਤ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਚੋਰੀਆਂ ਨੀ

'ਅੱਲਾਹ' 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' 'ਰਾਮ' ਕਹਿ ਉੱਠ ਬਹਿਣਾ
 ਗੜਵੀ ਹੱਥ ਲੈ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਧਾਵਣਾ ਉਹ
 ਕਿਸੇ ਨਦੀ ਤਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਦਣਾ ਜਾ
 ਪਾਣੀ ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹਿਲਾਵਣਾ ਉਹ
 'ਹਰੇ ਰਾਮ ਸੀਤਾ' 'ਰਾਧੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ' ਕਹਿਣਾ
 ਗੜਵੀ ਪਲਟ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵਣਾ ਉਹ

ਪੈਣਾ ਆਣ ਮਣਕੇ ਉਤੇ ਠਾਹ ਮਣਕਾ
 ਨਾਲ ਤਰਲਿਆਂ ਰੱਬ ਮਨਾਵਣਾ ਉਹ
 ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ
 ਰਾਧਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਸ਼ਾਮ ਕਰਨਾ
 ਗੋਤੇ ਦੇਵਣੇ ਠੰਢਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ
 ਸੁੱਤੇ ਠਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ

ਛਾਂਵੇਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਉਠ ਤੁਰਨਾ
 ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਜਾ ਪੱਕੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਨੇ
 ਕਰਕੇ ਕਈ ਹਰਨਾਲੀਆਂ ਵੜੇ ਖੇਤੀਂ
 ਫਿਰਦੇ ਭਾਲਦੇ ਕਈ ਪਰਾਣੀਆਂ ਨੇ
 ਟੋਕੇ ਖੜਕਣੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ
 ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕੁਤਰ ਕੇ ਢੇਰੀਆਂ ਲਾਣੀਆਂ ਨੇ
 ਤੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਰਾਤਾਂ ਦੇ ਗੁੰਨ੍ਹ ਰਹੀਆਂ
 ਦੂਰ ਰੋਟੀਆਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲੈ ਜਾਣੀਆਂ ਨੇ

— ਅੱਖੀਂ ਮਲਦਿਆਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਠ ਬਹਿਣਾ
 ਫੜ ਕੇ ਮੰਜੀ ਦੀ ਪੈਂਦ ਦੇ ਪਾਵਿਆਂ ਨੂੰ
 ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਉਠ ਕੇ ਸੈਰ ਨੂੰ ਧਾ ਜਾਣਾ
 ਘਰੀਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਛੱਡ ਪਰਛਾਂਵਿਆਂ ਨੂੰ

ਆਵਾ-ਜਾਈ ਬਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ
 ਸਾਹ ਹੋਰਾਂ ਵੀ ਖੁਹਲੀਆਂ ਹੱਟੀਆਂ ਨੇ
 ਬਾਬੂ ਹੁਰੀਂ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ
 ਬੱਧੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਾਹੁੰਦੇ ਪੱਟੀਆਂ ਨੇ
 ਚੋਇ ਚੋਇ ਗਾਂਢੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਝੀਆਂ ਨੂੰ
 ਭਰੀਆਂ ਕਈਆਂ ਦੁੱਧਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਟੀਆਂ ਨੇ
 ਫੁੱਟੀ ਪਹੁ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਝੱਟ ਓਧਰ
 ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਤਾਅ ਦਿਤੇ ਘਰੀਂ ਜੱਟੀਆਂ ਨੇ

ਓਧਰ ਦਿਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕਾਂ ਚਿੜੀਆਂ
ਰਲ-ਮਿਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਵਣਾ ਉਹ
ਬੁਢੀ ਮਾਂ ਹਲੂਣ ਹਲੂਣ ਓਧਰ
ਪੁੱਤਾਂ ਪੋਤਿਆਂ ਤਾਈਂ ਉਠਾਵਣਾ ਉਹ

ਰਾਤ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਜ਼ਬ ਦਾ ਹੁਸਨ ਹੈਸੀ
ਫਿੱਕਾ ਰੰਗ ਪੈ ਜਾਵਣਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਓਧਰ ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਆਉਣ ਸੁਣ ਕੇ
ਲੁਕ ਲੁਕ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਵਿਯੋਗ ਦੇ ਵਿਚ ਕੱਟੀ
ਮਿਲਨਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਆਣ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦਾ
ਓਧਰ ਸੱਸੀਆਂ ਪੁੰਨੂੰਆਂ ਡੋਬ ਪੈਣੇ
ਵਿਛੜ ਜਾਵਣਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ

ਤਿੱਖੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦੀ ਚਮਕ ਪੈਣੀ
ਵਗਦੀ ਨਦੀ, ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਤਾਰ ਉਤੇ
ਬੂੰਦ ਖੂਨ ਦੀ ਚਮਕਣੀ ਇਕ ਬਾਕੀ
ਕਿਸੇ ਸ਼ੋਖ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਤਲਵਾਰ ਉਤੇ

ਨੌਕਾਂ ਘਾਹ ਦੀਆਂ ਉਤੇ ਤਰੇਲ-ਤੁਬਕੇ
ਕਿਸੇ ਛੈਲ ਨੇ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹੋਏ ਨੇ
ਕਿਸੇ ਸੁੰਦਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਤੌੜ ਮੋਤੀ
ਸਬਜ਼ ਮਖਮਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਖਿੰਡਾਏ ਹੋਏ ਨੇ
ਜਾਂਦੀ ਰਾਤ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਰ ਭਰ ਨੈਣ ਹੁੰਨੀ
ਹੰਝੂ ਡਿੱਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਘਾਹ, ਬੂਟੇ ਫੁੱਲਾਂ, ਪੱਤਿਆਂ ਨੇ
ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਇਹ ਕਿਤੋਂ ਚੁਰਾਏ ਹੋਏ ਨੇ

ਐਪਰ ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ੋਖ ਕਿਰਨਾਂ
ਰੋਂਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਨੀਰ ਸੁਕਾਉਣ ਲਗੀਆਂ

ਚੁੱਪ ਕੀਤੀਆਂ ਪੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ
 ਸੁੱਚੇ ਚਮਕਦੇ ਮੋਤੀ ਚੁਰਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ
 ਚੜ੍ਹਦੇ ਬੱਦਲੀਂ ਲੱਗੀਆਂ ਲੰਬੂਆਂ ਨੂੰ
 ਇਕ ਪਲਕ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਬੁਝਾਉਣਾ ਉਹ
 ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਾੜ ਦਿਸਦਾ
 ਉਹਲੇ ਅੱਖੀਓਂ ਝੱਟ ਹੋ ਜਾਵਣਾ ਉਹ
 ਨੂਰ ਭਰੀ ਅਮਮਾਨ ਦੀ ਅੱਖ ਤਿੱਖੀ
 ਵਿਹੰਦੇ ਵਿਹੰਦਿਆਂ ਉਤਾਹ ਨੂੰ ਆਵਣਾ ਉਹ
 ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਬਲੌਰ ਦੀ ਵਿਚ ਓਧਰ
 ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਕੇ ਝਾਤੀਆਂ ਪਾਵਣਾ ਉਹ

ਇਵੇਂ ਚਮਕਣਾ ਸੀਸੇ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦਾ
 ਜਿਵੇਂ ਝਿਲਮਲਾਣਾ ਰਾਤੀਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ
 ਫੁੱਲ-ਝੜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਾਤ ਕਰਨਾ
 ਪਾਣੀ ਉਛਲਨਾ ਜਦੋਂ ਫੁਹਾਰਿਆਂ ਦਾ

ਓਧਰ ਦੂਰ ਹਿਮਾਲਾ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ
 ਕਿਸੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਵਿਛਾ ਦੇਣੇ
 ਸੂਰਜ ਹੁਰਾਂ ਵੀ ਉਠਦਿਆਂ ਨੈਣ ਤਿੱਖੇ
 ਉਹਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਤੇ ਜਮਾ ਦੇਣੇ
 ਭਰੇ ਨੂਰ ਦੇ ਕਈ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ
 ਇਕੇ ਝਲਕ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਲੁਟਾ ਦੇਣੇ
 ਓਧਰ ਸੁਹਲ ਹਿਮਾਲਾ ਨੇ ਸਰਮ ਖਾ ਕੇ
 ਰੋਇ ਰੋਇ ਦਰਿਆ ਵਹਾ ਦੇਣੇ

ਉਹਨੂੰ ਰੋਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ
 ਦਿਲ ਉਛਲ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਆ ਜਾਣੇ
 ਚਾਰ ਚੰਦ ਉਹਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ
 ਸੋਚੀਂ ਡੁੱਬਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਲਾ ਜਾਣੇ

ਓਧਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਪੁੰਜ ਮਾਹੀ
 ਬੰਨ੍ਹ ਬਿਸਤਰਾ ਤੇ ਹੋ ਵਿਦਾ ਤੁਰਨਾ
 ਖਿੰਡੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰੂਦ ਅੰਦਰ
 ਹੱਸ ਹੱਸ ਚੁਆਤੀਆਂ ਲਾ ਤੁਰਨਾ
 ਹੰਝੂ ਭਰੀ ਮਲੂਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ
 ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢਦਿਆਂ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਤੁਰਨਾ
 ਨੂਰ ਭਰੀ ਪਿਆਰੀ ਸਵੇਰ ਨੇ ਵੀ
 ਓਧਰ ਲਹਿੰਦੇ ਨੂੰ ਪੈਰ ਉਠਾ ਤੁਰਨਾ

. ਓਧਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੇਰਦੀ ਕਲਮ ਹੰਝੂ
 ਦੋਹਾਂ ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਨੀਰ ਸੁਕਾ ਦੇਣਾ
 ਦਿਲ ਦਾ ਅਜੇ ਅਰਮਾਨ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ
 'ਸੀਤਲ' ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਪਿਛ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾ ਦੇਣਾ

੧-੯-੨੮ ਈ.

www.archive.org/details/namdhari

ਵਤਨ ਦੀ ਯਾਦ

ਮੈਂ ਸੰਭਲਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਰ ਗਿਆ, ਛਡ ਦੇਸ ਨੂੰ ਪਰਦੇਸ ਨੂੰ
 ਛਡ ਦੇਸ ਨੂੰ ਤੇ ਦੇਸ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਵੇਸ ਨੂੰ
 ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੀ, ਹਿੰਦ ਨੂੰ, ਛਡ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਏਸ ਨੂੰ
 ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਆਪ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਨੂੰ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਅੰਦਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਬੈਠਿਆਂ ਉਹ ਝੂਮਣਾ, ਉਹ ਹਿੱਲਣਾ
 ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਬਾਂਹੀਂ ਮਾਹਿਆਂ ਬਿਨ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਠਿੱਲੁਣਾ
 ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਛਾਲਿਆਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛਿੱਲਣਾ
 ਟਾਪੂ ਸਮੁੰਦਰ ਗੋਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਛੜਨਾ, ਕੋਈ ਮਿਲਣਾ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਉਸ 'ਅਦਨ' ਦੀ ਬੰਦਰ ਨੇ 'ਕਲਕੱਤੇ' ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਿਆ
 ਖਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼, ਦਿਲ 'ਹੁਗਲੀ' ਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆ
 ਉਹ ਦੂਰ ਤੀਕਰ ਰੜਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ ਬਿਰਫ਼ ਆ
 ਸੱਸੀ ਦਾ ਥਲ ਉਹ ਰੇਤ ਦਾ, ਡਾਚੀ 'ਤੇ ਪੁੰਨੂੰ ਦਿੱਸਿਆ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਡੂੰਘਾ ਉਹ ਵਹਿਣ 'ਸਵੇਜ਼' ਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪਿਆ ਭਰਮਾਵੰਦਾ
 ਦੋ-ਖੰਡ ਕੀਤੀ ਪਿਰਥਵੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਜਾਵੰਦਾ
 ਪਾਏ ਵਿਛੋੜੇ ਧਰਤ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਵੰਦਾ
 ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂ ਵਾਕਫ਼ੀ, ਪਰ ਦਿਲ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲਾਵੰਦਾ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ

ਵਹਿੰਦਾ ਉਹ ਪਾਣੀ 'ਨੀਲ' ਦਾ ਸੀ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਆਵੇਂਦਾ
 ਉਹ ਮੁੱਦਤਾਂ ਦਾ ਵਿਛੜਿਆ ਸਾਗਰ 'ਚ ਆਣ ਸਮਾਵੇਂਦਾ
 ਉੱਚੇ ਮੁਨਾਰੇ 'ਸਿਸਰ' ਦੇ ਜਦ ਧਿਆਨ ਓਧਰ ਜਾਵੇਂਦਾ
 ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਉਹ 'ਲਾਠ' ਦਾ ਚੇਤੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਆਵੇਂਦਾ
 ਹਾਂ, ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 'ਸਿਸਲੀ' ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਉਹ 'ਇਟਲੀ' ਦਾ ਦੇਸ ਸੁਹਾਵੇਂਦਾ
 ਜਿਉਂ 'ਲੰਕ' ਦੇ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਖਲਿਆਂ ਹਿੰਦ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵੇਂਦਾ
 ਸਾਗਰ 'ਚ ਲੰਮਾ ਪਾਟ ਇਕ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਂਦਾ
 ਕੰਢੇ 'ਤੇ 'ਵੀਨਸ' ਵੱਸਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਏਂ ਖੋਹਾਂ ਪਾਵੇਂਦਾ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 'ਜਬਰਾਲਟਰ' ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਤੇ 'ਸਪੇਨ' ਸਾਰਾ ਗਾਹਿਆ
 ਹਾਂ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬਾਂਕਿਆਂ ਨੇ ਦਿਲ ਜ਼ਰਾ ਭਰਮਾਇਆ
 ਲਹਿੰਦੇ 'ਚ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਆਇਆ
 ਦਿਲ ਭਟਕਿਆ ਪਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕੁਛ ਹੋਰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ
 ਉਹ ਯਾਦ ਸੀ ਤੇਰੀ, ਵਤਨ ! ਜੋ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 'ਯੂਰਪ' 'ਚ ਸਾਰੇ ਭੋਂਦਿਆਂ 'ਪੈਰਸ' 'ਚ ਆ ਥਾਂ ਮੱਲਿਆ
 ਉਸ ਹੁਸਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਆ, ਆਪਾ ਹੀ ਕਈਆਂ ਭੁੱਲਿਆ
 ਓਹਿ ! ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਜ਼ ਨਖਰੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਛੱਲਿਆ
 ਆਪੱਛਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ ਉਹ, ਘਰ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਬੱਲਿਆ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਉਸ ਵਹਿੰਦੀ 'ਟੇਮਜ਼' ਨਦੀ 'ਤੇ 'ਲੰਡਨ' ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੁਹਾਵੇਂਦਾ
 ਤਕ ਰਾਜਸੀ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੀਗਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਵੇਂਦਾ
 ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨੋ ਹੱਦ ਉਹ ਦਿਲ ਛੱਡਣਾ ਨਾ ਚਾਵੇਂਦਾ
 ਪਰ ਆਗਰੇ ਦਾ 'ਤਾਜ' ? ਉਹ ! ਉਹ ਮਾਤ ਸਭ ਨੂੰ ਪਾਵੇਂਦਾ
 ਐ ਵਤਨ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਵੱਲ 'ਨਾਰਵੇ' ਦੇ ਪਰਬਤਾਂ ਤੱਕਿਆ ਜਾਂ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦੇ

ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਭ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ
 ਉੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੁਛ—ਹੱਦ ਨਾ—ਖਹਿੰਦੇ ਨੇ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਦੇ
 ਪਰ ਐ 'ਹਿਮਾਲਾ' ਪਿਆਰਿਆ ! ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ
 ਐ ਵਤਨ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਇਸ ਦੁਖੀਏ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 'ਕੋਂਗੂ' 'ਐਮੇਜ਼ਨ' ਵੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਅਕਲ ਮੇਰੀ ਰਹਿ ਗਈ
 ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਵਗਦੀ 'ਅਟਕ' ਦੀ ਧਾਰਾ ਸੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਰਹੀ
 'ਮਿੱਸਿੱਸਪੀ' ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿੰਦ ਹੋਰ ਵਹਿਣੀ ਪੈ ਗਈ
 ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਆਣ ਕੇ 'ਗੰਗਾ' ਪਿਆਰੀ ਵਹਿ ਪਈ
 ਐ ਵਤਨ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਹੀ ਗਈ
 ਚੜ੍ਹ 'ਕਾਸਕੈਡਾ' ਵੇਖਿਆ ਓਥੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੋਰ ਹੈ
 ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣ ਵਾਲੜਾ "ਗੁਲਜ਼ਾਰਿ-ਦੁਨੀਆਂ" ਚੋਰ ਹੈ
 ਮਾਨੋ ਹਿਮਾਲਾ-ਗੋਦ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਹੈ
 ਨਹੀਂ, ਝੁਠ ਹੈ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਡੋਰ ਹੈ
 ਕਸ਼ਮੀਰ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਜਿਸਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਹੀ
 ਗੁਜ਼ਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਭੌਂਦਿਆਂ ਗਾਹਿਆ ਹੈ, ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਮੈਂ
 ਸਭ ਰੂਸ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ, ਹਾਲੈਂਡ, ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਮੈਂ
 ਅਫਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਸਭ ਚੀਨ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਮੈਂ
 ਦੁਨੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ-ਨਵੀਂ, ਸਭ ਦੀ ਖਾਕ ਵੇਖੀ ਛਾਨ ਮੈਂ
 ਪਰ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ! ਇਸ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ
 ਪੰਜਾਬ ਤੇਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲਿਆ
 ਐ ਹਿੰਦ ! ਤੇਰੀ ਪੈਂਣ ਦਾ ਇਹ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਮੁੱਲ ਆ
 ਇਹ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਐ ਵਤਨ ? ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਆ
 ਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ 'ਸੀਤਲਾ' ਖਾਕਿ ਵਤਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਆ
 ਐ ਵਤਨ ! ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਖਮੀ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਾ ਗਈ

ਗਰੀਬ ਕਵੀ

ਪਿੰਡੋਂ ਦੁਰੇਡੀ ਥਾਂ ਏਂ
 ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਏਂ
 ਮੌਸਮ ਏਂ ਸਖਤ ਹੁਨਾਲ ਦਾ
 ਪਾਰਾ ਏ ਵਹਿੰਦੇ ਖਾਲ ਦਾ

ਪਾਣੀ ਏਂ ਨਿਰਮਲ ਵਹਿ ਰਿਹਾ
 'ਮੈਂ' ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ' ਕਹਿ ਜਿਹਾ
 ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਾਫਾ ਸੱਟ ਕੇ
 ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਚੁਪ ਵੱਟ ਕੇ

ਹੈਗਾ ਤਾਂ ਉਮਰ ਜਵਾਨ ਏਂ
 ਸੌਚਾਂ ਲਿਆ ਪਰ ਰਾਨ ਏਂ
 ਲੀਰਾਂ ਦਾ ਬੁਕ ਦਸਤਾਰ ਏ
 ਪਾਟਾ ਈ ਕੁੜਤਾ ਯਾਰ ਏ

ਕਾਪੀ ਏ ਇਕ ਪਾਟੀ ਜਹੀ
 ਪੈਸੇ ਦੀ ਇਕ ਪੈਨਸਲ ਪਈ
 ਜੋਬਨ ਵੀ ਏ, ਜਵਾਨੀ ਵੀ ਏ
 ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਮਸਤੀ ਵੀ ਏ

ਸੂਰਤ ਵੀ ਏ, ਨਖਰਾ ਵੀ ਏ
 ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੁਛ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਏ
 ਪਲਕਾਂ 'ਚ ਕੁਛ ਕੁਛ ਨਮ ਵੀ ਏ
 ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਰਦ ਵੀ, ਗ਼ਮ ਵੀ ਏ

ਸੀਨੇ 'ਚ ਕੁਛ ਕੁਛ ਧੁਖ-ਧੁਖੀ
 ਸੁਲੂਗਣ ਜਹੀ ਇਕ ਸੁਲਗਦੀ
 ਮੱਥਮ ਜਿਹੀ ਇਕ ਸੜਨ ਹੈ
 ਮਿੱਠੀ ਜਹੀ ਇਕ ਜਲਨ ਹੈ

ਕੁਛ ਘਰ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸੋਚਾਂ ਨੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋਚਾਂ ਵੀ ਨੇ
ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਈ ਨੇ ਆਉਂਦੀਆਂ
ਲੋੜਾਂ ਨੇ ਢੇਰ ਸਤਾਉਂਦੀਆਂ

ਬੋੜਾਂ ਪਈਆਂ ਤੜਫਾਉਂਦੀਆਂ
ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਚੋਭਾਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ
ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਲ ਪਿਆ ਹੱਸਦਾ
ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਦੱਸਦਾ

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਾ
ਸਭ ਫੋਲਣੇ ਹੈ ਫੋਲਦਾ
ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਥਾ
ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਪਿਆ ਦਸਦਾ

ਹੰਝੂ ਅੰਗਾਰੇ ਅੱਗ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਲੱਗ ਨੇ
ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਛਾਲੇ ਪਾਂਵਦੇ
ਠੰਢੇ ਨੂੰ ਸਾੜ ਵਿਖਾਂਵਦੇ

ਇਹ ਕੌਣ ਹੋਵੇ ? ਕੀ ਪਤਾ ?
ਕੀ ਸੋਚਦੇ ? ਜਾਣੇ ਖੁਦਾ
ਇਹ ਕਲਮ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੈ
ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਖਿਦਮਤਗਾਰ ਹੈ

ਇਹ ਪਾਰਖੂ ਏ ਹੁਸਨ ਦਾ
ਹਾਂ ਜੀ, ਇਹ ਦਾਤਾ ਸੁਖਨ ਦਾ
ਇਹ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਹੱਕ ਦਾ
ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਤੱਕਦਾ

ਮਸਤੀ ਦਾ ਹੈ ਇਹ ਦੇਵਤਾ
ਦਾਤਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ

ਇਹ ਕਾਵਯ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੈ
ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਗਮ ਦੀ ਦਵਾ

ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਮਾਂ ਆ ਘੇਰਿਆ

ਹੈ ਸੋਚਦਾ, "ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ ?

ਕੁਛ ਕਰਾਂ, ਜਾਂ ਭੁੱਖਾ ਮਰਾਂ

"ਤੀਵੀਂ ਏਂ ਇਕ, ਦੋ ਬਾਲ ਨੇ

ਭੁੱਖੇ ਵਿਲਕਦੇ ਲਾਲ ਨੇ

ਪੈਸਾ ਨਾ ਪੱਲੇ ਇਕ ਹੈ

ਤੰਗੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਦਿਕ ਹੈ

"ਲੋੜਾਂ ਸਤਾਵਣ ਘਰ ਦੀਆਂ

ਮਗਰੋਂ ਨਾ ਲਹਿੰਦੀਆਂ ਮਰਦੀਆਂ

"ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਲਭਦਾ

ਹੈ ਇਕੋ ਇਕ ਨਾਂ ਰੱਬ ਦਾ

"ਜਾਂ ਇਕ ਇਹ ਕਾਪੀ ਪਈ

ਜਾਂ ਆਹ ਇਕ ਪੈਨਸਲ ਹਈ

"ਇਹ ਸਾਥ ਮੇਰਾ ਨਿੱਤ ਦਾ

ਇਕ ਪਲਕ ਨਾ ਹੋਈਏ ਜੁਦਾ

"ਦਾਰੂ ਏ ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਦਾ

ਕਾਰਨ ਏਂ ਦਿਲ ਦੇ ਸੁੱਖ ਦਾ

"ਆ ਪਯਾਰੀਏ ! ਤੈਂ ਗਲ ਲੱਗਾਂ

ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਝੋੜੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂ

"ਮਸਤੀ ਪੰਘੂੜੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ

ਅਰਸ਼ੀ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿਹ ਜਰਾ"

ਬੱਸ ਖੋਲ੍ਹ ਕਾਪੀ ਬਹਿ ਗਿਆ

'ਸੀਤਲ' ਲਿਖਣ ਕੁਛ ਡਹਿ ਗਿਆ

੧੩-੧੧-੩੨

ਬਾਲ ਵਿਧਵਾ

ਨੋਟ :—ਪੇਕੇ ਘਰ ਏਸ ਦੀ ਮਾਂ ਮਤੇਈ ਸੀ ।]

ਤੇ ਅੱਗੇ ਸੱਸ ਵੀ ਮਤੇਈ ਹੈ ।]

ਬਾਲ ਉਮਰ ਇਕ ਗੋਰੀ ਨਿਛੋਹ ਜੇਹੀ

ਬੁਸਕ ਬੁਸਕ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ

ਕੇਸਾਂ ਕਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਲੇਖ ਕਾਲੇ

ਹੰਝੂ ਘਿਉ-ਕਪੂਰੀ ਡੋਲੂ ਧੋ ਰਹੀ ਸੀ

ਬੁਝੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਵੇ ਦੀ ਸੁਆਹ ਤਾਈਂ

ਨਿਉਂ ਨਿਉਂ ਚੁੰਮਦੀ ਸੀ, ਸਦਕੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ

ਮੋਈ ਸੱਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠੀ

ਵਿਧਵਾ-ਨੌਂਹ ਮਿਹਣੇ ਮਿਹਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ

ਉਠਿਆ ਸਿਵੇ ਦੇ ਸੀਨੇ 'ਚੋਂ ਵਾ-ਵਰੋਲਾ

ਉੱਡ ਉੱਡ ਭਬੂਤ ਸਿਰ ਪੈਣ ਲੱਗੀ

ਉਲਝੇ ਕੇਸ ਸੁਆਹਦੀ ਮੁੱਖੜੇ ਤੋਂ

ਹੱਥ ਚੁਕ ਦੋਵੇਂ ਇਉਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ

'ਐ ਅਸਮਾਨ ! ਹੁਣ ਰਹਿਮ ਕਰ, ਬੱਸ ਕਰ ਜਾ

ਸਤੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਤਾਈਦਾ ਨਹੀਂ

'ਅਜੇ ਬਾਲ ਆਂ ਮੈਂ, ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਥੋੜ-ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਐਨਾ ਅਜਮਾਈਦਾ ਨਹੀਂ

'ਰੋਣਾ ਉਮਰ ਦਾ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਲਿਖਿਆ

ਚੋਭਾਂ ਲਾ ਲਾ ਹੋਰ ਰੁਆਈਦਾ ਨਹੀਂ

'ਧੁਖਦੀ ਸਤੀ ਦੀ ਚਿਖਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹਾਂ ਮੈਂ

ਲੱਗੇ ਲੰਬੂਆਂ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਈਦਾ ਨਹੀਂ

'ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਢੋਲੀਆਂ ਸਹਿਣ ਜੋਗੀ

ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਨੇ ਖੋਹ ਲਈ ਮਾਂ ਮੇਰੀ

ਰਿਹਾ ਖੇਡਣਾ ਗੁੱਡੀਆਂ ਪਟੋਲੀਆਂ ਦਾ
 ਨਾ ਰਹੀ ਵਿਚ ਸਹੇਲੀਆਂ ਥਾਂ ਮੇਰੀ
 'ਅਜੇ ਲਿਖੇ ਸਨ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਬਾਕੀ
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ
 ਜੰਮਦੇ ਸਾਰ ਮਤੇਈ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਗਈ
 ਕਿਵੇਂ ਲਿਖੀ ਤਕਦੀਰ ਦੀ ਉੱਕ ਜਾਂਦੀ
 ਝਿੜਕਾਂ, ਬੋਲੀਆਂ, ਢੋਲੀਆਂ ਭਾਅ ਪਈਆਂ
 ਖਲੀ ਵਿਚ ਬਰੂਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀ
 "ਨਹੀਂ" ਸੀ ਕਦਰ ਚੰਗੇਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਵਾਂ
 ਕਿਤੇ ਰੱਬ ਕਰਾਏ ਦਾ ਟੁੱਕ ਪਾਂਦੀ
 'ਲੋਕੋ ! ਮਰਨ ਮਤੇਈਆਂ ਤੇ ਜਿਉਣ ਮਾਂਵਾਂ
 ਪਵੇ ਵੇਰੀ ਵੀ ਨਾ ਕੋਈ ਮਤੇਈ ਦੇ ਵੱਸ
 'ਮੇਰੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਉਘੜੀ
 ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵੀ ਪਈ ਕੇਕੇਈ ਦੇ ਵੱਸ
 'ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਸੁੱਖ ਡਿੱਠਾ
 ਸੌ ਸੌ ਵਾਰ ਸਦੱਕੜੇ ਸੱਸ ਜਾਣਾ
 'ਕਦੇ 'ਉਹਨਾਂ' ਵੀ ਅੱਖ ਚੁਰਾਇਕੇ ਤੇ
 ਵੇਖ ਮੁਸਕੜੀਂ ਮੁਸਕੜੀਂ ਹੱਸ ਜਾਣਾ
 'ਬਾਹਰੋਂ ਹਾਣੀਆਂ ਜਦੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣੀ
 ਮੈਥੋਂ ਪੱਲਾ ਖਿਸਕਾਇਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਾ
 'ਭਾਣਾ ਰੱਬ ਦਾ ਖਿੜੀ ਬਸੰਤ ਉੱਤੇ
 ਗੜਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਅੰਬਰੋਂ ਵੱਸ ਜਾਣਾ
 'ਮੌਤ ਚੰਦਰੀ ਨੇ ਕਰਨਾ ਚੌੜ ਮੈਨੂੰ
 ਬੁਰਜ ਆਸ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਢਹਿ ਜਾਣਾ
 'ਨੱਕੋਂ ਨੱਥ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਲਹਿ ਜਾਣਾ
 ਕਰਕੇ ਸਬਰ ਮੈਂ ਤੱਤੀ ਨੇ ਸਹਿ ਜਾਣਾ

‘ਫੇਰ ਮੈਂ ਜਾਣਾ, ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਜਾਣੇ
ਜਿਹੜੀ ਸੱਸ ਮਤੇਈ ਨੇ ਅੱਤ ਚਾਈ
‘ਮਿਹਣੇ, ਬੋਲੀਆਂ, ਗਾਲੀਆਂ, ਲੱਖ ਊਜਾਂ
ਵਾਹ ਲੱਗਦੀ ਨਾ ਛੱਡੇ ਕਸਰ ਕਾਈ

‘ਇਕ ਦੁੱਖ ਦਿਲਦਾ, ਦੂਜੀ ਉਹ ਤਾਵੇ
ਤੱਤੀ ਜਾਨ ਇਹ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆਈ
‘ਕਿਤੇ ਆਣਕੇ ਦੁਖੀ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦਾ
ਜੇਕਰ ਮਾਂ ਜਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਇਕ ਭਾਈ

‘ਸਕੇ ਪਿਉ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਹੋਰ ਹੋਈਆਂ
ਜਦ ਦੀ ਲੁਕ ਗਈ ਤੱਤੀ ਨੂੰ ਜਣਨ ਵਾਲੀ
‘ਲੈ ਗਈ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਦਿਲ ਅੰਦਰ
ਮੇਰੇ ‘ਚੋਨ’ ਦੀ ਵੀ ਅੰਮੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ

‘ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ’ ਹੁਣ
ਆਉਂਦੀ ਬੁੱਲੀਆਂ ਉਤੇ ਫਰਿਆਦ ਵੀ ਨਹੀਂ
‘ਛਾਲੇ ਜਿਗਰ ਵਾਲੇ ਭਰ ਕੇ ਫਿੱਸ ਗਏ ਨੇ
ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ, ਰਹੇ ਯਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ

‘ਸੱਟਾਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਆਹਰਨ ਵਾਂਗ ਹੋਈਆਂ
ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸਖਤ ਫੈਲਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ
‘ਮੇਰੀ ਆਹ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਮੌਤ ਕੰਬੇ
ਨੇੜੇ ਢੁੱਕਦੇ ਡਰਦੇ ਜਲਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ

‘ਤੂੰ ਵੀ ਤੱਤੀਏ ਕਿਸਮਤੇ ! ਰਹੀਂ ਬਚ ਕੇ
ਮੇਰੀ ਆਹ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਖੁਦਾ ਨਿਕਲੂ
‘ਮੈਨੂੰ ਕਸਮ ਰੱਬ ਦੀ, ‘ਸੀਤਲ’ ਸਤੇ ਦਿਲ ‘ਚੋਂ
ਨਿਕਲੂ, ਜਦੋਂ ਨਿਕਲੂ, ਬੱਦੁਆ ਨਿਕਲੂ’

ਲਾਲਨ ਦੀ ਯਾਦ

ਅੱਧੀ-ਕੁ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਸੀ, ਤਾਰੇ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ
 ਰੋਂਦੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖਿੜ ਖਿੜ ਸੀ ਭੈੜੇ ਹੱਸਦੇ
 ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਛੇੜ ਕੇ ਫਿਰ ਲੁਕਣ ਕਿਧਰੇ ਨੱਸਦੇ
 ਇਉਂ ਹੱਸ ਰੱਸ ਕੇ ਵੱਸਦੇ ਸੀ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਖੱਸਦੇ
 ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਜੋਬਨ ਸੀ ਪੂਰਾ ਚੰਦ 'ਤੇ ਲੈ ਹੁਸਨ ਫੌਜਾਂ ਆਵੇਂਦਾ
 ਸੀ ਨੀਲੇ ਨੀਲੇ ਅੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਵਧਾਵੇਂਦਾ
 ਨਿਉਂ ਨਿਉਂਕੇ ਝਾਤੀ ਪਾਵੇਂਦਾ, ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਕੁਝ ਤਕਾਵੇਂਦਾ
 ਕਾਨੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਵੇਂਦਾ, ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਰਚਾਵੇਂਦਾ
 ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਠੰਢੀ ਪੁਰੇ ਦੀ ਪੋਣ ਉਹ ਸੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਲਦੀ
 ਸੁੱਤੀ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਪੱਖਾ ਪਈ ਸੀ ਝੱਲਦੀ
 ਟੰਗੀ ਬਨੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ ਚੁੰਨੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੱਲਦੀ
 ਲਾਗੇ ਹੀ ਹੈਸੀ ਝੂਮਦੀ ਟਹਿਣੀਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵੱਲ ਦੀ
 ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਉਸ ਰਾਤ ਦੀ ਚੁਪ-ਚਾਪ 'ਚੋਂ ਸੀ ਵਾਜ਼ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀ
 ਪਹਿਰਾ ਸੀ ਰਾਣੀ ਨੀਂਦ ਦਾ ਦੇ ਲੋਰੀਆਂ ਸੁਆਉਂਦੀ
 ਸੁੱਤੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਨਾ ਪਾਸਾ ਨਹੀਂ ਪਰਤਾਉਂਦੀ
 ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਦੁੱਧ ਬਾਲ ਨੂੰ ਬੈਠੀ ਕਈ ਉਘਲਾਉਂਦੀ
 ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਬੈਠੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ 'ਤੇ ਸੀ ਦਿਲ ਕੋਈ ਪਰਚਾਉਂਦੀ
ਤਕਦੀ ਕਦੇ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਝਾਤੀ ਕਦੇ ਠਾਂਹ ਪਾਉਂਦੀ
ਬੁਲਬੁਲ ਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਗੀਤ ਕੋਈ ਗਾਉਂਦੀ
ਬੈਠਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਮਾਹੀ, ਸਦਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਾਉਂਦੀ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਓਧਰ ਫੱਟੀ ਵਿਜੋਗ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਲ ਸਿਰ ਦੇ ਖੋਹਵੰਦੀ
ਛਮ ਛਮ ਸੀ, ਹੰਝੂ ਡੋਲ੍ਹਦੀ, ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਫਾਵੀ ਹੋਵੰਦੀ
ਧਰ ਹੱਥ ਭੋਇੰ 'ਤੇ ਬੈਠਦੀ, ਫਿਰ ਕਦੇ ਉੱਠ ਖਲੋਵੰਦੀ
ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਸੋਹਣੇ ਲਾਲ ਦੇ ਪਈ ਤਰਲੋ-ਮੱਛੀ ਹੋਵੰਦੀ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਮੰਦਰ 'ਚ ਵੱਜੀਆਂ ਟੱਲੀਆਂ, ਪਰਭਾਤ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ
ਮੁੱਲਾਂ ਵੀ ਦੇਵਣ ਬਾਂਗ ਧਰ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਖਲੋ ਗਿਆ
ਕੋਈ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਮਗਨ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ
ਇਕ ਗੱਭਰੂ ਇਸ ਰਾਹ ਵਿਚ ਐਥੇ ਖਲੋ ਕੇ ਰੋ ਗਿਆ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਕੁੰਗੂ ਦੀ ਵਗਦੀ ਨਦੀ ਇਕ ਖਹਿੰਦੀ ਅਟਾਰੀ ਨਾਲ ਸੀ
ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹਰਿਆਂ ਬੂਟਿਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲ ਸੀ
ਭੋਛਨ-ਭਿੰਨੇ ਮੁਟਿਆਰ ਇਕ ਨਿਕਲੀ ਖਿਲਾਰੀ ਵਾਲ ਸੀ
ਮੈਲੀ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਲਗਦੀ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸੀ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਬੈਠਾ ਸੀ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹੱਸਦਾ
ਕਾਲਾ-ਕਲਿੰਟਾ ਭੋਰ ਇਕ ਭੁੱਖਾ ਉਸੇ ਦੇ ਰਸ ਦਾ
ਖਿਚਿਆ ਉਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਆ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਫਸਦਾ
ਇਕ ਖਲਾ ਕੋਲੇ ਵਖ ਕੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਹੱਸਦਾ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਇਕ ਵੱਲ ਹਰੀਆਂ ਸਾਵੀਆਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਣੋਟੀਆਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਜ ਭਜ ਲੁਕਦੀਆਂ ਲਾ ਚੁੰਗੀਆਂ ਹਰਨੋਟੀਆਂ
ਇਕ ਵੱਲ ਬਰਫਾਂ ਢੱਕੀਆਂ ਉਹ ਪਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ
ਕੋਈ ਨੀਂਵੀਂਆਂ, ਕੋਈ ਉੱਚੀਆਂ, ਕੋਈ ਵੱਡੀਆਂ, ਕੋਈ ਛੋਟੀਆਂ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਚੜ੍ਹਦੇ 'ਚ ਸੂਰਜ ਹੁਰੀਂ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਪਏ ਸੀ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰਦੇ
ਚਕਵੀ ਤੇ ਚਕਵੇ ਵਿਛੜਿਆਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਠਾਰਦੇ
ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਛੇ ਪਏ ਸੀ ਫਰਸ਼ ਸਬਜ਼ਾ-ਜ਼ਾਰ ਦੇ
ਮੌਤੀ ਸੀ ਸੁੱਚੇ ਖਿੰਡੇ ਪਏ ਟੁੱਟੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਾਰ ਦੇ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਇਕ ਢੇਰ ਵੱਡਾ ਛੰਭ ਸੀ ਭਰਪੂਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ
ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਉਹ ਬਗਲਿਆਂ ਦੀ ਡਾਰ ਦਾ
ਇਕ ਵੱਲ ਫੁੱਲਾਂ ਲੱਦਿਆ ਬੂਟਾ ਖਲਾ ਚਨਾਰ ਦਾ
ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੀ ਸੂਰਜ ਦੁੱਜੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਕੰਢੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਛੰਭ ਦੇ ਇਕ ਵੱਲ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਸੀ
ਜਾਣੋ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁਰਗ 'ਚੋਂ ਓਵੇਂ ਹੀ ਓਥੇ ਧਰੀ ਸੀ
ਉੱਤੇ ਬਲੌਰੀ ਸਾਜ਼ ਸੀ, ਹੇਠਾਂ ਵਿਛਾਈ ਜ਼ਰੀ ਸੀ
ਲੈ ਸਮਝ, ਓਥੇ ਮੁਕੱਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਾਗਰੀ ਸੀ
ਓਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨਾ ! ਇਸ ਦਿਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਸੀ
ਬੈਠੀ ਸੀ ਰਾਣੀ ਹੁਸਨ ਦੀ ਜੋਬਨ ਉਦਾ ਡੁੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਉਹ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਬਾਗ ਸਾਰਾ ਉਸੇ ਛਿਨ ਖਿੜ ਪਿਆ ਸੀ
ਮਸਤੀ ਦੀ ਆਈ ਮਹਿਕ ਸੀ, ਜੋ ਯਾਦ ਸੀ, ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ
ਓਦੋਂ ਵੇਖੋ ਨਾ 'ਸੀਤਲਾ' ਕੁਝ ਦਿਲ ਨੂੰ ਰੁੱਗ ਜਿਹਾ ਪਿਆ ਸੀ
ਐਪਰ ਓਦੋਂ ਵੀ ਲਾਲ ਜੀ ! ਦਿਲ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਹੀ ਯਾਦ ਸੀ

ਬਈ ਵਾਹ

ਦੋ ਸੌ ਤੇਰਾਂ ਦੀ ਸਾਉਣੀ ਕੁੱਲ ਹੋਈ
 ਆਇਆ ਮਾਮਲਾ ਇਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਵਿਕਿਆ ਤੋਰੀਆ ਦੋਹ 'ਤੇ ਦਸੀਂ ਆਨੀਂ
 ਡੂਢ ਪੈਸੇ 'ਤੇ ਪੰਜੀਂ ਕਪਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਆੜੂਤ ਵਾਲਿਆਂ ਪਿਛਲਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰ ਕੇ
 ਅੱਸੀ ਕੱਟ ਕੇ ਆਖਿਆ: "ਜਾਹ", ਬਈ ਵਾਹ
 ਗਿਣ ਕੇ ਰਕਮ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਉੱਠਿਆ ਸੀ
 ਲੈ ਕੇ ਵਹੀ ਤੇ ਆਗਿਆ ਸ਼ਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਕਹਿੰਦਾ: "ਮੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਨਿਬੇੜ ਜਾਣਾ
 ਤੁਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 "ਪਿਛਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਕਿਸਤ ਪੰਝੱਤਰਾਂ ਦੀ
 ਨੱਬੇ ਸੱਟ, ਦੇਨਾਂ ਨਾਂਵਾਂ ਲਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 "ਲਾਲੇ ਹੋਰਾਂ ਸੀ ਸੱਠਾਂ ਦਾ ਭਾਨ ਦਿਤਾ
 ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 "ਬਣਿਆਂ ਮਾਲਕ ਤੂੰ ਜੀਹਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਏਂ
 ਉਹਦਾ ਕਰਜ਼ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ! ਲਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ"
 ਬੀਬਾ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਨੱਬੇ ਈ ਤਾਰ ਦਿਤੇ
 ਉੱਚੀ ਰਤਾ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਸ਼ਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਪੌਲੀ ਮੋੜਦੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਗੋਂ
 "ਲੋ ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਛਕ ਲਵੋ ਚਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ

“ਤੁਸਾਂ ਅਸਾਂ ਦੀ ਮੁਢੋਂ-ਲਾ ਬਣੀ ਆਈ
 ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਏ ਚੰਗਾ ਨਿਰਬਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 “ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੱਟ ਦੀ ਪਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 ਜੱਟਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸ ਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹ”, ਬਈ ਵਾਹ
 ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ, ਟਕੇ ਦੀਆਂ ਰਿਉੜੀਆਂ ਲੈ
 ਫੜਿਆ ਖਾਲਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਪਿੰਡ ਵੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹਟਵਾਣੀਏਂ ਨੇ
 “ਵੇਚ ਆਇਐਂ, ਸਰਦਾਰਾ ! ਕਪਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਦਮੜੇ ਤੀਹ-ਕੁ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ‘ਬੀ’ ਵਾਲੇ
 ਲਾਇਆ ਸੂਦ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਗਵਾਹ”, ਬਈ ਵਾਹ
 ਉਹ ਵੀ ਦੇਂਦਿਆਂ ਜੱਟ ਨਾ ‘ਹੂੰ’ ਕੀਤੀ
 ਨਾਲ ਡਾਢਿਆਂ ਪੈ ਗਿਆ ਵਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 ਘਰ ਵੜਦਿਆਂ ਜੱਟੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂ
 ਤੇਰਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਵਗਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 “ਲੈ ਆਹ ਰਗੜ ਕੇ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਲੇਪ ਕਰ ਲੈ
 ਹੁੰਦੀ ਪਈ ਸੀ ਕਪਾਹ-ਕਪਾਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 “ਰੱਖੋ ਸਾਂਭ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਕੰਮ ਆਸਣ
 ਖੱਟੀ ਸਾਲ ਦੀ ਆਈ ਊ ਆਹ, ਬਈ ਵਾਹ
 “ਤਾਰੋ ਮਾਮਲਾ ‘ਸੀਤਲਾ’ ਕਰਜ਼ ਲੈ ਕੇ
 ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਿਆਂਗੇ ਲਾਹ” ਬਈ ਵਾਹ

ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ

ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਹਰਨਾਲੀ ਲਾਹੁਣ ਲੱਗੇ ਤਾਈਂ
ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਨਾਰ, "ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਵੇਖ ਅੱਜ ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਨੇ ਮੈਂ
ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਜੋੜੇ ਚਾਰ ਚਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਚਾਅ ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੱਤਦੀ ਰਹੀ
ਛੱਲੀਆਂ ਦਾ ਭਰ ਲਿਆ ਪਟਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੋਟਿਆਂ ਦਾ ਛੱਜ ਸਾਰਾ ਕੱਤ ਲਿਆ
ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਈ ਕਦੇ ਤਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਪਾਉਂਦੀ ਸਾਂ ਤੰਦ—ਸੱਚੀਂ—ਤੱਕਲੇ 'ਤੇ
ਮਲਕੜੇ ਜਹੇ ਬਾਹ ਨੂੰ ਉਲਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਚਰਖੇ ਦੀ 'ਘੁੰ ਘੁੰ' ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਚੂੜੀਆਂ ਦਾ
'ਛਣਨ ਛਣਨ' ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਛਣਕਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਵੰਗੜੀਆਂ ਦੇ ਚਾਅ ਮੈਨੂੰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਨਾ ਯਾਦ ਰਹੀ
ਭੁੱਖੀ ਨੂੰ ਹੀ ਢਲ ਗਈ ਦੁਪਾਹਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
ਦੁੱਜੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜੀਂ ਪੈਸੀਂ ਜੋੜਾ ਲਿਆ
ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਦਿਤੇ ਸਈ ਚਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ

ਆਨੇ ਜੋੜਾ, ਧੇਲੀ ਦੀ, ਰੁਪਈਏ ਮਣ ਦੇ ਹਿਸਾਬ
 ਬਾਰਾਂ ਸੇਰ ਦਿਤੀ ਸਈ ਜੁਆਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਭਾਈ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖ ਰਹੀ, ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਲੈਜੀਂ ਪੈਸੇ
 ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਉਧਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਆਹ ਵੇਖ ਸੀਸੇ ਸੱਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਨੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ
 ਵੰਨੋ-ਵੰਨੀ ਮਾਰਦੇ ਚਮਕਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਭਾਬੋ ਕੋਲੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਚੂੜੀਆਂ ’ਤੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ
 ਚੁੰਗਾਂ ਇਹਨੇ ਸੱਟੀਆਂ ਈਂ ਚਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਹੱਟੀਓਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਮੰਗਾ ਕੇ ਇਹਨੇ ਖਾਧੀਆਂ ਈਂ
 ਪੀਤਾ ਸਾਸੁ ਦੁੱਧ ਛਾਵੇਂ ਠਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਭਰੀ ਝੋਲੀ ਹੱਟੀ ਨੂੰ, ਮਖਾਣੇ ਨਿੱਤ ਚੱਬਦੀ ਏ
 ਸੁੱਟਦੀ ਏ ਦਾਣੇ ਬਾਈ ਵਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਲਾਡਲੀ ਜੁ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਉ, ਤਾਰ ਦੇਗੀ—ਬੀਬਾ—ਤੇਨੂੰ
 ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਛਿੰਦੀ ਤੇਰੀ ਨਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ”
 ਮਾਰ ਕੇ ਪਰਾਣੀ ਮੁੰਡੇ ਵੰਗੜੀਆਂ ਨੂੰ ਚੂਰ ਕੀਤਾ
 ਇਕ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 “ਚੁਗ ਲੈ ਇਹ ਡੱਕਰੇ ਤੇ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈ ਸਭੇ
 ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾ ਤਿਆਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਐਹੋ ਜਹੇ ਸੁਹਾਗ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸੱਖਣਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹਾਂ
 ਤੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮੱਲ ਜਾ ਕੇ ਬਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ”
 ਚੁਗ ਚੁਗ ਡੱਕਰੇ ਉਹ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ
 ਤੇ ਭੰਨ ਭੰਨ ਕੱਢਦੀ, ਪਿਆਰ, “ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ
 ਚੂੜੀਆਂ ਨਾ ਭੰਨਦੋਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜੀ ਸਈ
 ਇਕ ਦੀਆਂ ਦਸ ਲੈਂਦੋਂ ਮਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁ

ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਡੱਕਰੇ ਮੈਂ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਉਂ
 ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂ ਤੇਰੀ ਕਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ
 ਉਹਨੂੰ ਤੋਰ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ, ਆਟਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਮੁੰਡਾ
 “ਭਾਬੀ ! ਲਾ ਦਿਹ ਰੋਟੀ, ਜਾਣੈ ਬਾਹਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ”
 ਭਾਬੇ ਅੱਗੋਂ ਜਾਵੰਦੇ ਨੂੰ ਠੋਕ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ
 “ਨਿਭਦਾ ਨਹੀਂ ਸਾਥੋਂ ਐਨਾ ਭਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ
 ਖਾਣ ਦਾ, ਖੁਆਉਣ ਦਾ, ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਸਰੀਕੇ ਵਿਚ
 ਮਿਹਣਾ ਮਾਰੂ, ਬੀਬਾ ! ਤੇਰੀ ਨਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ
 ਜਾਹ ਖਾਂ, ਜਾ ਕੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਲੈ ਆ, ਕਾਹਨੂੰ ਔਖਾ ਹੁੰਦੈ
 ਨਿੱਤ ਕਿਹੜਾ ਕਰੂ ਤੇਰੀ ਕਾਰ ? ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ”
 ਮਗਰੋਂ ਈ ਗਿਆ ਮੁੰਡਾ ਗੁੱਡੀ ਪਿੱਛੇ ਡੋਰ ਵਾਂਗੂੰ
 ਜਾ ਆਂਹਦੈ “ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ
 ਆਹ ਲੈ ਰੁਪਈਏ, ਤੇਰੀਆਂ ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਭੰਨੀਆਂ ਸੀ
 ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਬਣਾ ਲੈ ਵਲਦਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ
 ‘ਸੀਤਲ’ ਤੂੰ ਜਿੱਤੀਓ, ਮੈਂ ਹਾਰਿਆ, ਪਰ ਘਰ ਚੱਲ
 ਉਠ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਹਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਹੁੰ”

‘ਸੌਂਕਣ ਵਸੇਬਾ’

ਪਹਿਲੇ ਟੱਬਰੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਬਾਲ ਹੋਇਆ
ਝੰਡਾ ਸਿੰਹੁ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਵਿਆਹ ਆਂਦੀ
ਸਾਢੇ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਤਾਰ ਕੇ ਬਿੱਲ
ਤੀਆਂ ਖੇਡਦੀ ਪਰੀ ਇਕ ਫਾਹ ਆਂਦੀ
ਇਕੋ ਅੱਖ ਹੀ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਏ
ਬੁੱਢੇ ਨਾਰ ਸਵੱਲੜੇ ਭਾਅ ਆਂਦੀ
ਪਹਿਲੀ ਨਾਰ ਸੂ ਵੱਧ ਫਰੇਸਤੀ ਤੋਂ
ਆਪ ਭੂਤਨਾ ਤੇ ਇਹ ਬਲਾ ਆਂਦੀ

ਵਾਹ ਵਾਹ ਹੋਈ ਵਾਹ ਵਾਹ ਸਾਰੇ
ਬੁੱਢੇ ਧੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ
ਲੋਕੀਂ ਆਖਦੇ ਹੁਣ ਝੁੱਗਾ ਵੱਸ ਪਏਗਾ
ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੱਥੀਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ

ਮੁੰਡੇ ਖਰਚ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕਸਰ ਛੱਡੀ
ਗਿਆ ਚਾਂਦੀ ਲੁਟਾਈ ਜੁਆਰ ਦੇ ਭਾਅ
ਗਹਿਣਾ ਰੱਜ ਪਾਇਆ, ਗਹਿਣੇ ਪੈਣ ਜੋਗੇ
ਗਹਿਣੇ ਪਾਇਕੇ ਪੈਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਭਾਅ
ਉੱਡਿਆ ਦਾਰੂ ਪਿਆਲਾ ਵੀ ਜੀ ਆਇਆ
ਵਿਕੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨਕਦ ਉਧਾਰ ਦੇ ਭਾਅ
ਮੌਜਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਮੌਜਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ
ਪਿਛੋਂ ਬਣੂੰ ਸੋ ਬਣੂੰ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਭਾਅ

ਵੀਹ-ਵੀਹ ਕੋਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਧੁੰਮ ਪੈ ਗਈ
ਜੇਹੜੀ ਜੱਟ ਢੁਕਾਅ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੀਤੀ
ਗਿਆ ਲੁੱਟਿਆ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਲ ਵਾਂਗੂੰ
ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੁੱਲ ਵਡੱਪ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲੀਤੀ

ਖੈਰ, ਹੋ ਗਿਆ ਵਿਆਹ, ਕੁਛ ਲੰਘ ਗਏ ਦਿਨ
ਬੁੱਢੇ ਆਣ ਮੁਕਲਾਵੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ
ਅਗਲੇ ਸਾਈਂ ਨਾ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਛੋਹਣ ਦੇਂਦੇ
ਮੁੰਡੇ ਮਾਰੀ ਦੇ ਸੱਤ ਸੌ ਹੋਰ ਦਿਤਾ
ਅੱਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੱਦ ਕੇ ਸਾਕ ਸਾਰੇ
ਚੰਦ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਾਹੁਰੇ ਤੋਰ ਦਿਤਾ
ਚੰਗੀ ਕੀਤੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਿਲਨ ਵਾਲੀ
ਭਾਂਡੇ ਪੰਜ ਤੇ ਇਕ ਤਿਉਰ ਦਿਤਾ

ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਆਈ ਚੰਦ ਕੌਰ ਤਾਈਂ
ਸੋਭੀ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾਇਕੇ ਇਉਂ ਕਹਿੰਦੀ
“ਆਖਰ ਅੱਧ ਦਾ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ! ਪਊ ਕਰਨਾ
ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ”

ਦੋਵੇਂ ਰਹਿਣ ਲਗੀਆਂ, ਲੜਨ-ਭਿੜਨ ਲੱਗੀਆਂ
ਬੇੜੀ ਇਕ ਤੇ ਆਗੂ ਮਲਾਹ ਨੇ ਦੋ
ਹਰ ਇਕ ਘੂਰਦੀ ਏ ਲਹਿਣੇਦਾਰ ਵਾਂਗੂੰ
ਸਾਮੀ ਇਕ ਤੇ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸਾਹ ਨੇ ਦੋ
ਉਹਨਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੱਥਿਆ ਵਾਂਗ ਸੰਢੇ
ਨਹੀਂ ਜੀ, ਗਲ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਫਾਹ ਨੇ ਦੋ
ਲੋਕੀਂ ਕਹਿਣ “ਹੁਣ, ਬੱਚੂ ਜੀ ! ਪਤਾ ਲੱਗੂ
ਤੂੰ ਵੀ ਆਹੰਦਾ ਸੈਂ ਕਰਨੇ ਵਿਆਹ ਨੇ ਦੋ”

ਦੋਹਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਨੌਕਰ ਇਕ ਹੋਵੇ
ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਤਸੀਹੇ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰਹਿੰਦੀ

ਉਹਨੇ ਐਂ ਕਹਿਣਾ, ਉਹਨੇ ਐਂ ਕਹਿਣਾ
ਜਿੰਦ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਅੜੀ ਰਹਿੰਦੀ

ਹੋਇਆ ਹੁਕਮ ਕਿ "ਸੰਗਤਰੇ ਖਾਵਣੇ ਨੂੰ
ਜੇ ਲਿਆਵੇਂ, ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ ! ਦੋ ਲਿਆਵੀਂ
ਚਲਿਐਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਸਲੀਪਰ ਹੰਢਾਵਣੇ ਨੂੰ
ਜੇ ਲਿਆਵੇਂ, ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ ! ਦੋ ਲਿਆਵੀਂ
ਕੋਕੇ ਨੱਕ ਦਾ ਸੁਹਜ ਵਧਾਵਣੇ ਨੂੰ
ਜੇ ਲਿਆਵੇਂ, ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ ! ਦੋ ਲਿਆਵੀਂ
ਸੂਟ ਗਰਮ ਸਿਆਲ ਦੇ ਪਾਵਣੇ ਨੂੰ
ਜੇ ਲਿਆਵੇਂ ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ ਦੋ ਲਿਆਵੀਂ

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦੇਣਾ
ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਖਾ ਆਵੀਂ, ਪੈ ਰਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ
ਸੱਚ, ਛਿੰਗ ਤਵੀਤ ਵੀ ਲਈ ਆਵੀਂ
ਐਪਰ ਦੋ ਲਿਆਵੀਂ, ਇਕੋ ਜਹੇ ਭਾਰੇ"

ਇਕ ਦਿਨ ਸੋਭੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਪਿਉ-ਪਿੱਟਿਆ
ਤੇਰੀ ਚੰਦੋ-ਸੜਦੋ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦੀ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸਭੇ ਸਹਿ ਰਹੀ ਸਾਂ
ਪਰ ਉਹ ਜਣਦਿਆਂ-ਖਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣ ਦੇਂਦੀ
ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਬੈਠੀ ਸਾਂ ਵਿਚ ਖੋਲੇ
ਪਰ ਉਹ ਲੁਹੜਿਆਂ-ਪਿਟੀ ਨਹੀਂ ਬਹਿਣ ਦੇਂਦੀ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ ਝੁੱਗਾ ਵੱਸਦਾ ਰਹਿ
ਪਰ ਉਹ ਵੱਸਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦੀ

ਬੱਸ, ਜਾਂ ਓਸ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ
ਤੇ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇ ਖਾਂ
ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਜੁ ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਈ
ਤਾਂ ਫਿਰ ਅੱਜੋ ਹੀ ਇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਹ ਖਾਂ"

ਝੰਡਾ ਸਿਹੁ ਹੁਣ ਸੋਚਦਾ, ਕੀ ਕਰੀਏ ?
 ਇਹਨੂੰ ਰੱਖਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਘਰੋਂ ਜਾਵੇਦੀ ਏ
 ਲਾਰੇ-ਲੱਪੇ ਲਾ ਓਸਨੂੰ ਰੱਖਨਾਂ ਜੇ
 ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਵੇਦੀ ਏ, ਭੜਥੂ ਪਾਵੇਦੀ ਏ
 ਰੱਬਾ ! ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ? ਤੇ ਕੀ ਨਾ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ?
 ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਝਦਾ, ਸੋਚ ਨਾ ਆਵੇਦੀ ਏ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਸੁਖ ਬਦਲੇ
 ਪਰ ਇਹ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਵੇ 'ਤੇ ਤਾਵੇਦੀ ਏ

ਆਖਰ ਕਿਹੋ ਸੁ, "ਜੰਮੀਏ ! ਸੋਚ ਤਾਂ ਸਹੀ
 ਕਿਉਂ ਵੱਸਦਾ ਝੁੱਗਾ ਉਜਾੜਦੀ ਏਂ ?
 ਇਕ ਓਸ ਦੇ ਸਾੜੇ ਨੇ ਸਾੜਿਆ ਏ
 ਦੁੱਜਾ ਤੂੰ ਪਈ ਸੜੇ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀ ਏਂ"

ਏਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ, ਸੋਭੀ ਰੁੱਸ ਕੇ ਤੇ
 ਤੁਰ ਪਈ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਖਾਇਕੇ ਤੇ
 ਝੰਡਾ ਸਿਹੁ ਹੁਣ ਮਗਰ ਮਨ ਉਣ ਚੱਲਿਆ
 ਕੋਹ-ਕੁ ਦੂਰ ਪਿੰਡੋਂ ਮਿਲਿਆ ਜਾਇਕੇ ਤੇ
 ਕੀਤੇ ਤਰਲੇ ਤੇ ਮਿਨਤਾਂ ਤੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾ
 ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਲਿਆਂਦੀ ਮਨਾਇਕੇ ਤੇ
 ਘਰੀਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਦੇ ਚੋਧਰਾਣੀ
 ਤੁਰ ਗਈ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਦਾ ਲਾਇਕੇ ਤੇ

ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਹੁਣ ਪੁੱਛ ਗੁਆਂਢਣਾ ਨੂੰ
 "ਦੱਸ ਭਾਗਣੇ ! ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ ਪੈ ਗਈ"
 ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਚਲੀ ਗਈ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ
 ਅਤੇ ਕੁੰਜੀਆਂ ਵੀ ਸਭੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਈ"

ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਕੇ ਗਿਆ ਮਗਰੋ
 ਮੱਲੀ ਜਾਏ ਦਲੀਜ ਉਸ ਸੱਸ ਦੀ ਏ

ਚੰਦੋ ਐਵੇਂ ਈਂ ਮੂੰਹ ਸੁਜਾਈ ਫਿਰਦੀ
 ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰੇ, ਕੁਛ ਉੱਚੀ ਨਾ ਦੱਸਦੀ ਏ
 ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਹਾ ਰੋ ਕੇ
 “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਤਕ ਵੱਸਦੀ ਏ
 ਮੈਨੂੰ ਵਿਹੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਸੜ ਹੋਏ ਕੋਲੇ
 ਫਿਰਦੀ ਨਾਲ ਗੁਆਂਢਣਾ ਹੱਸਦੀ ਏ

ਜਾਹ, ਤੂੰ ਓਸੇ ਸੁਆਣੀ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਖਾਹ
 ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਕੀ ? ਓਥੇ ਕੀ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ?
 ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਉਹ ਰਹੇਗੀ ਖਸਮ-ਪਿੱਟੀ
 ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਓਸ ਘਰ ਜਿਉਂਦੀ ਪੈਰ ਪਾਣਾ”

ਝੰਡਾ ਸਿਹੁ ਨੇ ਆਖਿਆ ਨਾਲ ਤਰਲੇ
 “ਆਖੇ ਲੱਗ, ਉ ਕਮਲੀਏ ! ਜਾਣ ਵੀ ਦੇਹ
 ਉਹਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਆਂ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ
 ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ, ਉ ਕਮਲੀਏ ! ਜਾਣ ਵੀ ਦੇਹ
 ਤੂੰਹੋਂ ਸੋਚ ਖਾਂ, ਇਸਤਰਾਂ ਕੀ ਆਖੂ ?
 ਸਾਨੂੰ ਜੱਗ, ਉ ਕਮਲੀਏ ! ਜਾਣ ਵੀ ਦੇਹ
 ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਏ, ਪਿਛੋਂ ਨਦੀ ਡੂੰਘੀ
 ਅੱਗੇ ਅੱਗ, ਉ ਕਮਲੀਏ ! ਜਾਣ ਵੀ ਦੇਹ

‘ਕੇਰਾਂ ਜਾਣ ਦੇਹ, ਧਰਮ ਨਾਂ, ਸਹੁੰ ਪਿਉ ਦੀ
 ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ
 ਤੇਰਾ ਘਰ, ਤੇ ਤੂੰਹੋਂ ਸੰਭਾਲ ਚੱਲ ਕੇ
 ਜਿਉਂਦਾ ਓਸ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨਾ ਖਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ”

ਖੈਰ, ਮੰਨ-ਮਨੌਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ
 ਚੰਦੋ ਆਈ ਇਹ ਈਨ ਮਨਾਇਕੇ ਤੇ
 “ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਬੋਲਿਓਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ
 ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂਗੀ ਫੀਮ ਖਾਇਕੇ ਤੇ”

ਲਓ ਹੁਣ ਫੇਰ ਦੋਵੇਂ ਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜੇ
 ਵੱਖ ਕੇਹੀਆਂ ਖੁਆਉਣ ਪਕਾਇਕੇ ਤੇ
 ਸੋਭੀ ਚੰਦੋ ਨੂੰ ਦਿੱਟ ਜੇ ਚੁੱਕਦੀ ਏ
 ਚੰਦੋ ਪਏ ਅੱਗੋਂ ਪੱਥਰ ਚਾਇਕੇ ਤੇ

ਲਓ ਹੁਣ ਹੁਕਮ-ਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਲਗੇ
 ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੇ
 ਚੰਦੋ ਕਹੇ, "ਤੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਸੈਂ ?
 ਮੇਰੇ ਚੌਂਕਿਓਂ ਉਤਰ ਜਾ, ਚੱਲ ਥੱਲੇ"

ਸੋਭੀ ਵੱਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਹਾ ਅੱਗੋਂ
 "ਜੁੱਗੋਂ ਜਾਣਿਆਂ, ਕਾਣਿਆਂ ! ਓਧਰੇ ਜਾਹ"
 ਚੰਦੋ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੜਕ ਬੋਲੀ
 "ਹਰਾਮ ਖਾਣਿਆਂ ਕਾਣਿਆਂ ! ਓਧਰੇ ਜਾਹ !"

ਜਿਧਰ ਜਾਏ ਅੱਗੋਂ ਏਹਾ ਹੋਏ ਆਦਰ
 "ਬੇ-ਪਰਾਣਿਆਂ ਕਾਣਿਆਂ ! ਓਧਰੇ ਜਾਹ"
 ਰਾਤੀਂ ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਏਹਾ ਆਉਣ ਸੁਪਨੇ
 'ਉਧਲ-ਜਾਣਿਆਂ ਕਾਣਿਆਂ ! ਓਧਰੇ ਜਾਹ'

ਸੇਵਾ ਨਿੱਤ ਇਉਂ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ
 ਵਿਚੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਤੜਫਦਾ ਲੁੱਛਦਾ ਏ
 "ਬਾਬਾ ! ਚਾਚਾ ! ਭਰਾਵਾ ! ਕਿਉਂ ਕੀ ਗੱਲ ਏ"
 ਹਰ ਇਕ ਪਰ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਏਹਾ ਪੁਛਦਾ ਏ

ਝੰਡਾ ਸਿਹੂ ਸਭ ਫੋਲਣੇ ਫੋਲ ਕਹਿੰਦਾ
 "ਤੈਨੂੰ ਬੱਚੂ ਵਰਿਆਮਿਆਂ ! ਕੀ ਦੱਸਾਂ ?
 ਚੌਥਾ ਡੰਗ ਈ, ਰੋਟੀ ਦੀ ਸਹੁ ਲੇ ਲੈ
 ਕੀ ਪੁਛਨੈਂ ? ਸ਼ਾਮਿਆਂ ! ਕੀ ਦੱਸਾਂ ?
 ਕਸਮੇਂ, ਨਿੱਤ ਜੁੱਤੀ-ਪੋਲਾ ਖੜਕਦਾ ਏ
 ਏਸ ਰੋਣਕ ਦੀ ਰਾਮਿਆਂ ! ਕੀ ਦੱਸਾਂ ?

ਦੋਵੇਂ ਸਦਾ ਗੁੱਤੋ ਗੁੱਤੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ
ਡਾਢਾ ਦੁਖੀ ਆਂ, ਨ੍ਹਾਮਿਆਂ ! ਕੀ ਦੱਸਾਂ"

ਓਧਰ ਚੰਦੋ ਤੋਂ ਖਾਇਕੇ ਮਾਰ ਸੋਭੀ
ਰੋਂਦੀ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇ ਰੱਬ ਮਾਰੀ
ਲੋਕੀਂ ਉੱਠ ਕੁਛ ਉਹਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਹਿਣ ਉਹ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਪਵੇ ਭਾਰੀ

ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮਗਰੋਂ ਲਹਿਣ ਦੇਹ ਸੂ
ਦਫਾ ਹੋਵੇ ਸੰਗਾਰਿਆ ! ਜਾਣ ਦੇਹ ਸੂ
ਵੇਖੀਂ ਮੋੜੀਂ ਨਾ, ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਈ
ਕਲ੍ਹੇ ਮਿਟਣ ਦੇਹ, ਤਾਰਿਆ ! ਜਾਣ ਦੇਹ ਸੂ
ਲੈ ਔਹ ਚੰਦੋ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਉ, ਕਿਧਰ ਚੱਲਿਐ ?
ਆ ਜਾ ਮੁੜਿਆ, ਸਰਦਾਰਿਆ ! ਜਾਣ ਦੇਹ ਸੂ
ਚਾਅ ਲਾਹ ਆਵੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਕਿਆਂ ਦਾ
ਰੱਜ ਲਵੇ, ਬਲਕਾਰਿਆ ! ਜਾਣ ਦੇਹ ਸੂ

ਚੰਗੇ ਰੰਡੇ ਈ ਏਸ ਸੁਹਾਗ ਤੋਂ ਆਂ
ਆਪੇ ਪੀਹਾਂ, ਪਕਾਵਾਂਗੇ, ਖਾਵਾਂਗੇ ਜੀ
ਹੁਣ ਤਾਂ 'ਸੀਤਲਾ' ਵਿਚ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ
ਮੱਥਾ ਸਾਹ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂਗੇ ਜੀ"

www.archive.org/details/namdhari

ਪਰਦੇਸ ਗਏ ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਕਿਸੇ ਛੈਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਛੈਲ ਕੋਈ
ਫੜ ਕੇ ਬਾਹੀ ਚੁਗਾਠ ਦੀ ਖਲੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਕੋਮਲ ਖਿਆਲ ਤੋਂ, ਸਿੱਕ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸੁੰਦਰ
ਕਲੀ ਨਾਜ਼ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਪਲੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਛਲ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਖਲੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਸੀ
ਕਿਸੇ ਛਲੀਏ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਛਲੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਸੀਖਾਂ ਸਿੱਕ ਦੀਆਂ 'ਤੇ ਆਸ ਟੰਗ ਰੱਖੀ
ਜਿਉਂਦੀ ਬ੍ਰਿਹੱ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਤਲੀ ਹੋਈ ਸੀ

ਇੱਕੋ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਖਿਆਲ ਹੋ ਗਏ
ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦੀ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਈ
ਉਠਿਆ ਦਿਲੋਂ ਵਰੋਲਾ ਨਿਹੋਰਿਆਂ ਦਾ
ਆ ਕੇ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਫਰਿਆਦ ਰਹਿ ਗਈ

ਲੈਂਦੀ ਸਿਸਕੀਆਂ ਫੇਰ ਉਹ ਇਉਂ ਬੋਲੀ
“ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਹੁਸਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦਾ
ਨਾ ਇਹ ਆਪ ਟਿਕਦਾ, ਨਾ ਟਿਕਾਉ ਇਸਨੂੰ
ਟਿਕ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਹਿਣ ਦੇਂਦਾ
ਸਮਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਘਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਪਾਵੇ
ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੱਲ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣ ਦੇਂਦਾ

ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕਰ
 'ਮੈਂ' ਤੇ 'ਓਸ' ਵਿਚ ਵਿੱਥ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਂਦਾ
 ਓਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 'ਮੈਂ', 'ਉਹ' 'ਮੈਂ' ਵਿਚ ਸੀ
 ਜੇ ਮੈਂ ਦਿਲ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ
 ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਉਹ, ਓਸ ਵਿਚ ਵਾਸ ਮੇਰਾ
 ਜੇ ਮੈਂ ਅਤਰ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਰੁਮਾਲ ਹੁੰਦਾ

ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਸੋਹਣਾ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ
 ਮੈਥੋਂ ਮੇਰਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਕਦੇ ਬ੍ਰਿਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਕਦੇ ਵਸਲ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਕਦੇ ਆਪਣਾ, ਆਪਣੇ ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਪੁਛੇ ਅੱਜ, ਤਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਸੀਸ ਆਖਾਂ
 ਇਹ ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਝਲਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਵੇਖ, ਖਲੀ ਬਰੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਪਾਵਾਂ
 ਜਿਉਣ ਜੋਗਿਆ ! ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਚੰਨਾ ! ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਤੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਹੈ ਪਿਆਰ, ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਯਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਲਾਲ ਜੀ ! ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ

ਖਲੀ ਲੱਗ ਕੇ ਨਾਲ ਬੁਰੱਟੁਣਾਂ ਦੇ
 ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਉਡੀਕਦੀ ਰਾਹ ਤੇਰਾ
 ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਖੀਆਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ
 ਜਾਂ ਇਹ ਦਿਲ, ਜਾਂ ਰੱਬ ਗਵਾਹ ਮੇਰਾ
 ਪਵੇ ਮਿਹਰ ਮਨ ਮਿਲੇਂ ਤਾਂ ਚਰਨ ਚੁੰਮਾਂ
 ਮੱਠਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੁਛ ਦਿਲ ਦਾ ਦਾਹ ਮੇਰਾ
 ਜੁੜੀ ਰਹਾਂ ਨਾਲੇ ਤੇਰੀ ਛਾਂ ਬਣ ਕੇ
 ਚੰਨਾ ! ਕਰਾਂ ਨਾ ਫੇਰ ਵਿਸਾਹ ਤੇਰਾ

ਦਿਲ ਦੀ ਜਲਨ ਨਾ ਬੁਝੇ ਦਿਲਦਾਰ ਬਾਝੋਂ
 ਕੱਚੇ ਘੜੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਵੇਂ ਤਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
 ਹੈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਜਲਨ ਮਿਠਾਸ ਵਾਲੀ
 ਸੱਸੀ ਥਲਾਂ ਅੰਦਰ ਐਵੇਂ ਮਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗਲੀ ਦਾ ਕੱਖ ਬਣ ਕੇ
 ਇਕ ਦਿਨ ਰੁਲਦੀ ਰੁਲਦੀ ਰੁਲ ਜਾਸਾਂ
 ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਜਿਉਂ ਅੱਖੀਓਂ ਨੀਰ ਬਣ ਕੇ
 ਆਖਰ ਡੁੱਲ੍ਹਦੀ ਡੁੱਲ੍ਹਦੀ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਸਾਂ
 ਭਾਰ ਗਮਾਂ ਦੇ ਸਬਰ ਦੀ ਤੱਕੜੀ 'ਤੇ
 ਕਦੇ ਤੁੱਲਦੀ ਤੁੱਲਦੀ ਤੁੱਲ ਜਾਸਾਂ
 ਤੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਰੁਮਾਲ ਦੀ ਬਾਸ ਵਾਂਗੂੰ
 ਡਰ ਏ ਭੁੱਲਦੀ ਭੁੱਲਦੀ ਭੁੱਲ ਜਾਸਾਂ

ਜੇ ਭੁਲਾ ਦੇਂਗਾ 'ਸੀਤਲ' ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਨਾ !
 ਮੈਂ ਕੋਈ ਚਾਅ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਿਯੋਗ ਸਹਿਣਾ
 ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਏ, ਦੂਰ ਵੱਸ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ
 ਮੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਖੋਹ ਲੈਣਾ

੮-੧-੩੩ ਈ.

ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ

ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ 'ਕੋਰਾਂ ਜਾਂਦੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ
ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਓਨ ਅੱਗੋਂ ਮੁੱਖੜਾ ਭੁਆ ਲਿਆ
ਵੱਟ ਨਾਲ ਝੱਟ ਵੱਟ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਪਾ ਲਿਆ
ਗੁੱਸੇ ਵੇਖ ਉਹਨੂੰ. ਅਸਾਂ ਪਾਸਾ ਪਰਤਾ ਲਿਆ

ਚੰਨ ਸਾਡੀ ਜਿੰਦੜੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲਦਾ
ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਪੈਰੀਂ ਸਿਰ ਰੱਖ ਰੱਖ ਹੱਥ ਜੋੜ ਜੋੜ ਕੇ
ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਕੇਰ, ਲਹੂ ਦਿਲ ਦਾ ਨਚੋੜ ਕੇ
ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਅਸਾਂ ਮਾਣ ਤਾਣ ਛੋੜ ਕੇ
ਓਸੇ ਦੇ ਈ ਹੋ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ

ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਸੰਗ ਸਾਥੋਂ, ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਦਾ
ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਓਸ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ—ਹਾਇ—ਮਰ ਚੱਲੀਆਂ
 ਓਸ ਪਿੱਛੇ ਬੋਲੀਆਂ ਜਹਾਨ ਦੀਆਂ ਝੱਲੀਆਂ
 ਓਸ ਦੀਆਂ ਵਾਟਾਂ, ਘਰ-ਘਾਟ ਛਡ ਮਲੀਆਂ
 ਲਿਖ ਲਿਖ ਚਿੱਠੀਆਂ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਘੱਲੀਆਂ

ਵੇਖਾਂ, ਅੱਗੋਂ ਦੇਵੇ ਕੀ ਜਵਾਬ, ਦਿਲ ਡੋਲਦਾ

• ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਓਸ ਦੀ ਮੈਂ ਭਾਲ ਵਿਚ ਠੇਡੇ ਖਾਧੇ ਦਰ ਦਰ
 ਓਸ ਦਾ ਮੈਂ ਦਰ ਮਸ੍ਹਾਂ ਲੱਭਿਆ ਏ ਮਰ ਮਰ
 ਹੱਥ ਜੋੜ, ਨੀਂਵੀਂ ਪਾ, ਬੁਲਾਇਆ ਉਹਨੂੰ ਡਰ ਡਰ
 ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਝਰਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਪਏ ਝਰ ਝਰ

ਡੋਲ ਗਏ ਲੇਖ ਮੇਰੇ, ਉਹ ਨਾ ਪਰ ਡੋਲਦਾ

ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

ਬੋਲਦਾ ਬੁਲਾਇਆ ਨਾ, ਮੈਂ ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਥੱਕੀਆਂ
 ਓਸ ਦੇ ਬ੍ਰਿਹਾਂ 'ਚ ਰੋ ਰੋ ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ ਪੱਕੀਆਂ
 ਡੱਕ-ਡੱਕ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨਾ ਡੱਕੀਆਂ
 ਧੰਨ ਅੱਖੀਂ ਉਹਦੀਆਂ, ਜੋ ਵਿਹਿੰਦੀਆਂ ਨਾ ਅੱਕੀਆਂ

ਰੱਬ ਜਾਣੇ, 'ਸੀਤਲ' ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਟੋਲਦਾ

ਰੁੱਸ ਗਿਆ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਾਹੀਂ ਬੋਲਦਾ

੪-੭-੩੧ ਈ.

ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹੋਰਾ

ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਦਿਲਾਂ ਦਿਆ ਮਾਲਕਾ ਓ
ਫੈਲ ਅਸਵਾਰਾ ! ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਆਇਆ ਕਰ

ਪਿਆਰ ਦਿਆ ਦਾਤਿਆ, ਦੀਦਾਰ ਦਿਆ ਦਾਨੀਆਂ ਵੇ
ਪਿਆਰ ਦੇ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀਦਾਰ ਭੀਖ ਪਾਇਆ ਕਰ

ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੀ ਤੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਸਰਮ ਲਾਹੀ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਰਮਾਕਲਾ ! ਨਾ ਸਾਥੋਂ ਸਰਮਾਇਆ ਕਰ

ਚਾਰ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖੀਆਂ, ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਦੀ ਲੱਜ ਲੱਥੀ
ਸਾਥੋਂ ਹੁਣ ਸੋਹਣਿਆਂ ਨਾ ਅੱਖੀਆਂ ਲੁਕਾਇਆ ਕਰ

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਦੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜੱਗ ਮੈਨੂੰ
ਲੱਗੀਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰਖ, ਮੁਖ ਨਾ ਭੁਆਇਆ ਕਰ

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਕਰ ਜਾਣੀਆਂ ਮੈਂ
ਵੇਖ ਸਾਡਾ ਸਬਰ, ਕਿਤੇ ਮੋਹਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਰ

ਦੂਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਾਢੀ ਤੰਗ ਆਈ ਜਾਨ ਮੇਰੀ
ਉਹਨਾਂ ਹੱਥੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾ ਤੂੰ ਵੀ ਲੀਕਾਂ ਲਾਇਆ ਕਰ

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੈਰ ਮੇਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਤੇਰਾ
ਜਾਵੇ ਨਾ ਸਹਾਰਿਆ, ਤੂੰ ਐਨਾ ਨਾ ਸਤਾਇਆ ਕਰ

ਜਿੱਥੇ ਤੇਰਾ ਜਾਣ ਆਉਣ, ਸੋਈ ਸਾਨੂੰ ਲੀਕਾਂ ਲਾਉਣ
ਬੋਲੀ ਹੱਥੇ ਕਰ ਸਾਨੂੰ ਲਾਲ ! ਨਾ ਦੁਖਾਇਆ ਕਰ

ਜਿੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਮੇਰਾ, ਓਥੇ ਕੀ ਏ ਕੰਮ ਤੇਰਾ ?
ਔਂਦਾ ਔਂਦਾ ਤਾਰਿਆ ! ਨਾ ਰਾਹੇ ਅਟਕ ਜਾਇਆ ਕਰ

ਬਹਿ ਕੇ ਕਿਉਂ ਸਰੀਕਾਂ ਘਰੀਂ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਸਾੜਦਾ ਏਂ
ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਮੇਰੀ ਗਲੀ ਆਇਆ ਕਰ

ਪੈਂਦਾ ਏ ਦੀਦਾਰ ਤੇਰਾ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਸਾਨੂੰ
ਕੰਧ ਉਹਲੇ ਬਹਿ ਕੇ ਚੰਨਾ ! ਐਨਾ ਨਾ ਰੁਆਇਆ ਕਰ

ਇਕ ਇਕ ਹੰਝੂ ਮੇਰਾ ਹੀਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਏ
ਛੈਲ ਬਾਂਕੇ ਜੋਹਰੀਆ ! ਕਦੇ ਤਾਂ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਕਰ

ਕਦੇ ਤਾਂ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੰਝ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਵੀ
ਰੋਣੀਆਂ ਨਿਮਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਨਾ ਖਪਾਇਆ ਕਰ

ਬਿੱਟ ਬਿੱਟ ਤਕਦੀਆਂ ਰਾਹ ਤੇਰਾ ਥੱਕੀਆਂ ਨੇ
ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਆਇਆ ਕਰ, ਚਿਰ ਨਾਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਰ

ਨੁੰਮ ਨੁੰਮ ਆਣਕੇ ਸਫੈਦ ਸੂਟ ਵਾਲਿਆ ਵੇ
'ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ' ਬੋਲ ਸੀਨੇ ਠੰਢ ਪਾਇਆ ਕਰ

ਦੂਰ ਦਿਆ ਪਾਂਧੀਆ ਕਿਉਂ ਮੰਦਰ ਮਸੀਤਾਂ ਭਾਲੇਂ
ਰਾਤ ਪਰਦੇਸੀਆ ! ਅਸਾਡੇ ਕੱਟ ਜਾਇਆ ਕਰ

ਤੇਰਾ ਹੀ ਇਹ ਘਰ ਸਭ ਮਿਲਖ ਤੇ ਜਾਗੀਰ ਤੇਰੀ
ਕਾਂਹਦੀ ਤੈਨੂੰ ਸੰਗ ? ਐਨੇ ਪੱਜ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਰ

ਜਿੰਨ੍ਹੀਂ ਰਾਹੀਂ ਆਵੇਂ, ਜਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦੱਕੜੇ ਮੈਂ
ਭੇਜ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿੱਠੀ ਲੱਕ ਆਸ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਾਇਆ ਕਰ

ਖੱਲੜੀ ਵਿਛਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਧੁਰ ਤੀਕ
ਪੈਣ ਮਤਾਂ ਛਾਲੇ, ਪੈਰ ਭੋਇ 'ਤੇ ਨਾ ਟਿਕਾਇਆ ਕਰ

ਰਵਾਂ-ਰਵੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅੰਦਰ ਵਾਰ ਆ ਕੇ ਬਿਹਾ ਕਰ
ਦੂਤੀ ਲੈਨ੍ਹੀਂ ਵੇਖ, ਡੇਰਾ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਨਾ ਲਾਇਆ ਕਰ

ਸੀਨੇ ਦੀ ਵਿਛਾਈ ਸੇਜ ਤੇਰੇ ਹੇਤ ਥਾਂਕਿਆ ਵੇ !
ਪਾ ਕੇ ਝੱਟ ਨੀਂਦ ਤੇ ਥਕੇਵਾਂ ਜ਼ਰਾ ਲਾਹਿਆ ਕਰ

ਦਿਲ ਅਤੇ ਨੈਣ ਦੋਵੇਂ ਤੇਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੇ
ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੇ ਚਿੱਤ ਤੇਰਾ, ਓਥੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਕਰ

ਜਿੰਦ ਲੈਲਾ, ਜਾਨ ਲੈਲਾ, ਜੋਬਨ, ਤਨ, ਪ੍ਰਾਨ ਲੈਲਾ
ਇਕੋ ਸਾਡੀ ਮੰਨ, ਹੱਸ ਮੁਖੜਾ ਵਿਖਾਇਆ ਕਰ

ਸੋਹਣਿਆਂ ਵੇ ! ਬਾਂਕਿਆ ਵੇ ! ਚਾਨਣਾ ਵੇ ! ਤਾਰਿਆ ਵੇ !
ਮੇਰੀ ਸਹੁੰ ਈ ! ਵੇ ਨਾ ਲਾਂਭੇ ਲਾਂਭੇ ਲੰਘ ਜਾਇਆ ਕਰ

ਹੱਛਾ ! ਜੇ ਨਾ ਆਵੇਂ ਘਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲ੍ਹਾਸਿਆਂ ਤੋਂ
ਵੀਹੋ-ਵੀਹ ਦੁਵੇਲੇ ਮੂੰਹ ਨੰਗੇ ਲੰਘ ਜਾਇਆ ਕਰ

ਤੋੜ ਦੇ ਨਾ ਫੁੱਲ, ਕਹਿੰਦੇ ਭੋਰ ਭੁੱਖੇ ਵਾਸਨਾ ਦੇ
ਵੇਖ ਲਵਾਂ ਮੈਂ ਵੀ, ਨਾ ਰੁਮਾਲ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਰ

ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੀਦਾਰ ਤੈਥੋਂ ਮੰਗਵਾਂ, ਜੁਆਨੀ ਮਾਣੇ !
ਨਕਦ ਦਿਲ ਦੇਈਏ, ਭਾਵੇਂ ਦੂਣਾ ਮੁੱਲ ਲਾਇਆ ਕਰ

ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਜਾਨ ਤੇ ਦਲਾਲੀ ਵਿਚ ਦਿਲ ਲੈ ਲੈ
ਨਿੱਤ ਦਿਆਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾਇਆ ਕਰ

ਜੋ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੱਸ ਤੇਰੀ ਭੇਟ ਚਾੜ੍ਹਾਂ
ਨਖਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੋਂ ਨੱਕ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰ

ਸਭੇ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡੀਆਂ, ਤੂੰ ਇਕੋ ਗੱਲ ਮੰਨ ਮੇਰੀ
ਰੱਬ ਦੀ ਦੁਹਾਈ, ਐਨੇ ਹਾੜੇ ਨਾ ਕਢਾਇਆ ਕਰ

ਦਿਲ ਦੀ ਹਵਾੜ ਸਾੜ ਛੱਡਿਆ ਹੈ 'ਸੀਤਲ' ਜੀ
ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗ, ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਠੰਢ ਪਾਇਆ ਕਰ

www.archive.org/details/namdhari

ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈਂ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

ਆ ਓ ਸੂਰਤਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾ
 ਥੋੜੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰੀਏ ਨਾ
 ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਟ ਚਟਾਇਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੀ
 ਦੁਰੇ ਦੁਰੇ ਕਰ ਫੇਰ ਦੁਰਕਾਰੀਏ ਨਾ
 ਮਾਲਕ ਹੋਇਕੇ, ਹੋਛਿਆ ! ਗੋਲਿਆਂ ਨੂੰ
 ਕਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਵੰਗਾਰੀਏ ਨਾ
 ਮੌਕਾ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਅੱਕਰਾਂ ਕੱਢ ਲਈਏ
 ਐਵੇਂ ਰਾਹ-ਗਲੀ ਨਿੱਤ ਲਲਕਾਰੀਏ ਨਾ

ਗਰਦਨ ਆਸਕਾਂ ਦੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਸਖਤ ਹੁੰਦੀ
 ਤੇਜ਼ ਬੀਬੀਆ ! ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਕਰ ਲੈ
 ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਜੀਵੇਂ !
 ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈਂ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

ਏਥੇ ਟਾਕਰਾ ਜਬਰ ਤੇ ਸਬਰ ਦਾ ਏ
 ਤੇਰਾ ਵਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਾਡਾ ਸਹਿ ਜਾਣਾ
 ਤੇਰਾ ਤੇਗ ਘੁਮਾਂਦਿਆਂ ਆਵਣਾ ਉਹ
 ਸਾਡਾ ਧੌਣ ਝੁਕਾਇਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ

ਗੱਲ ਗੱਲ ਉਤੇ ਤੇਰਾ ਝਿੜਕ ਦੇਣਾ
ਸਾਡਾ ਹੋਂਸਲਾ ਅੰਦਰੋਂ ਢਹਿ ਜਾਣਾ
ਤੇਰਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਜਾਣਾ
ਸਾਡਾ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਾ

ਤੇਰੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਮਾਰ ਨੇ ਮਾਰ ਛੱਡਿਆ
ਬੱਸ ਹੁਣ ਅੰਤ ਦਾ ਇਕ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲੈ
ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ
ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

ਤੈਨੂੰ ਹੁਸਨ ਮਿਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਦਿਲ ਮਿਲਿਆ
ਤੇਰਾ ਕੋਲ ਤੇਰੇ, ਮੇਰਾ ਕੋਲ ਤੇਰੇ
ਇਕ ਰੱਬ ਦਿਤਾ, ਇਕ ਮੈਂ ਦਿਤਾ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਦੋ ਨੇ, ਕੀ ਏ ਕੋਲ ਮੇਰੇ
ਨਾਲੇ ਦਿਲ ਦਿਤਾ, ਨਾਲੇ ਵਾਰ ਸਹੀਏ
ਸਾਡੇ ਜੇਡ ਖੀਬਾ ! ਕੋਈ ਕਰੂ ਜੇਰੇ
ਅਸੀਂ ਪੱਟ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਉਣ ਵਾਲੇ
ਸਾਡੇ ਮੌਤ ਝਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਡੇਰੇ

ਕਰ ਲੈ ਮਾਲਸਾਂ ਡੋਲਿਆਂ ਵੀਣੀਆਂ ਨੂੰ
ਚਾੜ੍ਹ ਸਾਣ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਕਟਾਰ ਕਰਲੈ
ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠੀਕ, ਵਾਰੀ !
ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਨਾਂ ! ਹੁਸਨ ਵਾਲਿਆ ਉਇ !

ਸਾਡਾ ਜੀ ਕਹਿਣਾ, ਤੇਰਾ ਸੰਗ ਜਾਣਾ
ਦੂਰ ਜਾਇਕੇ ਹੱਸ ਕੇ ਝਾਤ ਕਰਨੀ
ਕੋਲੋਂ ਮੁਖ ਛੁਪਾਇਕੇ ਲੰਘ ਜਾਣਾ
ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ, ਬਦਲਿਆ ਨਾਲ ਤੂੰ ਵੀ
ਜਾਣਾ ਜਦੋਂ, ਕਰਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਣਾ

ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਸੁਰਖ ਤੇਗ ਤੇਰੀ
ਸਾਡੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਡੁਹਲਦੀ ਰੰਗ ਜਾਣਾ

ਜਦੋਂ ਲੰਘਣਾ, ਓਦੋਂ ਈ ਵਾਰ ਕਰਨਾ
ਇਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾਂ, ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੈ
ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਚੰਨਾ !
ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

ਅਦਲ ਵਾਲਿਆ ! ਮੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਜੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ
ਘਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤਾਈਂ ਬੇ-ਘਰ ਕਰ ਕੇ
ਤੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਰੁਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ
ਸੱਤਾਂ ਪਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਦਿਲ ਲੁਕਿਆ
ਓਥੋਂ ਲੱਭ ਚੁਰਾਇਆ, ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ
ਭਾਵੇਂ ਤੇਰੀਆਂ ਨੇ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਨੇ
ਏਸ ਫਾਹੀ ਫਸਾਇਆ, ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ

'ਸੀਤਲ' ਅੱਖੀਆਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਪਾਇਆ
ਤੇਰੇ ਵੱਸ ਏ ਮਾਰ, ਜਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈ
ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠੀਕ ਅੜਿਆ
ਜਿੰਨੇ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਈ ਇਕੋ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈ

www.archive.org/details/namdhari

ਚਿੱਠੀਆਂ

ਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਲੀਆਂ ਦੇ ਤੋਪੇ ਬੈਠੀ ਤੋੜਦੀ ਸਾਂ
ਬੰਨ੍ਹ ਉਹਨਾਂ ਘੱਲੀਆਂ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਰੁੜੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਨ ਸੀ ਨਿਰਾਸਤਾ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿਚ
ਆਣ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਠੰਢ ਪਈ ਦਿਲ ਵਿਚ
ਮਿਲ ਗਈਆਂ 'ਸੀਡਲ' ਹੁਨਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਅੱਗ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜੇ ਦੀ ਉਹ ਵੀ ਝੱਲ ਸੱਕੀਆਂ ਨਾਂ
ਭਿੱਜ ਗਈਆਂ ਲਹੂ ਦੇ ਉਬਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਹਿੱਕ ਦੇ ਨਿਵਾਣ ਵਿਚ, ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਚ
ਰੱਖ ਲਈਆਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਥਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਸੋਹਣੀ ਪਿੱਛੇ—ਰੱਬ ਜਾਣੇ—ਕਦੋਂ ਦੀਆਂ ਭੌਂਦੀਆਂ ਸੀ
ਮਹੀਂਵਾਲ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਭੱਜ ਭੱਜ ਭੰਨ ਪੈ ਗਏ, ਭੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਟ ਪਈਆਂ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈਆਂ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਰੱਖੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਨਾ ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੁਚਾਉਣਿਆਂ ਨੇ
ਰਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਕੋਹ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਗਲੇ ਲੱਗ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ
ਘਟਾਂ ਜਿਉਂ ਆ ਗਈਆਂ ਉਛਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਸੜੀ ਹਿੱਕ ਠਾਰਨੇ ਨੂੰ ਮਿਹਰਾਂ ਦਿਆਂ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚੋਂ
ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਵੱਸ ਪਈਆਂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਇਕ ਇਕ ਅੱਖਰ ਸੀ ਹੰਝੂਆਂ ਤੋਂ ਵਿਕ ਰਿਹਾ
ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਣਜਾਰੇ ਤੇ ਦਲਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਅੱਡੇ ਅੱਡੇ ਟੇਪੇ ਪਏ ਕਲਮ ਦੇ ਸੀ ਦੱਸ ਰਹੇ
ਲਿਖੀਆਂ ਲਿਖਾਰੀ ਜਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਚੁੰਮ ਲਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਮੈਂ ਹੱਥ, ਜਿਸ ਲਿਖੀਆਂ ਨੇ
ਐਡੇ ਉਚੇ ਆਣ ਕੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਖੁਹਲ ਕੇ ਜਾਂ ਬੈਠੀ ਦਿਲ ਚੰਨ ਜੀ ਦਾ ਵਾਚਣੇ ਨੂੰ
ਰੁਹੜ ਦਿਤਾ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਉਛਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚੋਂ ਨਿਹੋਰਿਆਂ ਦੀ ਨਹਿਰ ਚੱਲੀ
ਮੈਨੂੰ ਰੁਹੜ ਲੈ ਗਈਆਂ ਨਕਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

'ਸੀਤਲ' ਪਿਆਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕੌਣ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇ ?
ਓਸ ਦੀਆਂ ਓਸੇ ਦੇ ਰੁਮਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ

www.archive.org/details/namdhari

ਨਿਆਰਾ ਦਿਲ

ਅੱਖੀਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਗੁਆ ਲਿਆ ਏ ਚਾਣ-ਚੱਕ
 ਲਭਣਾ ਏ ਕਿੱਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰਾ ਦਿਲ
 ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਬਾਲ ਵਾਂਗ ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਸੀ
 ਹੈਸੀ ਇਕੋ ਇਕ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿਲ
 ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਪਿਆਰ, ਜਿਉਂ ਕੁਆਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦਾ
 ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛਾ ਦੇ ਗਿਆ ਨਕਾਰਾ ਦਿਲ
 ਕੀ ਦੱਸਾਂ ? ਪੈਂਦੀ ਰਾਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ
 ਚੜ੍ਹਦੇ 'ਚ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ ਦਿਲ
 ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਵੇਖ
 ਸੁੰਝੀ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਛੱਡ, ਕਰ ਗਿਆ ਕਨਾਰਾ ਦਿਲ
 ਕਾਲੀ ਘਟ ਵਿਚ ਇਕ ਚਮਕਦੀ ਚਮਕ ਵੇਖ
 ਬੁਝਾ ਹੋਇਆ ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਚਮਕਿਆ ਦੋਬਾਰਾ ਦਿਲ
 ਅੱਖ ਦੇ ਪਲਕਾਰੇ ਵਿਚ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਏ
 ਕਿਸੇ ਤਿੱਖੀ ਅੱਖ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿਲ
 ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬਣਾਏ ਯਾਰ ਪਿੱਛੇ ਉੱਠ ਭੱਜ ਗਿਆ
 ਮੁਦਤਾਂ ਦੀ ਲੱਗੀ ਮੇਰੀ ਤੋੜ ਹੈਂਸਿਆਰਾ ਦਿਲ

ਦਿਲ ਦਾ ਤਾਂ, ਯਾਰੋ ! ਐਵੇਂ ਕੂੜਾ ਮਾਣ ਕਰੀਦਾ ਏ
 ਤੋੜ ਨਾ ਨਿਭਾਵੇ, ਹੋਵੇ ਕਿੱਡਾ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਦਿਲ
 'ਦਿਲ ਦਿਲ' ਆਹੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਮਰਦੇ ਰਹੇ ਉਮਰ ਸਾਰੀ
 ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਢੀਮ ਵੀ ਨਾ ਮਾਰ ਗਿਆ ਨਕਾਰਾ ਦਿਲ
 ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਅੱਗੋਂ ਓਸ ਨੇ ਵੀ ਝੱਲਿਆ ਨਾ
 ਨਿਕਲ ਕੇ ਘਰੋਂ, ਬੱਸ ਹੋ ਗਿਆ ਅਵਾਰਾ ਦਿਲ
 ਪੁੱਤਰਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ
 ਇਕ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੀਓਂ ਸੂ, ਵਹਿ ਗਿਆ ਬਵਾਰੂ ਦਿਲ
 ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਆਖੇ ਕਦੇ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ
 ਟੱਟੂ ਵਾਂਗ ਆਵੇ ਅੱਗੋਂ, ਹੋਇਆ ਬੇ-ਮੁਹਾਰਾ ਦਿਲ
 ਇੱਕੇ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਛਿੰਦੇ ਬਾਲ ਵਾਂਗ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ
 ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਦਿਤਾ ਕੋਈ ਜੱਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਦਿਲ
 ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਿਹਾ ਮੇਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁੱਲਿਆ ਨਾ
 ਕਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਉਂਤਾ, ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਵਿਚਾਰਾ ਦਿਲ
 ਰੱਬ ਜਾਣੇ, ਢਹੇ ਕਿਹੜੇ ਠੱਗ ਦੇ ਇਹ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ
 ਉਂਗਲ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਜੋ ਹੈਂਸਿਆਰਾ, ਦਿਲ
 ਭੋਲਾ-ਭਾਲਾ ਵੇਖ ਕਿਸੇ ਸ਼ੰਖ ਨੇ ਅਟੇਰ ਲਿਆ
 ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਦਿਲ
 ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਅੰਵਾਣਾ, ਕਿਹੜੀ ਓਸ ਨੇ ਵੀ ਸੋਚ ਕੀਤੀ
 ਪੁੱਟ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਦਾ—ਦੁਨਾਈ ਕਿਹੜੀ—ਯਾਰ, ਦਿਲ
 ਹੱਛਾ ਮੇਰੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ, ਰੋਊ ਉਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰ
 ਆਖੂ, 'ਮੈਂ' ਚੁਰਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਦਿਲ
 ਛਿਪੇਗਾ ਛਿਪਾਇਆ ਕਦੇ ਖੁੰਨ ਨਾ ਬੇਦੋਸਿਆ ਦਾ
 ਸਿਵੇ 'ਚੋਂ ਵੀ ਬੋਲ ਪਏਗਾ ਭਖਦਾ ਅੰਗਾਰਾ ਦਿਲ

ਰੱਬ, ਉਹਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਜਾਂ ਲਵੇਗਾ ਬਿਆਨ ਮੇਰੇ
 ਬੁਝਾ ਹੋਇਆ ਫੇਰ 'ਕੇਰਾਂ' ਧੁਖ ਪਉ ਦੋਬਾਰਾ ਦਿਲ
 ਓਦੋਂ ਫੇਰ ਸਾਡੀਆਂ ਤੇ ਓਸਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ
 ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਉਗਾਹੀ ਜਦੋਂ ਦੇਉ ਦੁੱਖਾਂ-ਮਾਰਾ ਦਿਲ
 ਆਖੋ ਸੂ, ਅਜੇ ਵੀ ਹਈ ਵੇਲਾ, ਜ ਸਮਝ ਜਾਏ
 ਬੋਟੀ ਏ ਲਹੂ ਦੀ, ਐਡਾ ਕਰੇ ਨਾ ਪਿਆਰਾ ਦਿਲ
 ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮੇਰੀ ਚੀਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਵੇ
 ਕਿਸ ਕੰਮ ਉਹਦੇ ਮੇਰਾ ਦੁਖੀ ਦਾ ਨਕਾਰਾ ਦਿਲ
 ਇਕ ਨਾਲ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ 'ਚ ਪੈਣ ਲੱਗਾ
 ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟਦਾ ਪਿਆ ਏ ਜੱਗ ਸਾਰਾ ਦਿਲ
 ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋ ਕੇ, ਐਡਾ ਰੱਖੇ ਨਾ ਕੰਗਾਲ ਦਿਲ
 ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁੱਛ, ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿਲ
 ਕਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਝੱਟ-ਬਿੰਦ ਚੈਨ ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇਵੇ
 ਤੜਫ ਤੜਫ ਉੱਡਦਾ ਏ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਪਾਰਾ ਦਿਲ
 'ਸੀਤਲ' ਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਐਹੋ ਜਹੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ?
 ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਜਹਾਨੋਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿਤਾ ਰੱਬ ਭਾਰਾ ਦਿਲ

ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲਾ

ਇਸ਼ਕ ਪਿਜਾਲਾ ਵਿਹੂ ਦਾ, ਵਖੋ
 ਆਸ਼ਕ ਪੀਂਦਾ ਗਟ ਗਟ ਗਟ
 ਓਧਰ ਪਿਆਰਾ ਤੇਗ ਹੁਸਨ ਦੀ
 ਸਾਣ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਝਟ ਝਟ ਝਟ
 ਹੱਸੇ, ਖੇਡੇ ਮਾਰੇ ਛਾਲਾਂ
 ਤੇਗ ਉਲਾਰੇ ਹਟ ਹਟ ਹਟ
 ਆਸ਼ਕ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਮਾਂ ਕਰਦਾ
 ਨਾਜ਼ ਛੁਰੀ ਥੀਂ ਕਟ ਕਟ ਕਟ
 ਓਸ ਦੀ ਰੱਤ ਦੇਵਿਚ ਧੋਵੇ
 ਖੱਲ ਓਸੇ ਦੀ ਛਟ ਛਟ ਛਟ
 ਆਹ ! ਆਸ਼ਕ ਦੀ ਗਰਦਨ ਕਰੜੀ
 ਇਕ ਨਾ ਸਹਿੰਦੀ ਸਟ ਸਟ ਸਟ
 'ਸੀਤਲ' ਫੇਰ ਪਿਆਲਾ ਭਰ ਕੇ
 ਆਖੇ, ਪੀ ਲੈ ਗਟ ਗਟ ਗਟ

੧-੨-੨੬ ਈ.

ਸੱਸੀ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ

ਕਬਰ ਸੱਸੀ ਦੇ ਕੋਲੇ ਕਹਿੰਦੇ
ਪਰਤ ਪੁੰਨੂੰ ਜਦ ਆਇਆ
ਮਹਿੰਦੀ ਰੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ
ਉਸ ਰੇਤ ਨਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾਇਆ

‘ਆਹ ਹਨ ਪੈਰ ਸੱਸੀ ਮੇਰੀ ਦੇ’
ਤੱਕ ਪੁੰਨੂੰ ਕੁਰਲਾਇਆ
‘ਸਗਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਨੇ ਕਿਉਂ ਪਰ ?
ਸੋਗ ਦਾ ਰੰਗ ਵਟਾਇਆ

‘ਹੈਂ ! ਆਹ ਸੱਜਰੀ ਕਬਰ ਥਲਾਂ ਵਿਚ
ਇਹ ਕੀ ਭੇਤ ? ਖੁਦਾਇਆ
‘ਕਿਸ ਸੁੰਦਰੀ ਨੇ ਛਡ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ
ਜੰਗਲ ਆਣ ਵਸਾਇਆ ?

‘ਵੇਖਾਂ, ਮੇਰੀ ਸੱਸੀ ਹੀ ਤਾਂ
ਨਹੀਂ ਇਹ ਖੋਲ ਰਚਾਇਆ ?
‘ਮੈਨੂੰ ਲਭਦੀ ਲਭਦੀ ਥੱਕ ਕੇ
ਏਥੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ

ਝੁਕਿਆ ਵਿਚ ਅਦਬ ਦੇ ਆਸ਼ਕ
 ਨਾਲ ਕਬਰ ਕੰਨ ਲਾਇਆ
 'ਪੁੱਨੂੰ, ਪੁੱਨੂੰ' ਦਾ ਆਵਾਜ਼ਾ
 ਮੱਧਮ ਜੇਹਾ ਆਇਆ

ਮਰ ਗਈ "ਪੁੱਨੂੰ ਪੁੱਨੂੰ" ਕਰਦੀ
 ਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਇਆ
 ਵੇਖੋ ਇਸ਼ਕ ਸੱਸੀ ਦਾ 'ਸੀਤਲ'
 ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਿਭਾਇਆ

ਉੱਠ ਪੁੱਨੂੰ, ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੋਵੇਂ
 ਆਹ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ
 ਕਹਿੰਦਾ, "ਓ ਸੱਜਣਾ ! ਲੈ ਮੈਂ ਵੀ
 ਕੋਲ ਤੇਰੇ ਹੁਣ ਆਇਆ"

ਪਾਟੀ ਕਬਰ ਡਿੱਗਾ ਵਿਚ ਪੁੱਨੂੰ
 ਜਿਉਂਦਾ ਗੌਰ ਸਮਾਇਆ
 ਆਸ਼ਕ ਆਸ਼ਕ ਮਿਲ ਗਏ 'ਸੀਤਲ'
 ਵਸਲ ਸਦਾ ਦਾ ਪਾਇਆ

www.archive.org/details/namdhari

ਦਿਲ ਨੂੰ

ਦਿਲਾ ! ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜ ਰੱਖੀਏ
 ਤੇ ਜੇ ਲਾ ਬਹੀਏ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਡੋਲੀਏ ਨਾ
 ਬਣੀਏ ਮਰਦ, ਚੜ੍ਹੀਏ ਸੂਲੀ ਹੱਸ ਹੱਸਲ ਕੇ
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਐਨਲਹੱਕ ਬੋਲੀਏ ਨਾ
 ਦਰਦ ਯਾਰ ਦਾ ਦਿਲ 'ਚ ਛੁਪਾ ਰੱਖੀਏ
 ਜਣੇ-ਖਣੇ ਅੱਗੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਫੋਲੀਏ ਨਾ
 ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਦਰ ਹੈ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ
 ਮੌਤੀ ਖਾਕ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਰੋਲੀਏ ਨਾ

੨੧-੮-੮੨

ਮਜ਼ਨੂੰ ਤੇ ਰਬ

ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਭੌਂਦਾ ਫਿਰਦਾ
'ਲੇਲੀ, ਲੇਲੀ' ਕਰਦਾ
ਲੇਲੀ ਦਾ ਜੋ ਨਾਮ ਸੁਣਾਵੇ
ਸਿਰ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਧਰਦਾ

ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਸਬੀ, ਤਿਲਕ ਮੱਥੇ 'ਤੇ
ਨਾ ਪੰਡਤ, ਨਾ ਹਾਜੀ
'ਲੇਲੀ ਹੂ' ਦੀ ਬਾਂਗ ਪੁਕਾਰੇ
'ਲੇਲੀ' ਨਾਮ ਉਚਾਰਦਾ

ਤੱਕ ਉਸ ਇਸ਼ਕ ਦੀਵਾਨੇ ਤਾਈਂ
ਜ਼ਾਹਿਦ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੋਚੇ
'ਪਹਿਰਾਵਾ ਸੂਫੀ ਦਾ ਜਾਪੇ
ਕੰਮ ਕਰੇ ਕਾਫ਼ਰ ਦਾ'

ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਓ ਮਜਨੂੰ !
ਓ ਲੇਲੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ !
ਛੱਡ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਬੁੱਤਾਂ ਅੱਗੇ
ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦਾ ?"

"ਕੌਣ ਖੁਦਾ ? ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਵਸਦੇ ?"
ਮੌੜ ਕਿਹਾ ਆਸ਼ਕ ਨੇ
"ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਲੇਲੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ
ਭੇਤੀ ਨਹੀਂ ਈਸ਼ੂਰ ਦਾ"

ਜ਼ਾਹਿਦ ਕਿਹਾ, "ਰੱਬ ਹਰ ਜ਼ਰਰੇ ਵਿਚ
ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੈ"
"ਲੇਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਸਦੈ ?"
"ਹਾਂ, ਸਭ ਨੂਰ ਉਸੇ ਅਨਵਰ ਦਾ"

"ਤਾਂ ਨਾ ਵਰਜ" ਕਿਹਾ ਮਜਨੂੰ ਨੇ
"ਲੇਲੀ' ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ
ਮਿਲ ਪਏਗਾ ਰੱਬ ਆਪੇ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੇਲ ਹੋਊ ਦਿਲਬਰ ਦਾ"

(ਕਲੀ) ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝਾ

ਰਾਂਝਾ :—

ਤੱਕ ਕੇ ਬੇਲੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇਰੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ
 ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਹੀਰੇ ! ਚਲਦੀ ਏ ਆਰੀ
 ਮੈਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ, ਨੱਚੀਏ ! ਸੁਫਨੇ ਆਉਂਦੇ ਚੂਰੀ ਦੇ
 ਪਿੰਡੋਂ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੈ ਫੁਲਕਾਰੀ
 ਸੁੰਝੀ ਸੇਜ ਪੱਤਣ 'ਤੇ ਤੱਕ ਕੇ ਭਾਂਬੜ ਬਲਦੇ ਨੇ
 ਭਖਦੇ ਦੱਜਖ ਵਾਂਗੂੰ ਸਾਡੇ ਪਲੰਘ ਨਵਾਰੀ
 ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਅੰਗਿਆਰ ਬਣੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕੁੜੇ !
 ਬਲਦੀ ਚਿਖਾ ਅਸਾਂ ਲਈ ਫੁੱਲਾਂ ਭਰੀ ਕਿਆਰੀ
 ਦੁਨੀਆਂ ਭਾਣੇ, ਗੋਰੀਏ ! ਰਾਂਝਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਗਿਆ
 ਮੇਰੇ ਭਾਅ ਦੀ ਵੇਰਨੇ ! ਦੁਨੀਆਂ ਉਜੜ ਗਈ ਸਾਰੀ
 ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਣੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਖੇੜ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਏ ਨੇ
 ਬੁਰੇ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ਕ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਹਾਜੀ
 ਤੂੰ ਵੀ ਹੱਸ ਹੱਸ ਡੋਲੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈਓਂ ਸੈਂਦੇ ਨੀਂਗਰ ਦੀ
 ਇਕ ਨਾ ਧਾਹ ਤੁਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮਾਰੀ
 ਤੇਰੀ ਉਹ ਗੱਲ, ਕਿਧਰੇ ਸਾਈਆਂ, ਕਿਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਨੀ
 ਵਾਹਵਾ ਤੋੜ ਨਿਭਾਈਓਂ ਈ, ਜੱਟੀਏ, ਲਾ ਕੇ ਯਾਰੀ

ਆਸ਼ਕ ਦੇਣ ਦੁਆਈਂ, 'ਮੌਜਾਂ ਮਾਣ ਸੁਹਾਗ ਦੀਆਂ'
 ਅੱਲਾਹ ! ਰਹੇ ਸਲਾਮਤ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੁਆਰੀ
 'ਸੀਤਲ' ਆਸ਼ਕ ਹੋਣਾ, ਹੱਥੀਂ ਦੁੱਖ ਸਹੇੜਨੇ
 ਇਕ ਨਾਲ ਲਾਉਣੀ, ਬਾਕੀ, ਛੱਡਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ

ਹੀਰ :—

ਰਾਂਝਾ ! ਤੂੰ ਕੀ ਜਾਣੇ ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੀਤਦੀ ?
 ਸੜਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਦੋਜ਼ਖ ਵਿਚ, ਸੌ ਸੌ ਤਾਅ ਸਰੀਰ ਨੂੰ
 ਆਪਣੇ ਬਣੇ ਬਿਗਾਨੇ, ਨਿਗਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਗਏ ਨੇ
 ਛਮ ਛਮ ਰੋਵਾਂ ਬੈਠੀ ਮੱਥੇ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ
 ਕਢ ਕਢ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਚੋਂ ਮੁੜ ਉਹਨੀਂ ਥਾਂਈਂ ਧਰਦੀ ਆਂ
 ਤੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਪਿਆਰਾਂ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਤੇਰੇ ਦੇ ਤੀਰ ਨੂੰ
 ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈ ਲੈ ਜਾਂ ਮਿਹਨੇ ਮਾਰਨ ਹਾਣ ਦੀਆਂ
 ਵੇ ਮੈਂ ਸਮਝਾਂ, ਲੱਖ ਲੱਖ ਮਿਲਨ ਵਧਾਈਆਂ ਹੀਰ ਨੂੰ
 ਧੁਰ ਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਾਂਝਾ ! ਤੋੜਿਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਟੁੱਟੀਆਂ ਨੇ
 ਤਾਹਨੇ ਤੋੜ ਨਾ ਸਕਦੇ ਪੱਕੀ ਸਿਦਕ ਜ਼ੰਜੀਰ ਨੂੰ
 ਸੈਦਾ ਕਾਫ਼ਰ ਤੇ ਦਿਲ ਪਾਕ ਮਸੀਤ ਜਟੇਟੀ ਦਾ
 ਕਿੱਥੇ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦਖਲ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹਕੀਰ ਨੂੰ
 ਵੇ ਮੈਂ ਮੋਮਨ ਹੋ ਕੇ ਬੁੱਤ-ਪੂਜਾਂ ਵਿਚ ਰਲ ਗਈ ਆਂ
 ਅੱਲਾਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਾਮ ਬਖਸ਼ ਲਏਗਾ ਤਕਸੀਰ ਨੂੰ
 'ਸੀਤਲ' ਹੀਰ ਪੁਜਾਰਨ, ਦੇਹੀ ਠਾਕਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈ
 ਪੂਜਾਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਰਾਂਝਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ

੭-੬-੮੩ ਈ.

www.archive.org/details/namdhari

ਰਾਂਝਾ, ਹੀਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ

ਨਿਤ ਉਠ ਬੈਠ ਝਨਾਣੇਂ ਕੰਢੀ
 ਮੈਂ ਰਾਂਝਣ ਰਾਂਝਣ ਕਰਦੀ
 ਜਿਸ ਪੱਤਲੇ ਸ਼ਹੁ ਪੈਰ ਛੁਹੇਂਦਾ
 ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚੁਲੀਆਂ ਭਰਦੀ
 ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਠ ਝਨਾਂ ਦੀ ਕੰਢੀ
 ਜਾਂ ਪੈਰ ਮੇਰੇ ਭੁੱਲ ਛੁਹਵਣ
 ਮੈਂ ਆਖਾਂ, ਇਹ ਰਾਂਝਣ ਨਹੀਂ ਜੇ
 ਇਹ ਮੈਂ ਰਾਂਝਣ ਦੀ ਬਰਦੀ

ਰਾਂਝਣ ਬਾਝ ਨਹੀਂ ਰੱਬ ਦੂਜਾ
 ਮੈਂ ਰਾਂਝਣ ਨੂੰ ਰੱਬ ਜਾਣਾ
 ਰਾਂਝਣ ਬਾਝ ਹੋਏ ਰੱਬ ਦੂਜਾ
 ਬਿਨ ਰਾਂਝਣ ਕਿਵੇਂ ਪਛਾਣਾ
 ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਰਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਜਦੇ
 ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੱਲਾਹ ਅੱਗੇ
 ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਫ਼ਰ ਕਾਫ਼ਰ ਮੈਨੂੰ
 ਹਾਇ, ਕਹਿੰਦੈ ਲੋਕ ਧੜਾਣਾ

ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ

ਮਿਰਜ਼ਾ :—

ਛੱਡ ਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਕੱਚੀਏ !

ਤੈਰਾ ਇਸ਼ਕ ਮੈਂ ਪਰਖ ਲਿਆ

ਜਿਹੜੇ ਕੀਤੇ ਕੌਲ ਕਰਾਰ ਸੀ

ਅਸਾਂ ਜ਼ਾਮਨ ਰੱਖ ਖੁਦਾ

ਲਾਈਆਂ ਵਿਚ ਮਸਜਦ ਦੇ ਬੈਠ ਉ

ਨੀ ਤੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾ

ਨੀ ਤੂੰ ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ ਸਗਨ ਦੇ

ਤੈਨੂੰ ਸੱਜਰੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਚਾਅ

ਰੱਤ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਚ ਪਾਪਣੇ

ਨੀ ਤੂੰ ਸਾਲੂ ਰੰਗ ਲਿਆ

ਤੂੰ ਅੱਜ ਚੰਧੜਾਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈਓਂ

ਸਾਡਾ ਦਾਅਵਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ

ਅਣਪੁੱਜੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ

ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਵਰਮ ਪਿਆ

ਹਾਇ, ਨਾਲ ਬੇਦਰਦਾਂ ਲਾਇਕੇ

ਮੈਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਭੁਲ ਗਿਆ

ਦੱਸ, ਕਿਸ ਕਿਸ ਖੱਟੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ

ਗਲ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਫਾਹੀ ਪਾ

ਏਸੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਮਾਰੇ 'ਸੀਤਲਾ'

ਕੋਈ ਬੈਠੇ ਜਾਨ ਗੁਆ

ਸਾਹਿਬਾਂ :—

ਸਾਹਿਬਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਮਿਰਜ਼ਿਆ !

ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨਾ ਤੱਤੀ ਨੂੰ ਤੱਅ

ਵੇ ਤੂੰ ਮਿਹਣੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦੇ ਮਾਰਨੈਂ

ਸਾਡੇ ਲੱਗਦੇ ਵੀਰ ਭਰਾਂ

ਜਿਹੜੇ ਸਾਲੂ ਦੱਸਦੇ ਸਗਨ ਦੇ

ਵੇ ਮੈਂ ਜਿਉਂਦੀ ਕਫ਼ਨ ਲਿਆ

ਸ਼ਾਲੂ ! ਦੋਜ਼ਖ ਦੋਈ ਨਾ ਮਿਲੇ

ਜਾਵਾਂ ਦਾਗ ਜੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਲਾ

ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪਾਕ ਮਸੀਤ ਦਾ

ਇੱਕੋ ਮਿਰਜ਼ਾ ਰਹੂ ਖੁਦਾ

ਮੈਂ ਬਾਲ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ

ਦੇਉਂ ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾ

ਮੈਂ ਬੇੜੀ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ

ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਸਿਦਕ ਮਲਾਹ

ਵੇ ਮੈਂ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀਰ ਤੋਂ

ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲਿਆ

ਜਦ ਸਾਹਿਬਾਂ ਫਿਰ ਗਈ ਬਚਨ ਤੋਂ

ਜਾਣੀ ਰਬ ਵੀ ਡੋਲ ਗਿਆ

ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਦੋਹਾ

ਜੰਮੀ ਖੀਵੇ ਖਾਨ ਦੇ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ
 ਚੰਦ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ, ਧੁੰਮ ਪਈ ਸੰਸਾਰ
 ਚੁਣਵੀਂ ਹੂਰ ਬਹਿਸ਼ਤ ਚੋਂ, ਭੇਜੀ ਪਰਵਦਗਾਰ
 ਜਾਂ ਸੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮੇਣਕਾ, ਫੇਰ ਲਿਆ ਅਵਤਾਰ
 ਓਧਲ ਵੰਝਲ ਖਰਲ ਦੇ, ਘਰ ਵਿਚ ਆਈ ਬਹਾਰ
 ਪੰਜਵਾਂ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਿਆ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ
 ਦੁੱਜਾ ਯੂਸਫ ਆਖਦੇ, ਸਾਰੇ ਵੇਖਣਹਾਰ
 ਮਿਰਜ਼ਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੋਸਤੀ, ਧੁਰੋਂ ਲਿਖੀ ਕਰਤਾਰ
 ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਿਚ ਮਸੀਤ ਦੇ, ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਿਆ ਪਿਆਰ
 ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਹਾਣ ਦੇ, ਇਕੋ ਰੂਪ ਨੁਹਾਰ
 ਬਚਪਨ ਬੀਤਿਆ, ਆ ਗਿਆ, ਜੋਬਨ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ
 ਬਣ ਗਏ ਨੈਣ ਕਟਾਰੀਆਂ, ਸੇਬ ਬਣੇ ਰੁਖਸਾਰ
 ਦਿਲ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰ
 ਜ਼ਾਮਨ ਰੱਖ ਖੁਦਾ ਨੂੰ, ਕਰ ਲਏ ਕੌਲ 'ਕਰਾਰ
 ਹੀਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ, ਕਰ ਸੀ ਇਸ਼ਕ ਖੁਆਰ
 ਦੁਨੀਆਂ ਕਰੂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਸ਼ਾਇਰ ਲਿਖਣਗੇ ਵਾਰ

ਕਲੀ (ਸਿਆਲਕੋਟੀ)

ਇਕ ਦਿਨ ਬੋਲੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਭਿੱਜੀ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੇ
 ਪਾ ਕੇ ਗਲ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੋਸ਼ਮ ਵਰਗੀਆਂ ਬਾਂਹੀਂ
 ਮੁਲਾਂ ਹੂਰਾਂ ਬਦਲੇ ਹੁਜ਼ਰੇ ਤਸਬੀ ਫੇਰਦਾ
 ਤੇ ਮੈਂ ਹੂਰ ਤੇਰੇ ਦਰ ਜੱਰਾ ਭਰਦੀ ਆਹੀਂ
 ਤੇਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਤੈਨੂੰ ਮੰਗ ਲਿਆ ਪੰਜਾਂ ਪੀਰਾਂ ਤੋਂ
 ਸਿਦਕ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਰ ਨਾ ਧਰਦੀਆਂ ਦੂਜਾ ਸਾਂਈਂ

ਪੱਕਾ ਇਸ਼ਕ ਕਠੋੜ ਨਾ ਰੱਖੇ ਕੱਚਿਆਂ ਘੜਿਆਂ ਦੀ
 ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਰੇ ਠਿੱਲੂ ਨੈਂ ਵਗਦੀ ਅਸਗਾਹੀਂ
 ਜੀਕਰ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ 'ਤੇ
 ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਰੂ, ਜੋ ਜਿਉਂਦੀ ਤੇਰੇ ਸਾਹੀਂ
 ਤੈਨੂੰ ਕਸਮ ਹਾਣੀਆਂ ਅੱਲਾਹ ਅਤੇ ਰਸੂਲ ਦੀ
 ਜੇ ਹੁਣ ਲਾਈਆਂ ਈਂ ਤਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਤੋੜ ਨਿਭਾਈਂ
 ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਰੱਖ ਭਰੋਸਾ ਇਸ਼ਕ ਤੇ
 ਸਿਰ ਦੇ ਦੇਂਦੇ ਪਰ ਨਾ ਫਿਰਦੇ ਮਰਦ ਜ਼ਬਾਨੋ
 ਮੱਝੀ ਡੁੱਬਣ ਨਦੀਆਂ ਪੁਠੀਆਂ ਵਹਿਣ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ
 ਸੂਰਜ ਤਾਰੇ ਧਰਤੀ ਡਿੱਗਣ ਟੁੱਟ ਅਸਮਾਨੋ
 ਜਲਦੀ ਵੇਖ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਨੇ ਨੱਸਣ ਕੰਡ ਦੇ
 ਆਵਣ ਪਰਤ ਭੱਥੇ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇ ਤੀਰ ਕਮਾਨੋ
 ਹਾਰ ਸ਼ੰਗਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਹੂਰਾਂ ਆਉਣ ਬਹਿਸ਼ਤ 'ਚੇਂ
 ਤੇਰਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਪਰ ਨਾ ਡੋਲੇ ਕਦੇ ਈਮਾਨੋ
 ਸਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਦੇਉਂ ਜੱਟੀਏ, ਕਸਮ ਰਸਲ ਦੀ
 ਵਾਹਦੇ ਕੀਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਮਦ ਕੁਰਾਨੋਂ
 ਮੋੜਾਂ ਮੁੱਖ ਸੱਜਣ ਤੋਂ ਦੋਜ਼ਖ ਢੋਈ ਨਾ ਮਿਲੇ
 ਸ਼ਾਲਾ ਏਸੇ ਉਮਰੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਜਾਏ ਜਹਾਨੋ

ਸਾਕਾ

ਸਾਹਿਬਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਵਾਸਤੇ, ਸੁਣ ਮਾਂ ਪਿਆਰੀ
 ਵਿਚ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਸਾੜ ਨਾ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੁਆਰੀ
 ਮਿਰਜ਼ੇ ਵਰਗਾ ਮਿਲੂ ਨਾ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ
 ਚੰਧੜਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਸਣਾ ਦੋਜ਼ਖ ਤੋਂ ਭਾਰੀ
 ਜੇ ਨਾ ਮੰਨੀ, ਮਰਾਂਗੀ ਮੈਂ ਮਾਰ ਕਟਾਰੀ
 ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਰਹੂ ਭਟਕਦੀ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਵਿਚਾਰੀ

ਬੋਲੀ ਮਾਂ ਇਉਂ 'ਝਿੜਕ ਕੇ, ਕੀ ਮੱਤ ਗਈ ਮਾਰੀ
 ਮਿਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਨਾ ਪੁੱਜਦੀ ਇਹ ਸਾਕਾਦਾਰੀ
 ਉਧਲੀ ਵੰਝਲ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇਰੀ ਭੂਆ ਕੁਆਰੀ
 ਤੂੰ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਰੋਲਣੀ ਪਿਉ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ
 ਜਿਸ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੁਆਰੀਆਂ ਲੁਕ ਲਾਵਣ ਯਾਰੀ
 ਪਰ੍ਹੇ 'ਚ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਦੀ ਨਿਤ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ

ਸੁਨੇਹਾ

ਸਾਹਿਬਾਂ :—

ਕਹਿੰਦੀ, ਉਠ ਵੇ ਕਰਮੂੰ ਬਾਹਮਣਾ
 ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਇਕ ਪੁਰਾ
 ਜਾ ਕੇ ਆਖੀਂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਖਾਨ ਨੂੰ
 ਵੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠੇਂ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾ
 ਵੇ ਮੈਂ ਵਾਟਾਂ ਨਿਤ ਉਡੀਕ ਦੀ
 ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਤਕਦੀ ਰਾਹ
 ਵੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਹਾਂ
 ਜੇ ਸੰਝ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇਂ ਆ
 ਕੱਲ੍ਹ ਚੰਧੜ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣਗੇ
 ਲੈ ਜਾਸਣ ਡੋਲੀ ਪਾ
 ਵੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮੰਗ ਹਾਂ ਮਿਰਜ਼ਿਆ
 ਸਾਡਾ ਜਾਮਨ ਪਾਕ ਖੁਦਾ
 ਜਿਉਂਦੇ ਮਰਦ ਨਾ ਮੰਗਾਂ ਛਡਦੇ
 ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ ਦੇਂਦੇ ਲਾ
 ਜੇ ਅੱਜ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇਂ ਲਾੜਿਆ
 ਮੈਂ ਮਰਸਾਂ ਮਹੁਰਾ ਖਾ
 ਮੇਰਾ ਇਸ਼ਕ ਅਮਾਨਤ ਯਾਰ ਦੀ
 ਦੇਵੇ ਅੱਲਾਹ ਤੋੜ ਨਿਭਾ

ਆ ਮਿਲ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਿਆ ਹਾਣੀਆਂ
ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਦੀ ਪਾਲ ਵਿਖਾ

ਮਿਰਜ਼ਾ :—

ਅੱਗੋਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ, ਪੰਡਤਾ
ਮੇਰੀ ਲੈ ਜਾਹ ਸਲਾਮ ਦੁਆ
ਜਾ ਕੇ ਆਖੀਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਹੂਰ ਨੂੰ
ਨੀ ਨਾ ਜੱਟੀਏ ! ਚਿੱਤ ਡੁਲਾ
ਨੀ ਮੈਂ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ
ਪਹੁੰਚੂੰ ਘਰ ਬੀਬੋ ਦੇ ਆ
ਕਦੇ ਆਸ਼ਕ ਮੁੱਖ ਨਾ ਮੋੜਦੇ
ਜਿਥੇ ਇਕਵਾਰ ਲੈਂਦੇ ਲਾ
ਨੀ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮੰਗ ਹੈਂ ਸਾਹਿਬਾਂ
ਸਾਡਾ ਲਿਖਿਆ ਸੰਜੋਗ ਖੁਦਾ
ਨੀ ਮੈਂ ਚੰਧੜ ਤੇਰੇ ਵੇਖ ਲਾਂ
ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਹੇ ਜੋ ਆ
ਕੋਈ ਬਚ ਕੇ ਗਿਆ ਨਾ ਜੱਟੀਏ
ਹੱਥ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ ਨੂੰ ਪਾ
ਮੇਰੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਾਨੀ ਸਾਰ ਦੀ
ਦੇਉਂ ਚੰਧੜਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾ
ਸਭ ਚੁਣ ਚੁਣ ਮਾਰਾਂ ਸੂਰਮੇ
ਕਰ ਦਿਆਂ ਮੈਦਾਨ ਸਫਾ
ਨੀ ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਂ ਸਭ ਦੇ ਵਿਹੰਦਿਆਂ
ਸਾਹਿਬਾਂ ਬੇਲ ਬੱਕੀ ਦੀ ਪਾ

੨੬-੬-੫੨

ਵਾਰ

ਘੂਰੀ ਪਾਇਕੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ
ਦੇ ਕੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ

ਸਾਹਿਬਾਂ ਜੱਟੀਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀਏ ਕੱਚੀਏ
 ਮੈਨੂੰ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਡਰ ਨਾ ਵਿਖਾ
 ਮੇਰੇ ਭੱਥੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਨੇ ਕਰੂੰਡੀਏ
 ਖੰਭਾਂ ਬਾਝ ਦੇਉਂ ਵੈਰਨੇ ਉਡਾ
 ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਾਂਗਾ ਮੈਂ ਵੀਰ ਸਮੀਰ ਦੇ
 ਪਾਣ ਦਿਆਂਗਾ ਹੰਕਾਰ ਵਾਲੀ ਲਾਹ
 ਚੁੱਜੀ ਮਾਰਾਂ ਤੇਰੇ ਤਾਹਰ ਖਾਂ ਜਵਾਨ ਦੇ
 ਜੀਹਨੂੰ ਸੱਜਰਾ ਵਿਆਹ ਦਾ ਚਾ
 ਡੋਲਾ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸਾਹਿਬਾਂ ਹੂਰ ਦਾ
 ਦੇਉਂ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀ ਅੱਗ 'ਚ ਪੁਚਾ
 ਜਿਹੜੇ ਚੰਧੜ ਸਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਮੱਛਰੇ
 ਦੇਉਂ ਘਰ ਘਰ ਪਿਟਣੇ ਪਾ
 ਨਸਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਹੰਕਾਰ ਦਾ 'ਸੀਤਲਾ'
 ਬੰਦਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾ

ਆਖਰੀ ਗਲਵੱਕੜੀ

ਗਲ ਲਗ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਲੋਥ ਦੇ
 ਹੇਠਾਂ ਜੰਡ ਦੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਰ
 ਲਾਹ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਲੂ ਪਾੜਿਆ
 ਚੂੜਾ ਭੰਨਿਆਂ ਦੁਹੱਥੜਾਂ ਮਾਰ
 ਹੱਥੀਂ ਪੁੱਟ ਪੁੱਟ ਸੁਟਦੀ ਮੀਢੀਆਂ
 ਜੋ ਰਾਤੀਂ ਤੁਰੀ ਸਵਾਰ
 ਕਹਿੰਦੀ, ਛਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਓਂ ਹਾਣੀਆਂ
 ਤੇਰੇ ਵੇਖ ਲਏ ਕੌਲ ਕਰਾਰ
 ਕਦੇ ਦਗਾਂ ਕਮਾਇਆ ਆਸ਼ਕਾਂ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ

ਤੂੰ ਓੜਕ ਕੀਤੀ, ਵੇਰੀਆ
 ਲਿਆ ਬਦਲਾ ਬਣ ਕੇ ਯਾਰ
 ਸੁੰਝੀ ਛੱਡ ਸੁਹਾਣਾ ਤੁਰ ਗਿਆ
 ਮੇਰੀ ਬੇੜੀ ਸਹੁ ਵਿਚਕਾਰ
 ਨਾ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚੀ ਦਾਨਾਬਾਦ ਮੈਂ
 ਤੇ ਨਾ ਰਹੀ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਬਾਰ
 ਮੇਰੀਆਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ
 ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੋੜ ਪਿਆਰ
 ਨਾ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਜੁਠਾਇਆ ਸੱਸ ਨੇ
 ਨਾ ਪੀਤਾ ਪਾਣੀ ਵਾਰ
 ਅੱਜ ਨਾ ਮੈਂ ਵਿਚ ਸੁਹਾਗਣਾਂ
 ਤੇ ਨਾ ਵਿਚ ਕੁਆਰੀਆਂ ਥਾਂ

× × × ×

ਇਕ ਤੇਰੇ ਬਾਝੋਂ ਮਿਰਜ਼ਿਆਂ
 ਵੇ ਮੈਂ ਦੱਸ ਕਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂ
 ਅੱਗੋਂ ਰੂਹ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੋਲਦੀ
 ਕਹਿੰਦੀ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਵੈਣ ਨਾ ਪਾ
 ਏਥੇ ਆਸ਼ਕ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੇ
 ਕਦ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਚਾਓ
 ਕੋਈ ਲਿਖੀਆਂ ਮੇਰ ਨਾ ਸਕਦਾ
 ਹੋਵੇ ਪੀਰ, ਵਲੀ, ਉਲਿਆ
 ਤੈਨੂੰ ਮੋਹ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰਿਆ
 ਲਿਆ ਸਿਰ ਦਾ ਸੁਹਾਗ ਲੁਟਾ
 ਹੰਝੀ ਭੰਨ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਾਨੀਆਂ
 ਨੀ, ਤੂੰ ਯਾਰ ਲਿਆ ਮਰਵਾ

ਮੇਰੀ ਲੋਥ 'ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਕੇਰ ਕੇ
 ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ ਨਾ ਲਾ
 ਕਦ ਸਾਦਕ ਸਿਦਕੋਂ ਡੋਲਦੇ
 ਭਾਵੇਂ ਉਲਟ ਵਗਣ ਦਰਿਆ
 ਜੇ ਤੇਰੀ ਪਾਕ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ,
 ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਆ ਸਮਾ
 ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਮਿਰਜੇ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ
 ਸੌਂ ਗਈ ਸਾਹਿਬਾਂ ਰੱਬ ਧਿਆ
 ਜੋੜੀ ਆਸ਼ਕ ਤੇ ਮਾਸੂਕ ਦੀ,
 ਬੈਠੀ ਵਿਚ ਸੁਰਗਾਂ ਦੇ ਜਾ

ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ

ਮਾਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ 'ਤੇ
 ਕੋਈ ਮਸਤ ਕੀਤੇ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਉਤੇ
 ਫਖਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਤਪੱਸਿਆ ਦਾ
 ਫੁੱਲਿਆ ਫਿਰੇ ਕੋਈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਤੇ
 ਐਪਰ, ਮੇਰੇ ਭਗਵਾਨ ! ਹੈ ਮਾਣ ਮੈਨੂੰ
 ਜੋ ਮੈਂ ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹ ਜਹਾਨ ਉਤੇ
 ਕਰਕੇ ਪਾਪ ਮੈਂ ਜੱਗ ਨਿਰਪਾਪ ਕੀਤਾ
 ਇਹ ਅਹਿਸਾਨ ਹੈ ਤੇਰੇ ਇਨਸਾਨ ਉਤੇ

ਜੇ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ਤੂੰ, ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਮੈਂ ਵੀ
 ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਵੀ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਜੇਕਰ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਵੀ ਫਿਰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

੧੮-੫-੫੭ ਈ.

ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਖੁਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਦੂਏ ਦੀ ਹਸਤੀ,
 ਜੇ ਇਕ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਦੂਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਸਥਾਨ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਅਪਨਾ ਅਪਨਾ,
 ਨਾ ਖੋਟ ਹੁੰਦਾ, ਖਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕਰਤਾਂ ਨੇ ਸਾਜਿਆ ਏ,
 ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਏ ਉਸਨੂੰ ਪਰਗਟ
 ਮੇਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੈ ਹੋਂਦ ਸਾਂਝੀ
 ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਖੁਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਉਹ ਪਾਰ ਲਾਊ ਉਸੇ ਦਾ ਬੇੜਾ
 ਜੋ ਆਪ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਡਰ ਸਹੇੜੁ
 ਉਹ ਕਿਸਦੇ ਦੱਸੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ਦਾ
 ਜੇ ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਕੁਛ ਬੁਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਐ ਨੇਕ-ਬਖ਼ਤੋ ! ਤੁਹਾਡੀ ਦੁਨੀਆਂ
 ਵਜ੍ਹਦ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਆਈ ਹੁੰਦੀ
 ਜੇ ਪਿਰਥਮੋਂ ਮੈਂ ਗੁਨਾਹ ਕਰਕੇ
 ਬਹਿਸ਼ਤ ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ

ਗੁਨਾਂਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਆਬਾਦ ਦੁਨੀਆਂ
 ਗੁਨਾਂਹ 'ਤੇ। ਨਰਭਰ ਹੈ ਕੁੱਲ ਇਬਾਦਤ
 ਮਨੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਪੈਂਦੀ,
 ਜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹ ਖਫਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਮੈਂ ਅੰਸ ਉਸਦੀ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ
 ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾ ਫਰਕ ਸੀ ਕੋਈ
 ਜੇ ਆਪ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਨੀਂਵਾਂ
 ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਮਰਤਬਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ
 ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਭਾਲਣ ਵੀਰਾਨਿਆਂ ਵਿਚ
 ਮੈਂ ਵੇਖ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਸ ਛਡਦਾਂ
 ਕਿਉਂਕਿ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਰਚਨਹਾਰਾ
 ਕਦੇ ਵੀ 'ਸੀਤਲ' ਜੁਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ

ਵਸੀਅਤ

ਮਰਦੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸਾਹ ਕਾਹੂੰ
 ਸੁਣ ਐ ਖਲਕ ਖੁਦਾਈ
 ਨੰਗੇ ਹੱਥ ਕਫਨ 'ਚੋਂ' ਬਾਹਰ
 ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਜੇ ਭਾਈ
 ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਤੱਕੂ ਜੋ ਮੇਰੇ
 ਸਮਝ ਲਵੇਗਾ ਆਪੇ
 ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਕਰੋੜਾਂ ਜੋੜੀ
 ਨਾਲ ਗਈ ਨਾ ਪਾਈ

੧੦-੮-੩੭

ਮਨਸੂਰ ਤੇ ਸੂਲੀ

ਕਹਿੰਦੇ : ਜਦ ਮਨਸੂਰ ਸ਼ਰਈਆਂ
 ਸੂਲੀ ਪਕੜ ਚੜ੍ਹਾਇਆ
 ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਸ਼ਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ
 ਚੜ੍ਹਿਆ ਰੂਪ ਸਵਾਇਆ
 ਪੁਛਿਓ ਨੇ: ਇਹ ਕੋਹੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ?
 ਸਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਹੱਸੇਂ
 ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: ਹੁਣ 'ਸੀਤਲ' ਜੀ
 ਮੈਂ ਵਸਲ ਸੱਜਣ ਦਾ ਪਾਇਆ

੨੫-੬-੩੭

ਚੋਬੰਦ (ਰੁਬਾਈਆਂ)

ਜੰਮ ਮਰਾਂ ਤੇ ਮਰ ਮਰ ਜੰਮਾ
 ਜਮਾ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂ
 ਜੇ ਲੱਖ ਜਨਮ ਦੇਵੇ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ
 ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਮਾਵਾਂ
 ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ
 ਝੱਲ ਲਵਾਂ ਮੈਂ ਸਿਰ 'ਤੇ
 ਇਕ ਤੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿ ਆਵੇ
 ਲਖ ਲਖ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਵਾਂ

੧-੪-੩੧

ਆਪ ਵੰਜਾਇਆ ਅੱਖੀਆਂ ਪਿੱਛੇ
 ਫੇਰ ਵੀ ਟਿਕਣ ਨਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ
 ਆਪੋ ਜ਼ੋਰੀ ਕਰਨ ਲੜਾਈਆਂ
 ਜ਼ਾਲਮ ਅੱਖੀਆਂ ਰਹਿਣ ਨਾ ਰੱਖੀਆਂ
 ਜਦ ਤੋਂ ਨਾਲ ਸੱਜਣ ਦੇ ਲੱਗੀਆਂ
 ਤਦ ਤੋਂ ਫਿਰ ਇਕ ਮਿੰਟ ਨਾ ਲੱਗੀਆਂ
 ਰਾਤੀਂ ਸੋਜੇ ਪਵੇ ਨਾ ਨੀਂਦਰ
 ਧੁਖ ਧੁਖ ਉਠਦੀਆਂ ਮੋਰੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ

੬-੧-੩੦

ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਨਿਹੋਂ ਨਾ ਲੱਗਦੇ
 ਹੋਵੇ ਆਕਿਲ-ਦੌਨਾ
 ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਉਲਝਨ ਸੁਲਝਨ ਔਖੀ
 ਚਲਦਾ ਕੋਈ ਦੌ ਨਾ
 ਨਿਹੋਂ ਲਗਾਉਣਾ ਮਾਨੋਂ ਹੱਥੀਂ
 ਮੁੱਲ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ

ਬਿਰਹੋਂ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਦਿਲ ਭੁੱਜਦਾ
ਹੱਥ ਭਠਿਆਰੇ ਦਾਨਾ

੧-੪-੩੧

ਜਦ ਤੋਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਉਸਨੇ
ਛੱਡਿਆ ਕੂਣਾ ਸਹਿਨਾ
ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਹੀ ਸੁਆਦ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦਾ
ਜੋ ਨਿਤ ਦਿਲ 'ਤੇ ਸਹਿਨਾ
ਮੈਂ ਕੀ ਸਹਿਨਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਰੀ
ਯਾਦ ਉਸੇ ਦੀ ਦੀ ਹੈ
ਡਾਢੀ ਅਗਨ ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਜਿੰਦੜੀ ਸਕਦੀ ਸਹਿ ਨਾ

੩-੪-੩੧

ਜਾਣ ਲਿਆ ਬਸ, ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇਰਾ
ਅੱਜ ਤੋਂ ਆਨਾ ਜਾਨਾ
ਜਾਨੀ ! ਜਾਨ ਤੇਰੀ ਤੋਂ ਜਾਨੀ
ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਜਾਨਾ
ਦਰਸਨ ਬਦਲੇ ਦਿਲ ਦੇਨਾ
ਜੇ ਸੌਦਾ ਕਰੇਂ ਸਦਾ ਦਾ
ਜਾਂਦੀ ਜਾਨ, ਜਾਨ ਸੁਨ ਤੇਰਾ
ਮੰਨ ਦੁਹਾਈ ਜਾ ਨਾ

੪-੪-੩੧

ਬਿਰਹੋਂ ਅਗਨ ਲੱਗੀ ਵਿਚ ਸੀਨੇ
ਜਲ ਬਲ ਹੋਇਆ ਕੋਲੇ
ਜਿਸਦੇ ਬਿਰਹੋਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ
ਉਹ ਨਾ ਆਵੇ ਕੋਲੇ

ਬਿਰਹੋਂ ਕੁੱਠੇ ਕਿਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ
 ਕਰਨ ਪੁਕਾਰ, ਦੁਹਾਈ
 ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਰੀਤ ਅਨੋਖੀ ਵੇਖੀ
 ਸਾਰ ਨਾ ਸਾਡੀ ਕੋ ਲੇ

੭-੪-੩੧

ਜਾਂਦੀ ਜਾਨ ਜੁਦਾਈ ਅੰਦਰ
 ਬਲ ਵਿਚ ਮਫਲੀ ਜਲ ਦੀ
 ਬਲ ਬਲ ਉਠਣ ਭਾਂਬੜ ਸੀਨੇ
 ਜਾਨ ਬਿਰਹੋਂ ਵਿਚ ਜਲਦੀ
 ਜਲ ਬਲ ਦਿਲ ਦੀ ਉੱਡੂ ਇਕ ਦਿਨ
 ਰਾਖ ਵਰੋਲਾ ਬਣ ਕੇ
 ਚਾਹੇਂ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਮੇਰੀ
 ਆ ਮਿਲ, ਸੱਜਣਾ ! ਜਲਦੀ

੫-੧-੩੧

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਹਾ. 'ਬੇਦਰਦਾ ! ਹੁਣ ਤਾਂ
 'ਛੱਡ ਦੇ ਜੁਲਮ ਕਮਾਨਾ'
 ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਸੂ ਸੀਨਾ ਮੇਰਾ
 ਫੜ ਕੇ ਤੀਰ ਕਮਾਨਾਂ
 ਡੁੱਲ੍ਹਦਾ ਖੁੰਨ ਲਿਆ ਵਿਚ ਕਾਸੇ
 ਪੀਣ ਲੱਗਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ
 ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ, ਕਿਹਾ 'ਬੱਸ, ਹੁਣ ਤਾਂ
 ਐਨਾ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਨਾ'

੬-੧-੩੧

ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਉਹਦੇ ਦਰ ਉੱਤੇ
 ਮੁਪਣਾ ਖੁੰਨ ਬਹਾਨਾ

ਏਹ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਏ ਉਹਨੂੰ
 ਚੰਗਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ
 ਮਾਰ ਚੁਪਾਤੀ ਕਾਤੀ ਸੀਨੇ
 ਕਹਿੰਦਾ, 'ਚੁੱਪ ਕਰ ਵੇਖੀਂ
 ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਸੁਣਾ ਨਾ ਲੋਕਾਂ
 ਨੈਣੋਂ ਨੀਰ ਬਹਾ ਨਾ'

੨-੧-੩੧

ਦਿਲ ਦੀ ਘੁੰਡੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਖਦਾ
 ਸਾਨੂੰ ਭੇਤ ਨਾ ਦੱਸੇ
 ਅਸੀਂ ਨਿਮਾਣੇ ਛਮ ਛਮ ਰੋਈਏ
 ਦੁਨੀਆਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹੱਸੇ
 ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸਾਡਾ
 'ਸੀਤਲ' ਕਿਉਂ ਕਰ ਹੋਵੇ ?
 ਉਡ ਚਲ ਜਿੰਦੜੀ ਓਸ ਦੇਸ ਨੂੰ
 ਮਾਹੀਆ ਜਿੱਥੇ ਵੱਸੇ

੧੭-੫-੩੦

ਮੇਰੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨਾ ਸਨ
 ਲੱਗੀਆਂ ਜ਼ੋਰੋ-ਜ਼ੋਰੀ
 ਉਹ ਵੀ ਆਖੇ, 'ਮੈਂ ਨਾ ਲਾਈਆਂ
 ਲਾਈਆਂ ਹੋਸਨ ਹੋਰੀ'
 ਨਾ ਮੈਂ ਲਾਈਆਂ, ਨਾ ਉਸ ਲਾਈਆਂ
 ਦੋਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਸਿਰ ਦੇਈਏ ?
 ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਅਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ
 ਕਰਦੇ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੀ

੧੮-੫-੩੦

ਆ, ਵੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਮਾਹੀਏ ਦੇ
 ਤੈਂ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ
 ਤੈਂ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂ, ਅੜਿਆ !
 ਦਿਲ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਵਾਂ
 ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਵਣ
 ਮਾਹੀਏ ਦੇ ਦਿਲ ਕੀ ਏ ?
 ਪੜ੍ਹ ਤੈਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਹੋਵੇ ਕੁਛ
 ਦਿਲ ਦੇ ਭਰਮ ਮਿਟਾਵਾਂ

੧੧-੫-੩੦

ਵੇ ਚੰਦਾ ! ਮੇਰੇ ਚੰਦ ਨਾਲੋਂ
 ਕੀ ਵਾਧਾ ਵਿਚ ਤੇਰੇ
 ਚੰਦ ਜਾਣ ਕੇ ਤੈਂ ਵੱਲ ਤੱਕਾਂ
 ਨੈਣ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਮੇਰੇ
 ਮਿਲਿਆ ਹੁਸਨ, ਨਾ ਇਕ ਰਸ ਮਿਲਿਆ
 ਇਹ ਬੁਝ ਤੈਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ
 ਵਧਣ ਘਟਣ ਵਿਚ ਨਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਏਂ
 ਜਾਨ ਪਈ ਵਿਚ ਘੇਰੇ

੨੦-੫-੩੦

ਨਹੀਂ ਸੀ ਠੀਕ ਵਿਛੋੜਾ ਪਾਉਣਾ
 ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾ ਕੇ ਚਾਈਂ
 ਫੇਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਹੁੰਦੀ
 ਜਾਂਦੀ ਜਾਨ ਅਜਾਈਂ
 ਹੈ ਇਕ ਸ੍ਵਾਦ ਵਿਜੇਗ ਅੰਦਰ ਵੀ
 ਨਹੀਂ ਜੋ ਵਿਚ ਵਸਲ ਦੇ
 ਹੈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜੁਦਾਈ ਤੇਰੀ
 (ਪਰ) ਅਸਲੋਂ ਤੋੜ ਨਾ ਜਾਈਂ

੨-੧-੩੧

ਜੇ ਨਾ ਮਿਲੇਂ, ਮਿਲੇਂ, ਮੁੱਖ ਮੋੜੇਂ
 ਸਹਿਕ ਸਹਿਕ ਮਰ ਜਾਵਾਂ
 ਜੇ ਹੱਸ ਬੋਲੇਂ ਲਾਲ ! ਇਕੇਰਾਂ
 ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਵਾਂ
 ਪਹਿਲਾ ਸੀਸ ਕਟੇਂ, ਉਸ ਥਾਂਈਂ
 ਹੋਰ ਜਿਮਮ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ
 ਉਹ ਵੀ ਲਾਲ ਪਿਆਰੇ ! ਤੇਰੀ,
 ਹੱਸ ਹੱਸ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ

੧੦-੪-੩੧

ਤਾਂਘ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹਰਦਮ ਰਹਿੰਦੀ
 ਕਦ ਵੇਖਾਂ ਮੁਖ ਤੇਰਾ
 ਮਾਨ, ਅਰਮਾਨ, ਗਏ ਦੋ ਦਿਲ 'ਚੋਂ
 ਡੋਲ ਖਲਾ ਮਨ ਮੇਰਾ
 ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਨਿੰਮੀਂ ਜੇਹੀ ਫੋਟੋ
 ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦੀ
 ਭੁੱਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵੱਲ ਕਦੇ ਤਾਂ
 ਪਾ, ਸੱਜਣਾ ! ਹੁਣ ਫੇਰਾ

੨੧-੪-੩੧

ਵਰਜੋ, ਨੀ ! ਕੋਈ ਵਰਜੋ ਅੜੀਓ !
 ਤੁਰ ਚਲਿਆ ਜੇ ਲੜ ਕੇ
 ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕਰਾਂ ਜੋਦੜੀ
 ਚਰਨ ਸੱਜਣ ਦੇ ਫੜ ਕੇ
 ਬਲਦੇ ਹੰਝੂ ਢਹਿਣ ਤਤੀ ਦੇ
 ਜਿਉਂ ਅੰਗਿਆਰੇ ਸੜ ਕੇ
 ਲੱਗੀ ਬੁਝਾਵਣ ਖਾਤਰ ਰੋਵਾਂ
 ਉਲਟਾ ਭਾਂਬੜ ਭੜਕੇ

੫-੩-੪੯

ਮੈਂ ਮੰਗਤਾ ਇਕ ਦਾ
 ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਕੁੱਲ ਦਾ
 ਤੂੰ ਯੂਸਫ਼ ਸੋਹਣਾ
 ਮੈਨੂੰ ਮਿਸਰ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ
 ਕਿਉਂ ਪੱਲੜੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ
 (ਮੇਰੇ) ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਤੁਲਦਾ
 ਲੱਖ ਸਿੱਪ ਨਿਕੰਮੀ
 ਪਰ ਮੋਤੀ ਮੁੱਲ ਦਾ

੯-੮-੮੮

ਸਮਾਪਤ